

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτή η ερευνητική εργασία με θέμα: «Δείκτες Κερδοφορίας και Αποτελεσματικότητας των Ευρωπαϊκών Τραπεζών» διερευνά το Τραπεζικό Σύστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εστιάζεται δε στο ερώτημα κατά πόσο υπάρχουν ενδείξεις σύγκλισης των δεικτών των τραπεζικών ιδρυμάτων, των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οδηγός στην ανάλυση αυτή είναι οι δείκτες (α) αποδοτικότητας–κερδοφορίας, (β) ποιότητας του ενεργητικού, (γ) κεφαλαιακής επάρκειας, (δ) ευαισθησίας στους κινδύνους της αγοράς και (ε) ρευστότητας. Η ανάλυση είναι διαχρονική για την δεκαετία 1992 έως 2001 και χρησιμοποιούνται στοιχεία των ισολογισμών και των καταστάσεων αποτελεσμάτων χρήσεως από τα τραπεζικά ιδρύματα συγκεντρωτικά για δεκαπέντε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εξετάζονται είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Φιλανδία οι οποίες βρίσκονται εντός ΟΝΕ και η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Σουηδία που βρίσκονται εκτός ΟΝΕ.

Στην πρώτη ενότητα της θεωρητικής προσέγγισης της ερευνητικής αυτής εργασίας αναλύεται η έννοια της τραπεζικής εταιρείας, παρουσιάζεται ο τυπικός ισολογισμός μιας εμπορικής τράπεζας και περιγράφονται τα στοιχεία του Παθητικού και του Ενεργητικού καθώς και η βασική λειτουργία των τραπεζών που δεν είναι άλλη από την διαδικασία του “asset transformation”. Στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται η αβεβαιότητα κατά την αποτίμηση της καθαρής αξίας μιας τράπεζας, παρουσιάζονται οι τεχνικές αποτίμησης των χρεογράφων και κατηγοριοποίησης των δανείων. Στην τρίτη ενότητα αναλύεται η αναγκαιότητα επίβλεψης των τραπεζών, τονίζεται ο ρόλος των τραπεζικών ελεγκτών (εσωτερικών και εξωτερικών) δεδομένης της ύπαρξης ασύμμετρης πληροφόρησης για τους δανειζόμενους. Στην τέταρτη ενότητα της διατριβής γίνεται εκτενής αναφορά στις γενικές αρχές διαχείρισης των τραπεζών και συγκεκριμένα στη διαχείριση της ρευστότητας, του ενεργητικού, του παθητικού, της κεφαλαιακής επάρκειας, του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου των επιτοκίων. Στην πέμπτη ενότητα γίνεται αναφορά στους βασικούς προβληματισμούς αναφορικά με την οικονομική δομή σε όλο τον κόσμο, το πρόβλημα της ασύμμετρης πληροφόρησης, της αντίθετης επιλογής και του ηθικού κινδύνου, και στις οικονομικές κρίσεις που προέρχονται από τα ανωτέρω προβλήματα. Στην έκτη ενότητα παρουσιάζεται η τραπεζική ανταγωνιστικότητα, λόγω εμφάνισης τραπεζικών εταιρειών επενδύσεων, τραπεζών με περιορισμένες τραπεζικές λειτουργίες, μηχανών αυτόματης ανάληψης και νέων τραπεζικών προϊόντων και

δραστηριοτήτων εκτός ισολογισμού. Στην έβδομη ενότητα γίνεται ανάλυση των τραπεζικών κανονισμών, όπως είναι το κρατικό δίκτυ ασφαλείας, και συγκρίνονται τα παραδοσιακά μέσα εποπτείας έναντι των νέων εποπτικών μεθόδων. Στην όγδοη ενότητα περιγράφεται η διαδικασία αποτίμησης της αποδοτικότητας μιας τράπεζας και η αναγκαιότητα επιλογής των κατάλληλων μέτρων για την ανάλυση της οικονομικής κατάστασης μιας τράπεζας. Στην ένατη ενότητα σημειώνεται ο αναπτυξιακός ρόλος του κεφαλαίου, ενώ στη δέκατη ενότητα επισημαίνεται η ανάγκη σταθερότητας των οικονομικών συστημάτων καθώς και η ανάγκη ανάπτυξης μέτρων για την υγεία και την ασφάλεια του οικονομικού τομέα, όπως και περιορισμοί κατά την επιλογή και χρήση των δεικτών ως μέτρα πρόληψης των τραπεζικών κινδύνων.

Στην εμπειρική ανάλυση στην πρώτη ενότητα γίνεται περιγραφή των χρησιμοποιούμενων στοιχείων, ενώ στην δεύτερη παρουσιάζονται οι δείκτες που χρησιμοποιούνται στην εμπειρική ανάλυση. Στην τρίτη ενότητα παραθέτουμε τα συμπεράσματα της εμπειρικής ανάλυσης της ερευνητικής εργασίας. Ενώ στην τέταρτη παρατίθενται οι δυσκολίες σύγκρισης των δεικτών.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ**

Καθώς οι τράπεζες αποκτούν όλο και πιο σημαντικό ρόλο στη μεταφορά χρηματικών κεφαλαίων από τους αποταμιευτές στους δανειζόμενους για την ανάληψη από τους τελευταίους παραγωγικών επενδυτικών ευκαιριών, αυξάνεται και η σημαντικότητά τους στην προσπάθεια διατήρησης της ομαλής και αποτελεσματικής λειτουργίας του οικονομικού συστήματος.

Για να κατανοήσουμε όμως πώς λειτουργεί μια τράπεζα θα πρέπει πρώτα να κατανοηθεί ο ισολογισμός της.

Ο ισολογισμός των εμπορικών τραπεζών μπορεί να θεωρηθεί σαν μια λίστα των πηγών και των χρήσεων των τραπεζικών κεφαλαίων έχοντας την παρακάτω μορφή.

ΤΥΠΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	
Ενεργητικό (Χρήσεις των κεφαλαίων)	Παθητικό και Καθαρά Θέση (Πηγές των κεφαλαίων)
<u>A. Ρευστά διαθέσιμα</u>	<u>A. Καταθέσεις τρίτων στην τράπεζα για συναλλακτικούς σκοπούς :</u>
	▪ Τρεχούμενες καταθέσεις
<u>B. Απαιτήσεις εισπρακτέες</u>	<u>B. Καταθέσεις τρίτων στην τράπεζα για μη συναλλακτικούς σκοπούς :</u>
	▪ Ταμιευτηρίου & μικρής κλίμακας προθεσμιακές καταθέσεις
	▪ Μεγάλης κλίμακας προθεσμιακές καταθέσεις
<u>Γ. Καταθέσεις της τράπεζας σε άλλες τράπεζες</u>	<u>Γ. Δάνεια :</u>
	▪ από την Κεντρική Τράπεζα
	▪ από άλλες τράπεζες
	▪ από άλλα οικονομικά ιδρύματα
<u>Δ. Επενδύσεις σε Χρεόγραφα</u>	<u>Δ. Τραπεζικά ίδια κεφάλαια</u>
<u>Ε. Δάνεια προς τρίτους :</u>	
▪ Εμπορικά & επιχειρηματικά	
▪ Στεγαστικά	
▪ Καταναλωτικά	
▪ Διατραπεζικά	
▪ άλλα	
<u>ΣΤ. Επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία</u>	
Συνολικό Ενεργητικό =	Συνολικό Παθητικό + Ίδια κεφάλαια

1.1 ΤΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΜΙΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Όπως παρουσιάζεται και από τον παραπάνω πίνακα το συνολικό παθητικό περιλαμβάνει τέσσερις μεγάλες ομάδες πηγών χρηματοδότησης μιας τράπεζας με κεφάλαια.

Μια πρώτη ομάδα είναι εκείνη των καταθέσεων τρίτων στην τράπεζα για συναλλακτικούς σκοπούς, η οποία περιλαμβάνει λογαριασμούς καταθέσεων που επιτρέπουν στον ιδιοκτήτη τους, την λήψη και χρήση μπλοκ επιταγών ώστε να διευκολύνεται στις συναλλαγές του με τους αντισυμβαλλόμενούς του. Οι καταθέσεις αυτού του είδους είναι πολύ σημαντική πηγή κεφαλαίων για την τράπεζα καθώς η διατήρηση τέτοιων λογαριασμών από τους πελάτες μιας τράπεζας, δεν φέρει υψηλό κόστος για την τράπεζα όσον αφορά τη διάθεση τους και την εξυπηρέτησή τους. Οι ιδιοκτήτες τους από την άλλη πλευρά μπορούν να παραβλέψουν το μειονέκτημα της χαμηλής απόδοσης αυτών των καταθέσεων καθώς οι λογαριασμοί αυτοί δίνουν τη γρηγορότερη δυνατή ρευστοποίηση που μπορεί να ζητήσει ένας καταθέτης και είναι πληρωτέοι από την τράπεζα επί τη εμφανίσει του κομιστή της επιταγής που έχει εκδώσει ο ιδιοκτήτης του λογαριασμού ή εφόσον ζητηθεί η ανάληψη ποσού από τον ίδιο τον ιδιοκτήτη του λογαριασμού.

Μια δεύτερη ομάδα στην πλευρά του παθητικού είναι εκείνη των καταθέσεων τρίτων στην τράπεζα για μη συναλλακτικούς σκοπούς. Η ομάδα αυτή αποτελεί την πρωταρχική πηγή συγκέντρωσης κεφαλαίων για μια τράπεζα. Οι ιδιοκτήτες αυτών των λογαριασμών δεν μπορούν να λάβουν μπλοκ επιταγών δηλαδή να τους χρησιμοποιήσουν για συναλλακτικούς σκοπούς. Δίνουν όμως απόδοση μεγαλύτερη από ότι δίνουν οι τρεχούμενοι και όψεως λογαριασμοί. Οι καταθέσεις για μη συναλλακτικούς σκοπούς διακρίνονται όπως εμφανίζεται και από τον ανωτέρω τυπικό ισολογισμό μιας εμπορικής τράπεζας σε καταθέσεις ταμιευτηρίου και προθεσμιακές καταθέσεις. Οι καταθέσεις ταμιευτηρίου είναι άμεσα ρευστοποιήσιμες και η κίνησή τους αποτυπώνεται σε μηνιαία statement ή σε βιβλιάρια λογαριασμών ταμιευτηρίου που βρίσκονται στη κατοχή του ιδιοκτήτη των λογαριασμών. Οι προθεσμιακές καταθέσεις έχουν ορισμένη ημερομηνία λήξης. Η ανάληψη των χρημάτων της προθεσμιακής κατάθεσης πριν την ημερομηνία λήξης συνεπάγεται την επιβολή χρηματικών ποινών από την τράπεζα. Η μορφή αυτή καταθέσεων είναι δυσκολότερα ρευστοποιήσιμη από τους ιδιοκτήτες της αλλά δίνουν ανάλογα με τη διάρκεια της προθεσμιακής κατάθεσης και το επενδύόμενο από των ιδιοκτήτη τους ποσό, μεγαλύτερη απόδοση.

Στην τρίτη ομάδα περιλαμβάνονται τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται μέσω δανείων από την Κεντρική Τράπεζα, από άλλες τράπεζες και από άλλα οικονομικά ιδρύματα. Ο δανεισμός με την πάροδο των χρόνων γίνεται όλο και πιο σημαντικός ως πηγή συγκέντρωσης κεφαλαίων. Στην τελευταία κατηγορία του συνολικού παθητικού περιλαμβάνεται το τραπεζικό ίδιο κεφάλαιο που ισούται με το συνολικό ενεργητικό μείον το συνολικό παθητικό και είναι τα κεφάλαια που συγκεντρώνει η τράπεζα με την έκδοση μετοχών και την κεφαλαιοποίηση των διατηρούμενων κερδών.

1.2 ΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΜΙΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Μια τράπεζα χρησιμοποιεί τα κεφάλαια που συγκεντρώνει μέσω του παθητικού και των ιδίων κεφαλαίων επενδύοντάς τα σε περιουσιακά στοιχεία που θα της αποφέρουν έσοδα ή κέρδη. Το Ενεργητικό μιας τράπεζας διακρίνεται σε έξι μεγάλες κατηγορίες.

Μια πρώτη κατηγορία είναι εκείνη των ρευστών αποθεμάτων. Όλες οι τράπεζες κρατούν ένα τμήμα των κεφαλαίων που συγκεντρώνουν με τη μορφή καταθέσεων στην Κεντρική Τράπεζα. Τα ρευστά αποθέματα διακρίνονται σε δύο ομάδες *τα απαιτούμενα ρευστά διαθέσιμα* που ορίζονται βάσει κανονισμού της κεντρικής τράπεζας και *τα πρόσθετα ρευστά αποθέματα* καθώς είναι τα περισσότερο ρευστοποιήσιμα τραπεζικά περιουσιακά στοιχεία, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν τις υποχρεώσεις της τράπεζας όταν υπάρχει αυξημένος αριθμός αναλήψεων σε μια μέρα.

Μια δεύτερη κατηγορία είναι εκείνη των απαιτήσεων εισπρακτέων οι οποίες για όσο χρονικό διάστημα συνεχίζουν να αποτελούν απαίτηση της τράπεζας αποτελούν και περιουσιακό της στοιχείο.

Μια τρίτη κατηγορία όπως εμφανίζεται και στον ανωτέρω ισολογισμό είναι οι καταθέσεις της τράπεζας σε άλλες τράπεζες. Για παράδειγμα πολλές μικρές τράπεζες διατηρούν λογαριασμούς σε μεγαλύτερες από αυτές τράπεζες έχοντας ως αντάλλαγμα μια ποικιλία υπηρεσιών. Οι τράπεζες αυτές ονομάζονται ανταποκρίτριες τράπεζες των μικρών τραπεζών.

Μια τέταρτη κατηγορία αποτελούν οι επενδύσεις σε χρεόγραφα. Οι επενδύσεις δε σε κρατικά χρεόγραφα είναι από εκείνες που εύκολα μπορούν να μετατραπούν σε ρευστά αλλά και να διαπραγματευθούν στη δευτερογενή αγορά λόγω του χαμηλού κινδύνου χρεοκοπίας και του χαμηλού κινδύνου ρευστότητας που φέρουν. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν εύκολα να αποφέρουν κέρδη σε μια τράπεζα αλλά πάντα υπάρχει η πιθανότητα ο εκδότης τους να μη μπορέσει να πληρώσει τους τόκους ή ακόμα και την ονομαστική αξία των χρεογράφων στη λήξη τους.

Μια πέμπτη κατηγορία είναι τα δάνεια, τα οποία είναι και η πρωταρχική πηγή κερδών για μια τράπεζα. Το μεγαλύτερο μέρος των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων εμφανίζεται με τη μορφή δανείων και είναι η κύρια πηγή εσόδων για τις τράπεζες. Ένα δάνειο αποτελεί υποχρέωση του φυσικού ή του νομικού προσώπου που το λαμβάνει, αλλά αποτελεί περιουσιακό στοιχείο για την τράπεζα που το χορηγεί καθώς της προσδίδει εισόδημα. Τα δάνεια ωστόσο δεν μπορούν να ρευστοποιηθούν έως ότου επέλθει η λήξη τους και η αποπληρωμή τους από τους οφειλέτες. Επίσης φέρουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο χρεοκοπίας δηλαδή μη αποπληρωμής τους από τους οφειλέτες τους και για το λόγο αυτό φέρουν και υψηλότερα επιτόκια άρα σε περίπτωση αποπληρωμής τους περισσότερα έσοδα για την τράπεζα. Κύριες κατηγορίες των δανείων είναι τα εμπορικά και τα επιχειρηματικά δάνεια, τα στεγαστικά, τα καταναλωτικά, τα δάνεια στην διατραπεζική αγορά και άλλα. Η κύρια διαφορά στον ισολογισμό πολλών πιστωτικών ιδρυμάτων είναι στον τύπο των δανείων τον οποίο στοχεύουν να προωθούν κάτι που εξαρτάται και από το προφίλ της κάθε τράπεζας. Τέλος μια έκτη ομάδα περιουσιακών στοιχείων αποτελούν και τα πάγια περιουσιακά στοιχεία όπως κτίρια και μηχανολογικός εξοπλισμός.

1.3 Η ΒΑΣΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Οι τράπεζες εμφανίζουν κέρδη μέσω μιας διαδικασίας που ονομάζεται : **“asset transformation”** σύμφωνα με την οποία με την πώληση στοιχείων του παθητικού τους (π.χ. αποδοχή καταθέσεων) δανείζονται κεφάλαια, και με τα συγκεντρωμένα κεφάλαια αγοράζουν ίσης χρηματικής αξίας περιουσιακά στοιχεία (π.χ. χορηγούν δάνεια ή αυξάνουν τα ρευστά αποθέματά τους στην κεντρική τράπεζα). Η τράπεζα δηλαδή μετατρέπει το περιουσιακό στοιχείο των καταθετών της σε δικό της περιουσιακό στοιχείο. Αλλά και αντιστρόφως όταν μια τράπεζα χάνει καταθέσεις πελατών της, χάνει ισόποσα και από τα ρευστά αποθέματά της στην κεντρική τράπεζα.

Κατανοώντας τον τρόπο με τον οποίο μια τράπεζα κερδίζει ή χάνει ρευστά αποθέματα μπορούν να γίνουν κατανοητές και οι αλλαγές που προωθεί μια τράπεζα στον ισολογισμό της προκειμένου να εμφανίζει κέρδη.

Γενικά οι τράπεζες εφαρμόζουν την τακτική διατήρησης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων όπως είναι οι λογαριασμοί πελατών της για συναλλακτικούς σκοπούς, έτσι ώστε με τα συγκεντρωμένα κεφάλαια να αγοράσουν μακροπρόθεσμα περιουσιακά στοιχεία, όπως είναι η χορήγηση από την τράπεζα δανείων με υψηλό επιτόκιο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : Η ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

2.1 Η ΚΑΘΑΡΑ ΑΞΙΑ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Σύμφωνα με τη λογιστική ισότητα η *Καθαρά Αξία* μιας τράπεζας είναι η διαφορά μεταξύ της αξίας του Ενεργητικού και του Παθητικού της.

Το *Ενεργητικό* μιας τράπεζας αποτελείται από τα ρευστά αποθεματικά που τηρεί στην Κεντρική Τράπεζα, τις επενδύσεις της σε δάνεια και χρεόγραφα (μετοχές, ομολογίες) αλλά και επενδύσεις σε ακίνητα.

Το *Παθητικό* μιας τράπεζας αποτελείται από τις καταθέσεις των πελατών της και εν γένει αποτελεί την πηγή χρηματοδότησης των επενδύσεων που εμφανίζονται στην πλευρά του ενεργητικού. Τέτοιες πηγές χρηματοδότησης των επενδύσεων μιας τράπεζας αποτελούν τα δάνεια, οι ομολογίες ή ο δανεισμός στη διατραπεζική αγορά και αποτελούν υποχρεώσεις της τράπεζας προς τρίτους.

Το Παθητικό αποτιμάται σε ονομαστικούς όρους και δεν εμφανίζει προβλήματα κατά την αποτίμησή του. Το Ενεργητικό, κύριο στοιχείο του οποίου εκτός από τα χρεόγραφα αποτελούν τα δάνεια (προς τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και το κράτος), εμφανίζει δυσκολία κατά την αποτίμησή του, δεδομένου ότι όλα του τα στοιχεία δεν αποτιμώνται σε ονομαστικούς όρους όπως στο παθητικό. Τα ρευστά αποθεματικά που κρατώνται στην Κεντρική Τράπεζα αποτιμώνται σε ονομαστικές αξίες. Τα χρεόγραφα αποτιμώνται σε τρέχουσες αγοραίες αξίες, οι οποίες είναι εύκολο να καθοριστούν δεδομένου ότι τα χρεόγραφα διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές. Το στοιχείο του Ενεργητικού που φέρει τη μεγαλύτερη αβεβαιότητα κατά την αποτίμησή του είναι τα δάνεια καθώς πάντα υπάρχει η πιθανότητα οι δανειστές να καταστούν αφερέγγυοι και η αξία των χορηγούμενων δανείων να είναι χαμηλότερη από εκείνη που εμφανίζουν οι τράπεζες στον ισολογισμό τους ως ιστορικό κόστος. Οι τράπεζες δεν γνωρίζουν με ακρίβεια αν θα αποπληρωθούν τα δάνεια που έχουν χορηγήσει, ενώ συχνά προσπαθούν να ωραιοποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις με τους διοικητές των τραπεζών να επιθυμούν να παρουσιάζουν ελάχιστες εμφανιζόμενες ζημιές.

Οι τράπεζες αντιμετωπίζουν ένα σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας κατά την αποτίμηση του Ενεργητικού τους και της Καθαρής Αξίας τους για την αντιμετώπιση της οποίας, μια τράπεζα οφείλει να κρατά το πάγιο κεφάλαιό της ανέπαφο, ούτως ώστε να δύναται να της αποφέρει εισόδημα και να καλύπτει τις ζημιές της. Επίσης οφείλει να κατηγοριοποιεί τα χορηγούμενα δανειά της και να αποσβένει την αξία τους σύμφωνα με την πιθανότητα εμφάνισης επισφαλειών και τη διάρκειά τους. Ενώ θα πρέπει να έχει και ένα απόθεμα

χρηματικού κεφαλαίου για την αντιμετώπιση των μη αποπληρωμένων δανείων, για την ανανέωση του χρηματικού κεφαλαίου που έχει πληγεί από αφερέγγυους δανειολήπτες.

2.2 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ

Οι τράπεζες και οι δανειοδοτούμενοί τους στις οικονομικές καταστάσεις τους μπορούν να χρησιμοποιήσουν εναλλακτικά μια από τις παρακάτω τεχνικές αποτίμησης, συχνά όμως οι λογιστικοί κανόνες και το λογιστικό σύστημα που ακολουθεί κάθε χώρα περιορίζει τις εναλλακτικές επιλογές.

Τα ιστορικά κόστη αποτελούν τη βάση για την αποτίμηση των χορηγούμενων δανείων και των καταθέσεων των τραπεζών, ενώ οι αγοραίες αξίες χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση συγκεκριμένων μόνο στοιχείων, όπως είναι τα διαπραγματεύσιμα χρεόγραφα.

- ❖ Μια πρώτη τεχνική αποτίμησης είναι με βάση το ιστορικό κόστος ή λογιστική αξία, δηλαδή την τιμή που η εταιρεία πλήρωσε για ένα στοιχείο όταν το απέκτησε.
- ❖ Μια δεύτερη τεχνική αποτίμησης είναι με βάση το τρέχον κόστος ή αγοραία αξία, όπου είναι η τιμή που η εταιρεία θα έπρεπε να πληρώσει σήμερα για να αποκτήσει ένα περιουσιακό στοιχείο.
- ❖ Μια τρίτη τεχνική αποτίμησης είναι με βάση την ρευστοποιήσιμη αξία, δηλαδή το ποσό που η εταιρεία αναμένει να λάβει για την πώληση ενός προς διάθεση περιουσιακού στοιχείου, ενώ
- ❖ Μια τέταρτη τεχνική αποτίμησης είναι βάσει της παρούσας αξίας, όπου ως παρούσα αξία μετράται η παρούσα προεξοφλημένη αξία των καθαρών υπολογιζόμενων ταμειακών ροών που αποφέρει ένα περιουσιακό στοιχείο.

2.3 ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ & ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΓΙΑ ΠΙΘΑΝΕΣ ΖΗΜΙΕΣ

Ενώ οι λεπτομέρειες ταξινόμησης και εμφάνισης προβλέψεων για ζημίες από χορηγούμενα δάνεια ποικίλουν μεταξύ των χωρών, οι γενικές αρχές εκθέτονται στον παρακάτω πίνακα :

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟ % ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ
ΦΕΡΕΓΓΥΟ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Το δάνειο είναι ενήμερο ❖ Έχει τις κατάλληλες εμπράγματες εξασφαλίσεις ❖ Έχει την κατάλληλη πηγή αποπληρωμής 	Ποσοστό στηριζόμενο σε προηγούμενες περιπτώσεις
ΕΠΙΣΦΑΛΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ο λήπτης αδυνατεί να καλύψει επιτυχώς τις οφειλές του ❖ Οι εμπράγματες εξασφαλίσεις δεν καλύπτουν επαρκώς το λαμβανόμενο δάνειο ❖ Διακρίνεται πιθανότητα ζημίας 	15-25%
ΑΦΕΡΕΓΓΥΟ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Όπως ανωτέρω στην περ. β΄ ❖ Η εξολοκλήρου αποπληρωμή είναι εξαιρετικά αμφισβητήσιμη 	50%
ΟΛΙΚΗ ΑΠΩΛΕΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Υπερβολικά μεγάλη πιθανότητα ζημίας ❖ Υπερβολικές δυσκολίες αποπληρωμής των οφειλών του λήπτη σε βαθμό να μη θεωρείται τραπεζικό περιουσιακό στοιχείο 	100%

Η δυσκολία ένταξης ενός δανείου σε μια από τις παραπάνω κατηγορίες εντείνει το πρόβλημα της αβεβαιότητας στην εκτίμηση :

- α) της καθαρής αξίας μιας τράπεζας
- β) της κερδοφορίας της

Ο καθορισμός των προβλέψεων για ζημίες από δάνεια και η αποτίμηση των δανείων χαρακτηρίζονται την υποκειμενική φύση τους και όχι τόσο για την ακρίβειά τους παρόλο που στατιστικές μέθοδοι εφαρμόζονται και κάνουν την διαδικασία πιο επιστημονική.

2.4 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ

α) Χρεόγραφα που εκδίδονται από μια τράπεζα:

Από την πλευρά των υποχρεώσεων στον ισολογισμό της, μια τράπεζα μπορεί να έχει εκδώσει σταθερού επιτοκίου μακροπρόθεσμα ομόλογα που διαπραγματεύεται σε μια οργανωμένη αγορά. Έπειτα από μια πτώση στα επίπεδα των επιτοκίων, η οικονομική αξία των ομολόγων θα αυξηθεί. Μια προσέγγιση αποτίμησης σύμφωνα με τις αγοραίες αξίες θα οδηγούσε την τράπεζα να εμφανίζει πρόσθετες υποχρεώσεις επί του ισολογισμού της καθώς και ανάλογη ζημία, η οποία για μακροπρόθεσμα χρεόγραφα θα μπορούσε να ήταν μεγάλη, επηρεάζοντας την κατάσταση αποτελεσμάτων της τράπεζας. Αντιστρόφως μια αύξηση στο επίπεδο των επιτοκίων θα μείωνε την οικονομική αξία των υποχρεώσεων της τράπεζας και θα εμφανίζονταν κέρδη στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως. Μέρος αυτών των κερδών θα μπορούσε να υποστεί πρόσθετη φορολόγηση ή θα μπορούσε να χορηγηθεί με τη μορφή μερισμάτων. Και στις δύο περιπτώσεις ωστόσο το ποσό που τελικά θα εξοφληθεί στους κατόχους των ομολόγων θα παραμείνει αμετάβλητο. Η τράπεζα καταγράφει τις υποχρεώσεις της στα βιβλία της στην ονομαστική τους αξία, αντιμετωπίζοντας τις ομοίως όπως και τις καταθέσεις και αποτιμώντας τις με βάση τη συμβατική τιμή αποπληρωμής. Η αγοραία ή παρούσα αξία αυτών των χρεογράφων είναι πρόσθετη πληροφορία για τους μετόχους της τράπεζας και τους μανάτζέρ της. Αν όμως μια τράπεζα είναι προς πώληση ή προς ρευστοποίηση, οι αγοραίες ή παρούσες ή ρευστοποιήσιμες αξίες επιβάλλονται.

β) Χρεόγραφα που κρατούνται από μια τράπεζα:

Δύο πανομοιότυπα χρεόγραφα αγορασμένα την ίδια ημερομηνία επί της ίδιας τιμής, από την ίδια τράπεζα μπορεί να εμφανίζεται στον ισολογισμό με διαφορετικές αξίες εάν το ένα έχει αγοραστεί για διαπραγμάτευση και το άλλο για επένδυση. Ως μέρος της ανεξαρτησίας της διοίκησης, η τράπεζα αποφασίζει ελεύθερα τι σκοπεύει να κάνει με

κάθε σειρά χρεογράφων του χαρτοφυλακίου. Ο ρόλος των λογιστικών ελεγκτικών αρχών είναι μόνο για να θέτει κανόνες εφαρμόσιμους σε κάθε περίπτωση. Ενώ οι λογιστικές αξίες είναι κατάλληλες για την αποτίμηση χρεογράφων επενδυτικών χαρτοφυλακίων τα οποία η τράπεζα σκοπεύει να κρατήσει μέχρι και τη λήξη τους, οι αγοραίες αξίες σχετίζονται με τα χρεόγραφα που η τράπεζα σκοπεύει ή πιέζεται να πουλήσει πριν τη λήξη τους. Πώληση χρεογράφων θα μπορούσε όμως να εμφανιστεί όχι μόνο στην περίπτωση που το χρεόγραφο είναι μέρος του διαπραγματεύσιμου τραπεζικού χαρτοφυλακίου αλλά επίσης στην περίπτωση που η τράπεζα δεν έχει αρκετή ρευστότητα και είναι προς ρευστοποίηση ή πώληση.

2.5 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ

Η αποτίμηση των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων γίνεται πιο σύνθετη σε ένα πληθωριστικό περιβάλλον όπου η αγοραστική δύναμη των οικονομικών περιουσιακών στοιχείων μειώνεται, και τα επιτόκια αυξάνουν. Η IAS Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έχει ορίσει λογιστικά πρότυπα για περιβάλλοντα υψηλού πληθωρισμού, τα οποία προσπαθούν να αποτιμήσουν τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις στον ισολογισμό σε τρέχουσες τιμές εφαρμόζοντας διεθνώς έναν κατάλληλο δείκτη τιμών. Υπό συνθήκες πληθωρισμού η πραγματική αξία του κεφαλαίου και των αποθεμάτων όλων των ειδών υποτιμάται εκτός εάν ο υπολογισμός και τα μέτρα αντιστάθμισης του κινδύνου του πληθωρισμού είναι προσεκτικά εφαρμοσμένα.

2.6 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΥΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ

Ακόμα και οι πιο σταθερές και σίγουρες τράπεζες μπορούν να επηρεαστούν όταν το επιχειρηματικό περιβάλλον αλλάζει απότομα. Στην έκταση που αυτές οι αλλαγές επηρεάζουν την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων δυσκολεύουν την τράπεζα κατά την αποτίμηση των χαρτοφυλακίων της, καθώς και στη διατήρηση κατάλληλων προβλέψεων, συνεπώς η αξία των περιουσιακών στοιχείων της μπορεί να πέσει κατακόρυφα κατά τη διάρκεια οικονομικών υφέσεων. Επιπρόσθετα οι αλλαγές επηρεάζουν και τις υποχρεώσεις μιας τράπεζας, καθώς αντικατοπτρίζονται στην ικανότητά της να εξυπηρετεί τα δάνειά της, δηλαδή στην πιθανότητα να αθετεί υποχρεώσεις που απορρέουν από τα χορηγούμενα προς αυτή δάνεια. Οι δυσκολίες στην αποτίμηση των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων αυξάνονται σε ευμετάβολες οικονομίες με αδύναμες αγορές όπου οι αξίες αλλάζουν απότομα. Μια τέτοια μεταβλητότητα θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και κατά την δανειακή ταξινόμηση και

κατά το σχηματισμό προβλέψεων για πιθανές ζημίες καθώς κρύβει μεγάλη πιθανότητα για μεγάλες ζημίες.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι συνήθεις επιθεωρήσεις των τραπεζών είναι κρίσιμες και αναγκαίες. Οι κανόνες αποτίμησης περιλαμβάνουν έναν βαθμό ευκαμψίας ο οποίος όμως μπορεί να προσβληθεί από τους μη ειλικρινείς συντάκτες των οικονομικών καταστάσεων. Η διοίκηση μιας τράπεζας πιστεύεται ότι συντάσσει αληθινές και ειλικρινείς οικονομικές καταστάσεις κάτω από την επίβλεψη εξωτερικών ορκωτών ελεγκτών. Πέρα όμως και πάνω από τη δουλειά των εξωτερικών ελεγκτών κρίνεται σκόπιμο μια τράπεζα να επιθεωρείται από συνετούς επιθεωρητές όσον αφορά τη συμπεριφορά της διοίκησης σχετικά με τους εφαρμοζόμενους κανόνες αποτίμησης. Οι επιθεωρητές θα πρέπει να ακολουθούν έναν ποιοτικό έλεγχο των μεθόδων αποτίμησης και να ελέγχουν την ακρίβεια των προβλέψεων για ζημίες. Επίσης οι επιθεωρητές θα πρέπει να επικεντρώνονται στο βαθμό γνησιότητας των οικονομικών καταστάσεων και να ελέγχουν εάν και σε ποια έκταση η διοίκηση έχει εκμεταλλευθεί την ευκαμψία των κανόνων αποτίμησης, καθώς συχνά οι διοικητές των τραπεζών επιθυμούν να παρουσιάζουν ελάχιστες εμφανιζόμενες ζημίες, στηριζόμενοι σε ποικίλες τεχνικές που ίσως να μην οδηγούν σε αντιρρήσεις από τους εξωτερικούς ορκωτούς ελεγκτές. Σε άλλες περιπτώσεις ωστόσο δεν αποκλείεται οι τράπεζες να προσπαθούν να εμφανίσουν πρόσθετες ζημίες ώστε να μειώσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η αποτίμηση των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων πάντα θα απαιτεί εμπειρία και ειλικρίνεια κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Στο προσκήνιο τελευταία έρχονται να προστεθεί και η εφαρμογή σύγχρονων στατιστικών μεθόδων για την αποτίμηση χαρτοφυλακίων, οι οποίες αρχικά σχεδιάστηκαν για την διευκόλυνση των πιστοληπτικών ελέγχων.

3.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Ο ρόλος των τραπεζικών ελεγκτών περιλαμβάνει:

1. Να καθορίζουν τους νομικούς κανόνες και να εφαρμόζουν τους τραπεζικούς νόμους και κανονισμούς και να διορθώνουν τις τραπεζικές ελλείψεις
2. Να αδειοδοτούν τη λειτουργία νέων τραπεζών

3. Να παρακολουθούν τις δραστηριότητες, την αποτελεσματικότητα και την κατάσταση των ενεργών τραπεζών
4. Να συγκεντρώνουν και να χρησιμοποιούν κάθε σχετική πληροφορία για τις τράπεζες και τους πελάτες τους
5. Να επεμβαίνουν στην απόσυρση των τραπεζικών αδειών λειτουργίας όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Σκοπός τους είναι να προστατεύουν και να προωθούν το τραπεζικό σύστημα, προστατεύοντας το συμφέρον των επενδυτών και καταθετών που δεν μπορούν να έχουν την απαραίτητη πληροφόρηση ώστε να παρακολουθήσουν τις τράπεζες και τη λειτουργία τους εκ των έσω. Οι τράπεζες μεσολαβούν ανάμεσα σε καταθέτες και δανειστές μέσω της παροχής τραπεζικών εργασιών και έχοντας να αντιμετωπίσουν τον *πιστωτικό κίνδυνο*, τον *κίνδυνο της αγοράς*, τον *κίνδυνο ρευστότητας* καθώς επίσης και την έκθεση σε *συναλλαγματικό κίνδυνο*.

3.1.1α Η Ρυθμιστική Δράση των Ελεγκτών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια

Αρχικά οι τραπεζικοί ελεγκτές συνήθως καθιερώνουν κανονισμούς ώστε να περιορίσουν την έκθεση των τραπεζών σε κίνδυνο ,π.χ. με το να ορίζουν τα όρια για το ελάχιστο κεφάλαιο που επιτρέπει στην τράπεζα να είναι βιώσιμη όταν υπάρχουν πολλές ζημίες. Επίσης κάποιες τραπεζικές επενδύσεις σε μη οικονομικές δευτερεύουσες δραστηριότητες υπόκεινται σε περιορισμό ή για την εφαρμογή τους τίθεται η προϋπόθεση διακράτησης υψηλότερων επιπέδων κεφαλαίου. Επιπρόσθετα ορισμένοι ελεγκτές τιμολογούν τον κίνδυνο μιας τράπεζας π.χ. χρεώνοντάς της επιπλέον έξοδα εξασφαλίσεων απέναντι στους καταθέτες της, όσο υψηλότερος είναι ο βαθμός κινδύνου που η τράπεζα φέρει. Δεδομένου ότι ο σύγχρονος κόσμος της παγκόσμιας οικονομίας κινείται ταχέως, και της πιθανότητας να καταστεί ιδιαίτερα δύσκολος ο καθορισμός ορίων κεφαλαιακής επάρκειας, που να αντιστοιχούν στις ανάγκες των τραπεζών, οι ελεγκτές θα επιθυμούσαν να στηρίζονται όλο και περισσότερο στην κρίση της ίδιας της τράπεζας για τις ανάγκες της σε κεφάλαιο. Κάτω από αυτή τη μέθοδο, κάθε τράπεζα θα ήταν επιθυμητό στη αρχή κάθε οικονομικής περιόδου να αξιολογεί τις ανάγκες της σε κεφάλαιο για την ακόλουθη περίοδο σε σχέση με το επιθυμητό επίπεδο έκθεσής της στον κίνδυνο. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα το χαρτοφυλάκιο αυτό να ελαχιστοποιεί ευεργετικά τις απώλειες από τις πραγματοποιούμενες συναλλαγές, έτσι ώστε να μην πέφτει το κεφάλαιο κάτω από το απαιτούμενο ιδρυτικό κεφάλαιο. Ωστόσο έστω και αν η τράπεζα επέλεγε την εφαρμογή αυτής της μεθόδου, τόσο η εφαρμογή της όσο και η

ακρίβεια αυτού του συστήματος διαχείρισης του κινδύνου που οδηγεί στο συγκεκριμένο αυτό τρόπο συγκέντρωσης κεφαλαίου, θα έπρεπε να υπόκειται σε έλεγχο αποδοτικότητας και να βρίσκεται κάτω από την έγκριση των ελεγκτών. Για την προώθηση των κινήτρων διατήρησης του απαιτούμενου κεφαλαίου, ενώ θα έπρεπε να ορίζονται και πρόστιμα στην περίπτωση που οι ζημιές της τράπεζας υπερβαίνουν το μέρος του κεφαλαίου.

3.1.1β Η Ρυθμιστική Δράση των ελεγκτών σχετικά με τα πρότυπα ρευστότητας

Υπάρχουν δύο ρυθμιστικές προσεγγίσεις από τους ελεγκτές των τραπεζών σχετικά με τον κίνδυνο ρευστότητας. Η πρώτη είναι η έκδοση κατευθυντήριων γραμμών για τις τράπεζες, ώστε να μετρούν και να διαχειρίζονται τον κίνδυνο. Αυτή η προσέγγιση είναι κατάλληλη για βιομηχανικές χώρες, όπου μια βαθιά διατραπεζική αγορά μπορεί να βοηθήσει τις τράπεζες να διατηρήσουν την ρευστότητά τους. Σε αρκετές άλλες χώρες, οι ελεγκτές υιοθετούν μια δεύτερη προσέγγιση και απαιτούν οι τράπεζες να συγκεντρώνουν συγκεκριμένους αριθμητικούς οικονομικούς λόγους του κυκλοφορούντος ενεργητικού (όπου μιλώντας για κυκλοφορούν ενεργητικό περιλαμβάνει τα μετρητά, τις απαιτήσεις από άλλες τράπεζες, και τα βραχυχρόνια διαπραγματεύσιμα χρεόγραφα δημοσίου) προς τις καταθέσεις ή το σύνολο του ενεργητικού διευκολύνοντάς τους να ικανοποιήσουν απαιτήσεις των καταθετών τους για αναλήψεις καταθέσεων. Οι λόγοι μπορεί να έχουν διάφορες μορφές, κάποιιοι από τους οποίους συγκρίνουν το ενεργητικό και το παθητικό σύμφωνα με το βαθμό ρευστότητάς τους. Λόγω της δυσκολίας μέτρησης της ρευστότητας, στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχουν βρεθεί επίσημοι λόγοι μέτρησης της ρευστότητας.

3.1.1γ Η Ρυθμιστική Δράση των ελεγκτών σχετικά με τους περιορισμούς δανειοδότησης

Οι ελεγκτές στις περισσότερες χώρες ορίζουν στις τράπεζες περιορισμούς για δάνεια σε μεμονωμένους δανειζόμενους, για να περιορίσουν τον κίνδυνο συγκέντρωσης των δανείων σε συγκεκριμένα άτομα, όπως και για δάνεια προς συγγενή τους μέρη και μέλη των τραπεζών για να περιορίσουν συγκρούσεις κερδών και πιθανό περιορισμό του χαρτοφυλακίου.

3.1.1δ Η Ρυθμιστική Δράση των ελεγκτών σχετικά με την έκθεση των τραπεζών στον συναλλαγματικό κίνδυνο

Υπάρχουν δύο κύριες προσεγγίσεις που οι ελεγκτές των τραπεζών ακολουθούν για τον συναλλαγματικό κίνδυνο. Η πρώτη είναι η έκδοση κατευθυντήριων γραμμών προς τις τράπεζες για την μέτρηση και τη διαχείριση του κινδύνου. Οι επόπτες απαιτούν να ακολουθούνται αυτές οι οδηγίες και να περιλαμβάνονται σε μια εγκύκλιο κανόνων και διαδικασιών, εγκεκριμένες από το διοικητικό συμβούλιο της τράπεζας και να είναι διαθέσιμες στους επόπτες. Μια δεύτερη προσέγγιση, η οποία μπορεί να συνδυαστεί με αυτή των κατευθυντήριων γραμμών, περιλαμβάνει τον καθορισμό οικονομικών περιορισμών επί των ανοικτών συναλλαγματικών θέσεων μιας τράπεζας, εκφραζόμενος ως ποσοστά επί του κεφαλαίου βάσης. Υπάρχουν γενικά περιορισμοί για τις ανοιχτές θέσεις κάθε τράπεζας απέναντι σε κάθε νόμισμα και για το ποσοστό έκθεσης της στον συναλλαγματικό κίνδυνο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει την “shorthand aggregate position” που είναι το άθροισμα είτε των θέσεων αγοράς είτε των θέσεων πώλησης σε ένα νόμισμα, ανάλογα με το ποια θέση είναι η μεγαλύτερη. Επιπρόσθετα όμως και οι κανόνες για το κεφάλαιο μιας τράπεζας έχουν επεκταθεί στην απαίτηση να κρατείται πρόσθετο κεφάλαιο, ανάλογα με τη θέση της τράπεζας στον συναλλαγματικό κίνδυνο, ο οποίος θεωρείται και ως είδος του κινδύνου της αγοράς.

3.1.1ε Η Ρυθμιστική Δράση των ελεγκτών σχετικά με τους εσωτερικούς ελέγχους των τραπεζών

Οι επόπτες ωθούν τις τράπεζες να συστήνουν καλές διαχειριστικές μονάδες και να έχουν ισχυρό εσωτερικό έλεγχο προκειμένου οι διαχειριστές να μπορούν να έχουν επαρκή έλεγχο του κινδύνου που αναλαμβάνουν με τις αποφάσεις τους και να ακολουθούν τα κεφαλαιακά όρια που θα επιτρέψει στην τράπεζα να παραμείνει βιώσιμη.

3.1.1στ Η Ρυθμιστική Δράση των ελεγκτών σχετικά με πιο αποτελεσματική εποπτεία

Είναι σημαντικό οι επόπτες να μπορούν να επιτηρούν κατά πόσο μια τράπεζα είναι αποτελεσματική στην αγορά. Πιθανή αποτυχία αποτελεσματικής εποπτείας διεθνώς (εγχώριων καταστημάτων και υποκαταστημάτων στο εξωτερικό) συχνά έχει οδηγήσει στην αντιμετώπιση σοβαρών τραπεζικών προβλημάτων από πολλές χώρες. Ενώ ακόμα πιο αναγκαία εμφανίζεται η αποτελεσματική εποπτεία των τραπεζών καθώς ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι τράπεζες έχουν αυξήσει τις διεθνείς δραστηριότητές τους με την ανάπτυξη λειτουργιών στο εξωτερικό, αλλά και δικτύων

καταστημάτων σε χώρες με λιγότερους φορολογικούς κανονισμούς και θεσμικούς περιορισμούς.

3.1.2 Ο ρόλος των τραπεζικών ελεγκτών στην αδειοδότηση της λειτουργίας νέων τραπεζών

Η εμφάνιση νέων τραπεζών χρειάζεται στη δημιουργία πραγματικού και ικανού ανταγωνισμού ώστε να μπορέσει να οδηγήσει το τραπεζικό σύστημα να εξυπηρετεί το ενδιαφέρον του κοινού αποτελεσματικά. Η παροχή εγγυήσεων για τη λειτουργία νέων τραπεζών, πρέπει να προσφέρει κάποια εξασφάλιση στους καταθέτες ότι η νέα τράπεζα είναι ασφαλής και σίγουρη και μπορεί να προστατεύσει τους καταθέτες της, αλλά και το τραπεζικό σύστημα ως σύνολο από τον καταστροφικό ανταγωνισμό, με την αποφυγή εμφάνισης ασθενώς τραπεζών, με χαμηλά μεγέθη κεφαλαίων ή με διαχειριστές και μετόχους που δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα. Για το λόγο αυτό, οι νεοϊδρυόμενες τράπεζες θα πρέπει να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα όρια έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά. Ακόμα θα πρέπει να προστεθεί ότι χώρες οι οποίες φιλοξενούν καταστήματα ξένων τραπεζών ως ενισχυτικά ή γραφεία αντιπροσωπειών, δεν θα πρέπει να τους χορηγούν άδειες λειτουργίας χωρίς την προηγούμενη έγκριση της χώρας όπου βρίσκεται η έδρα της τράπεζας και των ελεγκτικών της αρχών.

3.1.3. Παρακολούθηση των δραστηριοτήτων, της αποτελεσματικότητας και της κατάστασης των ενεργών τραπεζών

Οι ελεγκτές των τραπεζών παρακολουθούν την κατάσταση των τραπεζών, ώστε διορθωτικές ενέργειες να λαμβάνονται όταν οι τράπεζες κάνουν σφάλματα. Η οικονομική εποπτεία μπορεί να διεξαχθεί όσον το δυνατόν καλύτερα με τον συνδυασμό εξωτερικής παρακολούθησης και εσωτερικού ελέγχου με διαφορετική βαρύτητα σε αυτές τις τεχνικές από κάθε χώρα. Υπάρχει ωστόσο μια πρόσφατη τάση αναγνώρισης της σημαντικότητας των εσωτερικών ελέγχων, ως τον μόνο τρόπο ελέγχου της ποιότητας της διαχείρισης μιας τράπεζας.

3.1.3α Εξωτερική Παρακολούθηση

Σκοπός του εξωτερικού ελέγχου είναι, η σύμφωνα με τους κανόνες παρακολούθηση και αναγνώριση προβλημάτων που απαιτούν οικονομική διόρθωση, ο καθορισμός των προτεραιοτήτων των τραπεζών για εσωτερικούς ελέγχους αλλά και η δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες και δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και στοιχεία της

αγοράς. Η χρησιμότητα της ανάλυσης είναι καλή ανάλογα με τα παρεχόμενα στοιχεία. Ορισμένες ωστόσο ελεγκτικές αρχές περιορίζονται σχεδόν αποκλειστικά στον υπολογισμό οικονομικών λόγων για την επάρκεια του κεφαλαίου, τον βαθμό ρευστότητας, την κατάσταση των δανείων αλλά και των προβλέψεων για ζημίες από δάνεια. Σε ορισμένες χώρες η κατάσταση και δυναμική μιας τράπεζας συγκρίνεται τόσο σε διαχρονικό επίπεδο, όσο και διαστρωματικά έναντι άλλων παρόμοιου μεγέθους τραπεζών. Μερικές ελεγκτικές αρχές κατασκευάζουν μοντέλα στους υπολογιστές για την πρόβλεψη των οικονομικών συνθηκών και την ανάλυση των τάσεων κάθε κλάδου. Η ακρίβεια τέτοιων προβλέψεων μπορεί να βελτιωθεί με τη χρήση πρόσφατων προς επεξεργασία δεδομένων.

3.1.3β Εσωτερική Παρακολούθηση

Οι εσωτερικοί έλεγχοι πιστοποιούν την ακρίβεια και εγκυρότητα των δεδομένων που περιλαμβάνονται στις τραπεζικές οικονομικές καταστάσεις και κρίνουν την ποιότητα της διαχείρισης και εσωτερικής διοίκησης μιας τράπεζας. Αρκετές χώρες κάνουν μία πολύπλευρη εκτίμηση της κατάστασης μιας τράπεζας με την κατασκευή του “CAMELS rating” ενός μέτρου που δείχνει τη σχετική ασφάλεια μιας τράπεζας και υπολογίζεται με μία βαθμίδα μέτρησης από το 1 μέχρι το 5, βαθμολογώντας με 1 τις τράπεζες που εμφανίζουν μια δυναμική κατάσταση. **Οι όροι της λέξης CAMELS αντιπροσωπεύουν τις έννοιες : Capital (Κεφάλαιο), Asset (Ενεργητικό), Management (Διαχείριση), Earnings (Κέρδη), Liquidity (Ρευστότητα) και Sensitivity to Market Risk (Ευαισθησία στον κίνδυνο της αγοράς) κρίνοντας την επάρκεια κεφαλαίου, την ποιότητα του ενεργητικού, την καταλληλότητα της διαχείρισης, του συστήματος εσωτερικής διοίκησης, τα κέρδη και τη ρευστότητα της τράπεζας.** Αυτοί οι έλεγχοι δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν ικανοποιητικά από τον εξωτερικό έλεγχο. Πιο περιορισμένοι συγκεκριμενοποιημένοι εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν σύμφωνα με τους κανόνες παρακολούθησης να εστιαστούν σε ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζει μια τράπεζα. Η συχνότητα των εσωτερικών ελέγχων είναι σημαντική, ιδιαίτερα όταν η κατάσταση μιας τράπεζας μπορεί να αλλάξει ταχύτατα. Ένας αξιόλογος στόχος μιας τράπεζας είναι να διοργανώνει εσωτερικούς ελέγχους όποτε κρίνονται αναγκαίοι, τουλάχιστον μια φορά το χρόνο, ενώ τράπεζες που αντιμετωπίζουν προβλήματα ίσως χρειάζονται πιο στενή παρακολούθηση. Ισχυρές μεγάλες τράπεζες τέλος, που φέρουν συστηματικούς κινδύνους, ίσως χρειάζονται συνεχή παρακολούθηση ώστε να μην

τείνουν να χρησιμοποιούν την εγγυημένη θέση τους για να αυξήσουν την έκθεσή τους στον κίνδυνο.

3.1.3γ Εξωτερικοί ορκωτοί λογιστές

Ένας ορκωτός λογιστής δεν είναι το ίδιο με έναν εσωτερικό ελεγκτή. Ένας ορκωτός λογιστής, κατά ένα μεγάλο μέρος κοιτάζει τα παλιά οικονομικά στοιχεία μιας τράπεζας όπως την αποτίμηση των δανείων της, επιβεβαιώνει τα λογιστικά δεδομένα που εμφανίζονται στις τραπεζικές λογιστικές καταστάσεις, ενώ στόχος του δεν είναι η διενέργεια εσωτερικού ελέγχου ή η αποτίμηση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου ή της επάρκειας των εμφανιζόμενων προβλέψεων για ζημίες από δάνεια. Σε μερικές χώρες στην Ε.Ε. παρουσιάζουν τους εξωτερικούς ορκωτούς λογιστές σαν συμπλήρωμα της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου και όλο και περισσότερο μοιράζονται το εποπτικό έργο. Οι ορκωτοί λογιστές παραβρίσκονται στις συνελεύσεις της Γενικής Συνέλευσης και ενημερώνουν με εκθέσεις τους στο διοικητικό συμβούλιο για τυχόν παρατηρήσεις τους.

3.1.3δ Η εσωτερική διοίκηση

Ο περιορισμός του κινδύνου εξαρτάται όλο και περισσότερο από τα συστήματα διαχείρισης κινδύνου της ίδιας της τράπεζας για τη διασφάλιση της τραπεζικής ασφάλειας, ενώ ο ρόλος των ελεγκτών είναι να κρίνουν την επάρκεια αυτών των συστημάτων. Αυτό απαιτεί αυξημένη εμπιστοσύνη στα συστήματα εσωτερικής διοίκησης της τράπεζας και μπορεί να είναι εφικτό όταν η πληροφόρηση για τις τράπεζες και τους δανειζόμενους τους είναι δωρεάν, επαρκής και συχνά ενήμερη και έμπιστη. Τότε μόνο θα μπορούσε ο ρόλος των ελεγκτών να περιοριστεί στη διαβεβαίωση για την επάρκεια των συστημάτων που χρησιμοποιεί η διοίκηση μιας τράπεζας.

3.1.4 Συλλογή και χρήση κάθε σχετικής πληροφορίας για τις τράπεζες και τους πελάτες τους

Οι τραπεζικοί ελεγκτές συλλέγουν, επιβεβαιώνουν και παρέχουν και για δική τους χρήση ακριβή στοιχεία για την κατάσταση της τράπεζας και των δανειζόμενων από αυτές. Δεν είναι εφικτή η δημοσίευση αυτών των στοιχείων, ενώ οι τράπεζες έχουν μόνο τη νομική υποχρέωση δημοσίευσης των ετήσιων οικονομικών – λογιστικών καταστάσεων. Πληροφορίες από ιδιωτικές πηγές ή από ελεγκτές μπορούν να καλύψουν ενημερωτικά την κατάσταση μεμονωμένων τραπεζών, του τραπεζικού συστήματος ως συνόλου και

των δανειζόμενων από τράπεζες και να παρουσιάσουν τις συνθήκες της αγοράς και τον τρόπο που επηρεάζουν τις τράπεζες και τους πελάτες τους. Οι κανονισμοί μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση παροχής πληροφοριών με τη δημιουργία των προϋποθέσεων που απαιτούνται σχετικά με το ποια στοιχεία θα έπρεπε να δημοσιευθούν και το χρόνο και τον τύπο των δημοσιευμάτων.

3.1.4α Ασύμμετρη Πληροφόρηση για τους δανειζόμενους

Η καλή αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας είναι ένας κρίσιμος παράγοντας στην τραπεζική. Όταν ένας κάνει αίτηση για δάνειο, ως δανειζόμενος ουσιαστικά γνωρίζει την οικονομική του κατάσταση και τις προοπτικές της επιχείρησής του καλύτερα από ότι η Τράπεζα. Οι τραπεζικοί ελεγκτές μπορούν να βοηθήσουν στην εξισορρόπηση αυτής της **ασυμμετρίας στην πληροφόρηση** με τη συλλογή στοιχείων για τους δανειζόμενους της τράπεζας, και παρέχοντας μη απόρρητα μέρη των πληροφοριών στις τράπεζες. Στη Γαλλία και άλλες χώρες της Ε.Ε. κάθε τράπεζα απαιτείται να δηλώνει στην κεντρική τράπεζα τα μεγάλα χορηγούμενα επιχειρηματικά δάνεια. Ως ανταπόδοση οι τράπεζες ενημερώνονται κάθε μήνα για τις συνολικές υποχρεώσεις σε δάνεια όλων των μεγάλων δανειζομένων του τραπεζικού συστήματος, ενώ για να διατηρηθεί το απόρρητο μεταξύ των τραπεζών τα ονόματα των δανειστών δεν αποκαλύπτονται. Εταιρείες που αξιολογούν την πιστοληπτική ικανότητα και παρακολουθούν την πιστοληπτική πορεία δανειζόμενων, μπορούν να βοηθήσουν τις τράπεζες στη λήψη αποφάσεων χορήγησης δανείων. Οι ελεγκτές μπορούν να προωθήσουν την πρόβλεψη τέτοιων υπηρεσιών σε χώρες όπου δεν υπάρχουν τέτοιες εταιρείες εμφανίζοντας συστηματική πρόοδο στην ανάπτυξη τεχνικών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Τεχνικές αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας θα βοηθούσαν τις τράπεζες στις αποφάσεις τους χορήγησης δανείων, στην παρακολούθησή των δανείων αλλά και στην κατηγοριοποίησή τους παρουσιάζοντας ταυτόχρονα και τις αντίστοιχες προβλέψεις έναντι της πιθανότητας αποπληρωμής τους.

3.1.4β Πληροφορίες για τις τράπεζες

Ο δημόσιος αποκλεισμός στην λήψη επαρκούς πληροφόρησης για τις τράπεζες μπορεί να αποφέρει περιορισμένη εμπιστοσύνη για τα ελεγκτικά συστήματα απέναντι σε αυτό που απαιτείται από την αγορά για την ενδυνάμωση της ασφάλειας του τραπεζικού συστήματος. Το κοινό έχει το δικαίωμα πρόσβασης στην καλή πληροφόρηση για την κατάσταση των τραπεζών καθώς υπάρχουν αποδείξεις από πολλές χώρες, ότι το κοινό

προσπαθεί να διακρίνει τις ασφαλείς από τις επισφαλείς τράπεζες προστατεύοντας τα συμφέροντά του μεταφέροντας τα χρηματικά του αποθέματα σε ασφαλείς τράπεζες, ενώ σε ένα επισφαλές σύστημα ίσως θα ήταν ακόμα καλύτερο η δημιουργία προβλέψεων για το ύψος των μελλοντικών λογιστικών μεγεθών κάθε τράπεζας και η αξιολόγησή τους.

3.1.5 Κλείσιμο των μη βιώσιμων τραπεζών

Ένας τραπεζικός ελεγκτής θα πρέπει τέλος να έχει το δικαίωμα να κρίνει ένα τραπεζικό ίδρυμα προς ρευστοποίηση, προς πώληση ή προς συγχώνευση στην περίπτωση που το ίδρυμα καθίσταται ζημιογόνο και μη βιώσιμο.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ο αποτελεσματικός έλεγχος των τραπεζών βοηθά στη διατήρηση της ασφάλειας του τραπεζικού συστήματος προστατεύοντας τους επενδυτές, κάτι όμως που δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται εις βάρος του ρόλου των καλών διαχειριστών καθώς η υπερβολική δημιουργία νόμων και κανόνων δεν αφήνει την οικονομία να γίνει αποτελεσματική. Αποτρέπει την εμφάνιση καινοτόμων ιδεών και την ανάπτυξη της οικονομίας, ενώ η εύρεση της χρυσής τομής είναι αυτό που επιθυμείται και αποτελεί πρόκληση για μια αποτελεσματική τραπεζική αγορά.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Σημαντικό για μια βιώσιμη τράπεζα εκτός από την κερδοφόρα λειτουργία της είναι και η κερδοφόρα διαχείρισή της. Ο διαχειριστής μιας τράπεζας έχει τέσσερις βασικούς στόχους.

Ο πρώτος στόχος είναι η διαχείριση της ρευστότητας δηλαδή η επίβλεψη ότι η τράπεζα διαθέτει περιουσιακά στοιχεία που της προσδίδουν αρκετή ρευστότητα τέτοια ώστε να μπορεί ανά πάσα στιγμή να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της απέναντί στους καταθέτες της.

Ο δεύτερος στόχος είναι η διαχείριση του ενεργητικού. Ένας καλός διαχειριστής θα πρέπει να επιδιώκει την επένδυση των συγκεντρωμένων κεφαλαίων σε περιουσιακά στοιχεία ή διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια περιουσιακών στοιχείων που έχουν χαμηλό κίνδυνο χρεοκοπίας.

Ο τρίτος στόχος είναι η διαχείριση του παθητικού, συγκεντρώνοντας κεφάλαια με χαμηλό κόστος για την τράπεζα.

Τέλος ο τέταρτος στόχος ενός καλού διαχειριστή είναι η διαχείριση της επάρκειας του κεφαλαίου. Ο διαχειριστής δηλαδή να είναι υπεύθυνος και να αποφασίζει για το ποσό

του κεφαλαίου που η τράπεζα πρέπει να διατηρεί ή να συγκεντρώνει το απαιτούμενο κεφάλαιο όταν κρίνεται αναγκαίο.

Συμπληρωματικά ο διαχειριστής μιας τράπεζας θα πρέπει να είναι ικανός και να μπορεί να αντιμετωπίσει τόσο τον πιστωτικό κίνδυνο δηλαδή τον κίνδυνο χρεοκοπίας του δανειζομένου, όσο και τον κίνδυνο του επιτοκίου δηλαδή τον κίνδυνο αλλαγής του επιτοκίου και αρνητικής επίδρασής του στα κέρδη της τράπεζας.

4.1 Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ & Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΡΕΥΣΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ

Εάν μια τράπεζα έχει άφθονα πρόσθετα ρευστά διαθέσιμα, μια εκροή καταθέσεων δεν συνεπάγεται αλλαγές άλλων στοιχείων του ισολογισμού, προσφέροντας ασφάλεια στην τράπεζα στην περίπτωση που οι καταθέτες απαιτήσουν αυξημένες εκροές από τις καταθέσεις τους. Ωστόσο η κατάσταση διαφοροποιείται όταν η τράπεζα δεν κρατά επαρκή πρόσθετα ρευστά διαθέσιμα. Για την εξάλειψη εμφάνισης ελλείμματος στα ρευστά διαθέσιμα στην περίπτωση που οι καταθέτες απαιτήσουν αυξημένες εκροές από τις καταθέσεις τους, μια τράπεζα ακολουθεί εναλλακτικά μια από τις τέσσερις παρακάτω επιλογές:

1. δανείζεται από άλλες τράπεζες ή οικονομικά ιδρύματα.
2. πωλεί χρεόγραφα
3. δανείζεται από την κεντρική τράπεζα με χαμηλό επιτόκιο
4. αποσύρει ή μεταπωλεί χορηγούμενα δάνεια

Τα πρόσθετα ρευστά διαθέσιμα είναι ασφάλεια έναντι του κόστους που συνεπάγεται η εκροή καταθέσεων από την τράπεζα. Όσο πιο υψηλά είναι τα κόστη που συνδέονται με τις εκροές καταθέσεων, τόσο μεγαλύτερα ποσά με τη μορφή ρευστών διαθεσίμων πρέπει να κρατά η τράπεζα. Καθώς λοιπόν οι τράπεζες είναι διατεθειμένες να πληρώσουν το κόστος διακράτησης ρευστών διαθεσίμων, το οποίο είναι το κόστος ευκαιρίας το οποίο οι τράπεζες χρεώνονται με την μη επένδυση των συγκεντρωμένων κεφαλαίων σε τοκοφόρες επενδύσεις, διασφαλίζονται απέναντι στις ζημίες που προκαλούν οι εκροές καταθέσεων από την τράπεζα.

4.2 Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Οι τράπεζες διαχειρίζονται τα περιουσιακά τους στοιχεία με σκοπό τη μεγιστοποίηση των κερδών τους, μέσω της εύρεσης των υψηλότερων δυνατών αποδόσεων από τη χορήγηση δανείων ή την αγορά χρεογράφων, προσπαθώντας ταυτόχρονα να αναλάβουν τον χαμηλότερο δυνατό κίνδυνο με τη δημιουργία προβλέψεων για την

ρευστότητα που πρέπει να έχει μια τράπεζα. Οι προβλέψεις αναφέρονται στο ύψος των επενδύσεων που πρέπει να κρατά μια τράπεζα σε εύκολα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία.

Πρώτο βασικό στοιχείο το οποίο επιθυμούν οι διαχειριστές όταν διαχειρίζονται το ενεργητικό μιας τράπεζας είναι να βρουν δανειζόμενους οι οποίοι να είναι διαθέσιμοι να πληρώσουν υψηλό επιτόκιο αλλά επίσης να φέρουν μικρή πιθανότητα χρεοκοπίας δηλ. μη αποπληρωμής των δανείων τους. Ωστόσο είναι σημαντικό οι τράπεζες να μην είναι πολύ συντηρητικές στην ανάληψη πιστωτικού κινδύνου, έτσι ώστε να μην χάνουν ελκυστικές ευκαιρίες δανειοδότησης από τις οποίες μπορούν να αποκτήσουν κέρδη λόγω του υψηλότερου τους επιτοκίου.

Δεύτερον οι τράπεζες πρέπει να προσπαθούν να αγοράσουν χρεόγραφα που αποδίδουν υψηλές αποδόσεις αλλά φέρουν χαμηλό κίνδυνο χρεοκοπίας.

Τρίτον η ελαχιστοποίηση του κινδύνου χρεοκοπίας θα πρέπει να επέρχεται και με τη διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου των περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας, ενώ τέλος η τράπεζα θα πρέπει να διαχειρίζεται τη ρευστότητα των περιουσιακών της στοιχείων έτσι ώστε να ικανοποιεί το απαιτούμενο από την κεντρική τράπεζα ύψος κεφαλαίου.

Εάν μια τράπεζα αποφεύγει τα κόστη που συνδέονται με τις εκροές καταθέσεων μόνο με τη διατήρηση ρευστών αποθεμάτων, είναι πιθανό η τράπεζα να αντιμετωπίσει ζημίες καθώς τα ρευστά αποθέματα δεν φέρουν τόκο ενώ οι τραπεζικές υποχρεώσεις φέρουν μεγάλα κόστη για να διατηρηθούν από την τράπεζα. Οπότε μια τράπεζα θα πρέπει να ισορροπήσει την επιθυμία της για αυξημένη ρευστότητα έναντι του γεγονότος ότι τα δυσκολότερα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία είναι και τα πιο προσοδοφόρα.

4.3 Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

Παρόλο που η διαχείριση του παθητικού αντιμετωπιζόταν από τους διαχειριστές των τραπεζών ως ένα θέμα όχι τόσο σημαντικό - οι περισσότερες τράπεζες θεωρούσαν τις υποχρεώσεις τους δεδομένες, οπότε επικεντρώνονταν στην επιτυχία ενός άριστου χαρτοφυλακίου περιουσιακών στοιχείων - τα τελευταία χρόνια οι μεγάλες τράπεζες ενεργά αναζητούν πηγές συγκέντρωσης κεφαλαίων δημιουργώντας υποχρεώσεις.

Οι τράπεζες έτσι άρχισαν να εξερευνούν τρόπους με τους οποίους οι υποχρεώσεις στον ισολογισμό των τραπεζών να τους παρέχουν τα απαραίτητα ρευστά αποθέματα και την απαραίτητη ρευστότητα.

Αυτό οδήγησε στην ανάπτυξη των over-night δανείων και την εμφάνιση νέων οικονομικών προϊόντων όπως διαπραγματεύσιμων πιστοποιητικών καταθέσεων ή του ενεργού δανεισμού τους από άλλες τράπεζες ή άλλους οικονομικούς οργανισμούς που επιτρέπουν στις τράπεζες να συγκεντρώσουν γρήγορα κεφάλαια.

Στόχος λοιπόν των τραπεζών δεν είναι να λαμβάνουν τις υποχρεώσεις ως δεδομένες αλλά δυναμικά να θέτουν στόχους για την ανάπτυξη των επενδύσεων τους σε περιουσιακά στοιχεία συγκεντρώνοντας τα απαραίτητα για τις επενδύσεις κεφάλαια και απαλλάσσοντας τις υποχρεώσεις τους σε τέτοιο βαθμό ώστε να τους δίνουν το μεγαλύτερο δυνατό όφελος.

4.4 Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Οι τράπεζες διαχειρίζονται τα κεφάλαιά τους με στόχο την αντιμετώπιση περιπτώσεων εμφάνισης υψηλών ζημιών στις καταστάσεις αποτελεσμάτων τους. Επίσης μέσω της διαχείρισης του κεφαλαίου τους οι τράπεζες στόχο έχουν να ανταποκρίνονται στις κεφαλαιακές απαιτήσεις που ορίζουν για αυτές οι κανονιστικές αρχές, προσπαθώντας να μην κρατούν υπερβολικά μεγάλα κεφάλαια, ώστε να μην εξασθενούν την απόδοση που επιθυμούν να έχουν από τα επενδυόμενα κεφάλαιά τους οι μέτοχοι. Ο τρόπος με τον οποίο το μέγεθος του τραπεζικού κεφαλαίου επηρεάζει τις αποδόσεις των μετόχων στα κεφάλαια, εμφανίζεται μαθηματικά με την παρακάτω ανάλυση:

Ένα μέτρο που δίνει πληροφορίες του πόσο αποτελεσματική και καλή είναι η διαχείριση μιας τράπεζας δίνεται από το δείκτη απόδοσης του ενεργητικού, ROA (return on assets) ο οποίος δίνεται από τον τύπο :

$$\text{ROA (return on assets)} = \text{καθαρά κέρδη μετά φόρων} / \text{Συνολικό ενεργητικό}$$

Ωστόσο οι μέτοχοι μιας τράπεζας ενδιαφέρονται περισσότερο στο πόσο κερδίζει η τράπεζα επί του επενδυόμενου μετοχικού κεφαλαίου. Η πληροφορία αυτή δίνεται από το δείκτη απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων ROE (return on equity).

$$\text{ROE (return on equity)} = \text{καθαρά κέρδη μετά φόρων} / \text{Ίδια κεφάλαια}$$

Υπάρχει ένας πολλαπλασιαστής (EM) ο οποίος συνδέει την απόδοση του ενεργητικού με την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων ο οποίος ισούται με το λόγο ενεργητικό / ίδια κεφάλαια. Η σχέση που ενώνει αυτά τα τρία στοιχεία δίνεται από τον τύπο :

$$\text{ROE} = \text{ROA} * \text{EM}$$

Και λει τι συμβαίνει στην απόδοση των ιδίων κεφαλαίων όταν η τράπεζα κρατά χαμηλότερο ποσό κεφαλαίου για μια δεδομένη ποσότητα περιουσιακών στοιχείων. Το συμπέρασμα που απορρέει από αυτή τη σχέση είναι ότι δεδομένης της απόδοσης επί των περιουσιακών στοιχείων, όσο μικρότερο είναι το τραπεζικό κεφάλαιο που κρατείται, τόσο υψηλότερη θα είναι η απόδοση για τους μετόχους της τράπεζας.

Τα τραπεζικά κεφάλαια ωφελούν τους μετόχους, μειώνοντας την πιθανότητα μιας πτώχευσης και κάνοντας την επένδυσή τους πιο ασφαλή. Αλλά το τραπεζικό κεφάλαιο φέρει και κόστη καθώς όσο πιο υψηλό είναι τόσο πιο χαμηλή είναι η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων για μια δεδομένη απόδοση επί των περιουσιακών στοιχείων. Οπότε κατά τον καθορισμό του ποσού του τραπεζικού κεφαλαίου οι διαχειριστές πρέπει να αποφασίσουν πόση από την αυξημένη ασφάλεια από εκείνη που παρέχει η διακράτηση υψηλότερου κεφαλαίου είναι διατεθειμένοι να ανταλλάξουν έναντι μιας χαμηλότερης απόδοσης επί των ιδίων κεφαλαίων η οποία συνοδεύει τη διακράτηση υψηλότερου ποσού κεφαλαίου.

4.5 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Στις γενικές αρχές διαχείρισης του ενεργητικού, οι τράπεζες και άλλα οικονομικά ιδρύματα τοποθετούν τη χορήγηση καλών δανείων τα οποία θα μπορέσουν να αποπληρωθούν εις ολόκληρο και δεν θα αποτελέσουν ζημία για την τράπεζα. Για να είναι κερδοφόρα τα οικονομικά ιδρύματα πρέπει να είναι σε θέση να ξεπερνούν τα προβλήματα της αντιθέτου επιλογής και του ηθικού κινδύνου τα οποία κάνουν την

εμφάνιση δανειακών ζημιών πιο πιθανή, μειώνοντας τον πιστωτικό τους κίνδυνο και να χορηγώντας καλά δάνεια. Οι έννοιες της αντιθέτου επιλογής και του ηθικού κινδύνου εξηγούν πολλές αρχές διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου που περιλαμβάνονται στις παρακάτω δανειακές εφαρμογές :

(α) φιλτραρίσματος και παρακολούθησης των δανείων

Η ασύμμετρη πληροφόρηση είναι παρούσα στις αγορές των δανείων γιατί οι δανειστές είναι λιγότερο πληροφορημένοι για τις δραστηριότητες και τις επενδυτικές ευκαιρίες των δανειζόμενων, από ότι οι ίδιοι οι δανειζόμενοι γνωρίζουν για τον εαυτό τους. Αυτό το φαινόμενο οδηγεί αρχικά τις τράπεζες σε μια διαδικασία φιλτραρίσματος των κακών πιστωτικών κινδύνων από τους καλούς, έτσι ώστε τα δάνεια που χορηγούν να τους αποφέρουν κέρδη. Συχνά το φιλτράρισμα γίνεται με τη συμπλήρωση ειδικά διαμορφωμένων τραπεζικών εντύπων, τα οποία αποσπούν προσωπικές πληροφορίες από υποψήφιους δανειολήπτες. Με την ειδίκευση επίσης σε ένα συγκεκριμένο target group δανειοληπτών έχουμε συρρίκνωση του πιστωτικού κινδύνου καθώς η τράπεζα αποκτά γνώση και μπορεί να ξεχωρίσει ευκολότερα τους καλούς πιστωτικούς κινδύνους από τους κακούς. Μετά τη χορήγηση των δανείων ακολουθεί η διαδικασία της παρακολούθησης τους, καθώς συχνά οι δανειζόμενοι μετά τη λήψη του δανείου επιθυμούν να αναλάβουν πιο επικίνδυνες επενδυτικές δραστηριότητες κάτι που κάνει και το χορηγούμενο δάνειο πιο επικίνδυνο, καθώς αυξάνεται η πιθανότητα μη αποπληρωμής του.

(β) προώθησης και δημιουργίας μακροχρόνιων πελατειακών σχέσεων

Μια άλλη μέθοδος που χρησιμοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα για να συγκεντρώσουν πληροφορίες για τους δανειζόμενους τους, είναι μέσω της προώθησης και δημιουργίας μακροχρόνιων πελατειακών σχέσεων. Εάν ένας δανειολήπτης έχει δανειστεί από μια τράπεζα και άλλη φορά, η τράπεζα ήδη γνωρίζει τον πελάτη και έχει παρακολουθήσει τις συναλλαγές του, τη συχνότητά τους, τα χρηματικά κεφάλαια που διακινεί και την δανειακή συμπεριφορά του. Άρα το κόστος παρακολούθησης ήδη γνωστών στην τράπεζα για πολλά χρόνια πελατών είναι μικρότερο από ότι η παρακολούθηση νέων πελατών.

(γ) δημιουργίας δανειακών δεσμεύσεων

Οι τράπεζες δημιουργούν μακροχρόνιες πελατειακές σχέσεις και συλλέγουν πληροφορίες για τους πελάτες τους όταν οι τράπεζες δεσμεύονται για ένα συγκεκριμένο

χρονικό διάστημα να χορηγούν στον πελάτη τους δάνεια ορισμένου ποσού. Το πλεονέκτημα που δημιουργείται για τον πελάτη είναι ότι μπορεί να έχει την πίστωση που επιθυμεί όταν τη χρειαστεί, ενώ το πλεονέκτημα που δημιουργείται για την τράπεζα είναι η προώθηση και δημιουργία μακροχρόνιων πελατειακών σχέσεων και η πιο εύκολη συλλογή πληροφοριών.

(δ) ανοίγματος εμπράγματων ασφαλειών και λογαριασμών για συναλλακτικούς σκοπούς

Οι εμπράγματες ασφάλειες επί των στεγαστικών δανείων είναι από τα σημαντικότερα εργαλεία διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου καθώς μειώνει τις απώλειες του δανειστή στην περίπτωση που η αποπληρωμή ενός χορηγούμενου δανείου δεν καθίσταται εφικτή. Για τα εμπορικά δάνεια ως εξασφάλιση ο δανειοδότης υποχρεούται να τηρεί τρεχούμενο ή όψεως λογαριασμό στον οποίο να τηρεί ένα ελάχιστο ποσό κεφαλαίων ως εξασφάλιση αλλά και μέσω του οποίου θα κάνει τις συναλλαγές του. Με αυτόν τον τρόπο οι τράπεζες παρακολουθούν τις επενδυτικές δραστηριότητες του πελάτη τους και τις συναλλαγές του ώστε να μην φέρουν υψηλό πιστωτικό κίνδυνο ή για να μπορέσουν να διαχειριστούν την εμφάνιση υψηλότερου πιστωτικού κινδύνου.

(στ) εφαρμογή δανειακών περιορισμών

Οι τράπεζες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της αντιθέτου επιλογής και του ηθικού κινδύνου εφαρμόζουν δανειακούς περιορισμούς. Είτε με την άρνηση δανειοδότησης ενός υποψήφιου πελάτη ακόμα και αν αυτός είναι διατεθειμένος να πληρώσει υψηλότερο επιτόκιο, είτε με την δανειοδότηση ενός πελάτη αλλά περιορίζοντας το μέγεθος του χορηγούμενου κεφαλαίου σε σύγκριση με εκείνο που θα επιθυμούσε ο υποψήφιος πελάτης.

4.6 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Με την αυξημένη μεταβλητότητα στα επιτόκια, τα οικονομικά ιδρύματα άρχισαν να ενδιαφέρονται περισσότερο για την αντιμετώπιση της έκθεσής τους στον κίνδυνο του επιτοκίου και την επικινδυνότητα που αντιμετωπίζουν τα οικονομικά τους κέρδη και αποδόσεις που σχετίζονται με αλλαγές στα επιτόκια. Η ευαισθησία των τραπεζικών κερδών στις αλλαγές των επιτοκίων μπορεί να μετρηθεί με τη βοήθεια της ανάλυσης του Duration Gap. Η διαφορά της ευαισθησίας των υποχρεώσεων στις αλλαγές του επιτοκίου από την ευαισθησία του ενεργητικού στις αλλαγές του επιτοκίου ονομάζεται Duration Gap. Αν το Duration Gap πολλαπλασιασθεί με την αλλαγή στα επιτόκια

λαμβάνουμε την αλλαγή στα τραπεζικά κέρδη. Οπότε αν μια τράπεζα έχει πιο ευαίσθητες στις επιτοκιακές αλλαγές υποχρεώσεις από ότι περιουσιακά στοιχεία, μία αύξηση των επιτοκίων θα μειώσει τα τραπεζικά κέρδη ενώ μια αύξηση των επιτοκίων θα αυξήσει τα τραπεζικά κέρδη. Μια εναλλακτική προσέγγιση μέτρησης του κινδύνου επιτοκίου είναι και αυτός της Duration που μετρά τη μέση διάρκεια των χρηματορροών των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος εκφρασμένη σε όρους παρούσης αξίας. Αν η μέση σταθμισμένη διάρκεια του ενεργητικού είναι μεγαλύτερη από τη μέση σταθμισμένη διάρκεια των υποχρεώσεων ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, μια αύξηση των επιτοκίων θα επιφέρει μείωση της καθαρής θέσης, ενώ μια μείωση των επιτοκίων θα αυξήσει αντίστοιχα την καθαρά θέση. Τα μέτρα της Duration και του Duration gap είναι πολύ σημαντικά εργαλεία διαχείρισης του κινδύνου επιτοκίου, καθώς πληροφορούν τους διαχειριστές των πιστωτικών ιδρυμάτων για την έκθεσή του πιστωτικού ιδρύματος στον κίνδυνο. Τα οικονομικά ιδρύματα διαχειρίζονται τον επιτοκιακό κίνδυνο μεταβάλλοντας τη μορφή του ισολογισμού, αλλά μπορούν να χρησιμοποιήσουν επίσης χρηματοοικονομικά προϊόντα όπως είναι τα παράγωγα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ

Μια υγιής και δυναμική οικονομία χρειάζεται ένα οικονομικό σύστημα ώστε να μπορεί να κινεί κεφάλαια από τους αποταμιευτές κεφαλαίων προς εκείνους που επιθυμούν να αναλάβουν παραγωγικές επενδυτικές ευκαιρίες. Ένα όμως βασικό ερώτημα είναι : «Πώς το οικονομικό σύστημα μπορεί να εξασφαλίσει ότι τα κεφάλαια των αποταμιευτών θα μπορέσουν να διοχετευθούν σε ένα παραγωγικό επενδυτή και όχι σε έναν που θα τα σπαταλήσει άσκοπα;» Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δίνεται μέσω της παρακάτω οικονομικής ανάλυσης του πώς η οικονομική δομή είναι σχεδιασμένη ώστε να προωθή την οικονομική αποτελεσματικότητα, και που εξηγεί πώς η απόδοση του οικονομικού τομέα επιδρά στην οικονομική ανάπτυξη και γιατί οι οικονομικές κρίσεις λαμβάνουν χώρα και έχουν τέτοιες σοβαρές συνέπειες στην οικονομική δραστηριότητα.

5.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΟΜΗ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Το οικονομικό σύστημα είναι πολυσύνθετο στη δομή και στη λειτουργία του παντού σε όλο τον κόσμο. Περιλαμβάνει πολλούς διαφορετικούς τύπους ιδρυμάτων : τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες αμοιβαίων κεφαλαίων, αγορές μετοχών και ομολόγων και ούτω καθεξής, ενώ όλοι νομιμοποιούνται από το κράτος. Το οικονομικό σύστημα είναι σημαντικό ότι διοχετεύει δισεκατομμύρια κεφαλαίων ανά έτος από τους αποταμιευτές κεφαλαίων προς εκείνους που επιθυμούν να αναλάβουν παραγωγικές επενδυτικές ευκαιρίες, κατά ένα μεγάλο ποσοστό με τη μορφή δανείων από τράπεζες ή από άλλους οικονομικούς ενδιάμεσους ενώ κατά το υπόλοιπο ποσοστό με τη μορφή διαπραγματεύσιμων εταιρικών ομολόγων και μετοχών, ή δανείων από τη μία εταιρεία προς την άλλη όταν πραγματοποιεί αγορές η δεύτερη με πίστωση. Εάν όμως εξετάσουμε πιο προσεκτικά την οικονομική δομή παντού σε ολόκληρο τον κόσμο, θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε οκτώ βασικούς προβληματισμούς, από την ανάλυση των οποίων θα μπορέσουμε να καταλάβουμε πως λειτουργεί ένα οικονομικό σύστημα.

Οι τέσσερις πρώτοι προβληματισμοί δίνουν έμφαση στη σημαντικότητα του ρόλου των οικονομικών ενδιάμεσων (τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών, συνταξιοδοτικών ταμείων) και της έμμεσης χρηματοδότησης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και από την άλλη πλευρά της μικρής σημασίας που δίνεται στις αγορές χρεογράφων και του μικρού ποσοστού έκδοσης μετοχών και ομολόγων ως τρόπους άμεσης εξωτερικής χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων. Το χαμηλό ωστόσο ποσοστό εξωτερικής χρηματοδότησης με την έκδοση μετοχών θα μπορούσε να είναι παραπλανητικό σε σύγκριση με ένα δεκαπλάσιο ποσοστό χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων μίας εταιρείας μέσω έκδοσης ομολόγων, καθώς η χρηματοδότηση με την έκδοση μετοχών συνεπάγεται χρηματοδότηση μόνιμου χαρακτήρα, ενώ η χρηματοδότηση με την έκδοση ομολόγων συνεπάγεται συγκέντρωση κεφαλαίων προσωρινού χαρακτήρα καθώς ουσιαστικά αποτελούν δάνεια που πρέπει να αποπληρωθούν στη λήξη τους. Προβληματισμό όμως ανάμεσα στους τέσσερις αποτελεί και ο μεγάλος αριθμός τραπεζικών δανείων καθώς και γιατί οι τράπεζες είναι τόσο σημαντικές στη λειτουργία του οικονομικού συστήματος. Ο πέμπτος προβληματισμός αναγνωρίζει ότι οι χρηματοοικονομικές αγορές είναι από τους πιο ισχυρά νομοθετημένους τομείς της οικονομίας. Ο έκτος αναφέρει ότι μόνο οι μεγάλες και μακροχρόνια επιτυχημένες εταιρείες έχουν πρόσβαση συμμετοχής στις αγορές χρεογράφων, ενώ ο έβδομος υποδεικνύει τη σημαντικότητα των εμπράγματων

εξασφαλίσεων ως στοιχείο κατά τη χορήγηση δανείων. Τέλος ο όγδοος προβληματισμός παρουσιάζει τις δανειακές ή ομολογιακές συμβάσεις ως πολύπλοκα νομικά έγγραφα που περιέχουν και θέτουν ισχυρούς περιορισμούς στη συμπεριφορά των δανειζομένων, όπως όταν για παράδειγμα κάποιος δανείζεται ένα ποσό για την αγορά κατοικίας απαιτείται βάσει της δανειακής του σύμβασης η επαρκής ασφάλιση του σπιτιού.

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των οικονομικών αγορών είναι ότι έχουν αρκετά κόστη συναλλαγών και πληροφόρησης, τα οποία επηρεάζουν τις οικονομικές αγορές και παρέχουν λύσεις στους ανωτέρω οκτώ προβληματισμούς καθώς και καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας του οικονομικού συστήματος.

5.2 ΚΟΣΤΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

Τα κόστη συναλλαγής αποτελούν ένα μεγάλο πρόβλημα των οικονομικών αγορών καθώς εμποδίζουν πολλούς μικρούς επενδυτές και δανειζόμενους στην άμεση ανάμιξή τους σε αυτές, είτε επειδή το ποσό που προορίζεται προς επένδυση είναι μικρό και τα κόστη συναλλαγής επί αυτού πολύ υψηλά, είτε γιατί η ύπαρξη χαμηλού ποσού προς επένδυση συνεπάγεται και χαμηλές προμήθειες και σπατάλη χρόνου για τους brokers. Έχοντας ένας επενδυτής διαθέσιμο προς επένδυση ένα περιορισμένο ποσό κεφαλαίου, οι επενδυτικές επιλογές του είναι περιορισμένες, όπως επίσης και η απόδοση της επένδυσης του δεν είναι η επιθυμητή καθώς δεν έχει αυτός ο επενδυτής τη δυνατότητα να διαφοροποιήσει το χαρτοφυλάκιό του και να μειώσει έτσι την έκθεσή του στον κίνδυνο.

Οι οικονομικοί ενδιάμεσοι αποτελούν σημαντικό τμήμα της οικονομικής δομής και έχουν αναπτυχθεί ώστε να επέρχεται μείωση στα κόστη συναλλαγής επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στους καταθέτες και τους δανειζόμενους να ωφεληθούν από την ύπαρξη των οικονομικών αγορών.

Οι οικονομικοί ενδιάμεσοι όπως είναι τα αμοιβαία κεφάλαια, ενώνοντας τα κεφάλαια πολλών επενδυτών εκμεταλλεύονται την ύπαρξη *οικονομιών κλίμακας* στην προσπάθειά τους να αναπτύξουν τρόπους να μειώσουν τα κόστη συναλλαγής, μεγεθύνοντας το επενδύσιμο κεφάλαιο ώστε ο κάθε επενδυτής να έρχεται αντιμέτωπος με χαμηλότερα κόστη. Οι οικονομικοί ενδιάμεσοι αναπτύσσονται επίσης γιατί από τη φύση τους μπορούν καλύτερα να *εξειδικευθούν* στην προώθηση της μείωσης του κόστους συναλλαγής με τη βοήθεια της τεχνολογίας, παρέχοντας στους επενδυτές μεγαλύτερη δυνατότητα διεξαγωγής επενδύσεων και παρακολούθησης αυτών.

5.3 ΑΣΥΜΜΕΤΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Για την κατανόηση της οικονομικής δομής πρέπει πρώτα να γίνει αντιληπτός ο ρόλος της πληροφορίας στις οικονομικές αγορές. Η ασύμμετρη πληροφόρηση, δηλαδή όταν το ένα συμβαλλόμενο σε μια οικονομική συμφωνία μέρος δεν έχει επαρκή πληροφόρηση για τον αντισυμβαλλόμενο του ώστε να μπορέσει να πραγματοποιήσει με ακρίβεια σωστότερες επενδυτικές αποφάσεις, προκαλεί την εμφάνιση δύο προβλημάτων:

1. Της αντίθετης επιλογής (adverse selection), το οποίο είναι ένα πρόβλημα ασύμμετρης πληροφόρησης που υπάρχει πριν την πραγματοποίηση μιας συναλλαγής και αναφέρεται στο γεγονός ότι εκείνοι που φέρουν υψηλούς πιστωτικούς κινδύνους είναι και εκείνοι οι οποίοι υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να κάνουν αίτηση για ένα δάνειο, καθώς γνωρίζουν ότι η πιθανότητα να το αποπληρώσουν είναι μικρή.

και

2. Του ηθικού κινδύνου (moral hazard), το οποίο υπάρχει μετά την πραγματοποίηση μιας συναλλαγής και αναφέρεται στον κίνδυνο εμπλοκής του δανειζόμενου σε ριψοκίνδυνες επενδυτικές δραστηριότητες μη επιθυμητές από την οπτική γωνία του δανειστή.

Καθώς και οι δύο περιπτώσεις φέρουν υψηλούς κινδύνους για τους δανειστές με αυξημένες πιθανότητες μη επιστροφής των δανειζόμενων κεφαλαίων, ο δανειστής μπορεί να επιλέξει να μην χορηγήσει το δάνειο.

5.4 ΠΩΣ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΘΕΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΟΜΗ

Το πρόβλημα της αντίθετης επιλογής συνδέεται με την αποτελεσματική λειτουργία των οικονομικών αγορών, με τον χαρακτηρισμό αυτού ως "lemons problem". Χαρακτηρίζοντας ως λεμόνι την χειρότερη επενδυτική επιλογή ενός επενδυτή στην αγορά, το πρόβλημα εμφανίζεται ως εξής :

Οι δυνητικοί επενδυτές συχνά δεν έχουν την δυνατότητα να κάνουν μια καλή επένδυση (στην αγορά αυτοκινήτων ή στην αγορά χρεογράφων) καθώς δεν έχουν την επαρκή πληροφόρηση ώστε να μπορέσουν να ξεχωρίσουν μια καλή επενδυτική επιλογή από μια κακή. Η τιμή που ο αγοραστής θα πρέπει να πληρώσει θα πρέπει ωστόσο να

αντικατοπτρίζει μια μέση ποιότητα για την επένδυσή του, αξίας ανάμεσα στην αξία της χειρότερης (Lemon) και της καλύτερης (Peach) επενδυτικής επιλογής. Ο ιδιοκτήτης του επενδυτικού προϊόντος αντίθετα γνωρίζει την πραγματική αξία του προϊόντος που επιθυμεί να πουλήσει. Εάν το επενδυτικό προϊόν αποτελεί την χειρότερη επενδυτική επιλογή ο ιδιοκτήτης του έχει συμφέρον να το πουλήσει στην τιμή που ο αγοραστής επιθυμεί δηλ. σε μια μέση τιμή. Αν όμως το επενδυτικό προϊόν αποτελεί την καλύτερη επενδυτική επιλογή ο ιδιοκτήτης του δεν έχει συμφέρον να το πουλήσει στην τιμή που ο αγοραστής επιθυμεί, καθώς έτσι θα το πουλήσει σε μικρότερη της αξίας του τιμή. Ως αποτέλεσμα της αντίθετης επιλογής στην αγορά θα μείνουν προς πώληση κυρίως κακής ποιότητας επενδυτικά προϊόντα με μεγάλο ρίσκο για του δυνητικούς επενδυτές, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει έντονη επενδυτική δραστηριότητα και η παρουσία του “lemons problem” στις αγορές χρεογράφων να τις εμποδίζει στην αποτελεσματική μεταφορά κεφαλαίων από τους αποταμιευτές στους δανειζόμενους.

Απουσία ασυμμετρίας στην πληροφόρηση μεταξύ αγοραστών επενδυτικών προϊόντων και πωλητών συνεπάγεται και απουσία του “lemons problem”. Η λύση στο πρόβλημα της αντίθετης επιλογής στις οικονομικές αγορές είναι η εξάλειψη της ασύμμετρης πληροφορίας. Ένα πρώτο εργαλείο προς αυτή την κατεύθυνση είναι η συγκέντρωση και πώληση από ιδιωτικές εταιρείες πληροφοριών για τις εταιρείες ή τα προϊόντα στα οποία επιθυμεί ένας δυνητικός επενδυτής να επενδύσει.

Ωστόσο το πρόβλημα της αντιστρόφου επιλογής δεν μπορεί να εξαλειφθεί απόλυτα εφόσον υπάρχει το πρόβλημα του «δωρεάν επιβάτη» (free-rider problem), το οποίο παρουσιάζεται όταν κάποιος (ιδιώτης ή εταιρείες) ενώ δεν πληρώνουν για την αγορά της απαιτούμενης πληροφορίας, προσπαθούν να επωφεληθούν από την πληροφορία που έχουν αγοράσει και έχουν πληρώσει άλλοι. Κάτι που εξηγεί και γιατί οι οικονομικοί ενδιάμεσοι και ιδιαίτερα οι τράπεζες έχουν τόσο σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε αντίθεση με τον μικρότερο ρόλο των αγορών χρεογράφων που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα του «δωρεάν επιβάτη».

Ένα δεύτερο εργαλείο στην προσπάθεια εξάλειψης της ασύμμετρης πληροφορίας θα μπορούσε επίσης να είναι η αύξηση πρόσβασης στην πληροφορία για το ποιες είναι οι καλές και κακές επενδυτικές επιλογές, είτε μέσω της κρατικής παρέμβασης για δωρεάν διάθεση πληροφοριών με άμεσο όμως πολιτικό αντίκτυπο στην περίπτωση δημοσίευσης αρνητικών πληροφοριών ή μέσω της καλύτερης θεσμοθέτησης της αγοράς χρεογράφων ώστε να ενθαρρύνονται οι εταιρείες να αποκαλύψουν περισσότερα στοιχεία για την πορεία τους και την κατάστασή τους, χωρίς όμως αυτό να επιτυγχάνεται πάντα καθώς

συχνά εταιρείες που δεν έχουν καλή πορεία ή καλά οικονομικά στοιχεία συχνά προσπαθούν να ωραιοποιήσουν την οικονομική τους κατάσταση. Έως αυτό το σημείο παρατηρούμε ότι με τα δύο ανωτέρω εργαλεία μπορεί να επέλθει μείωση της ασύμμετρης πληροφόρησης και του προβλήματος της αντίθετης επιλογής χωρίς όμως να επέρχεται εξάλειψή του.

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω οι οικονομικοί ενδιάμεσοι και ιδιαίτερα οι τράπεζες έχουν σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε αντίθεση με τον μικρότερο ρόλο των αγορών χρεογράφων που κυρίως αντιμετωπίζουν το πρόβλημα του «δωρεάν επιβάτη». Οι τράπεζες διαθέτουν dealers που αγοράζουν και επαναπωλούν επενδυτικά προϊόντα για τα οποία με την πάροδο του χρόνου συγκεντρώνουν πληροφορίες και μπορούν να διακρίνουν πιο θα αποτελούσε μια καλή ή κακή επένδυση. Έτσι μπορούν να αποκτήσουν κέρδη από την πώληση των επενδυτικών προϊόντων σε υψηλότερες τιμές με εγγύηση της συγκεντρωμένες πληροφορίες καθώς επίσης να αποκτήσουν φήμη και πελατεία. Όπως όμως μπορεί μια τράπεζα να διακρίνει ένα καλό επενδυτικό προϊόν μπορεί και να διακρίνει έναν καλό πιστωτικό κίνδυνο από ένα κακό επιλέγοντας να δανειοδοτήσει καλές εταιρείες που θα της αποφέρουν υψηλές αποδόσεις και κέρδη.

Το πρόβλημα της αντίθετης επιλογής ενώ υπάρχει πριν την πραγματοποίηση μιας συναλλαγής εμφανίζεται όταν ο δανειστής εμφανίζει ζημίες από την μη αποπληρωμή των οφειλών του δανειζόμενου του. Οι εμπράγματα εξασφαλίσεις όπως και τα υψηλά ίδια κεφάλαια έχουν την ιδιότητα και το σκοπό να απορροφούν τις ζημίες αυτές και να μειώνουν τις αρνητικές συνέπειες του προβλήματος της αντίθετης επιλογής.

5.5 ΗΘΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο ηθικός κίνδυνος είναι ένα πρόβλημα ασύμμετρης πληροφόρησης το οποίο εμφανίζεται εφόσον λαμβάνει χώρα μια συμφωνία. Ο ηθικός κίνδυνος έχει σημαντικές επιπτώσεις είτε αναφερόμαστε σε συμφωνίες ιδιοκτησίας είτε σε συμφωνίες που περικλείουν χρέος.

5.5.1. Ο ηθικός κίνδυνος σε συμφωνίες ιδιοκτησίας και το πρόβλημα μετόχων – διαχειριστών

Οι συμφωνίες ιδιοκτησίας μιας εταιρείας όπως είναι η κατοχή κοινών μετοχών και το δικαίωμα των μετόχων να συμμετέχουν στα κέρδη και την περιουσία της εταιρείας υπόκεινται σε έναν ειδικό τύπο ηθικού κινδύνου που είναι γνωστό ως πρόβλημα μετόχων – διαχειριστών. Το πρόβλημα αυτό έγκειται στο γεγονός ότι ο διαχωρισμός της

ιδιοκτησίας μιας εταιρείας από τη διαχείρισή της εσωκλείει ηθικό κίνδυνο καθώς οι διαχειριστές επιθυμούν να λειτουργούν περισσότερο για το δικό τους ατομικό συμφέρον παρά για το συμφέρον των μετόχων και της εταιρείας φέροντας σε μικρότερο βαθμό το κίνητρο μεγιστοποίησης των κερδών των μετόχων καθώς δεν διαχειρίζονται δικά τους κεφάλαια αλλά τα κεφάλαια των μετόχων. Το πρόβλημα μετόχων – διαχειριστών εμφανίζεται κυρίως γιατί ο διαχειριστής γνωρίζει καλύτερα τους σκοπούς των πράξεών του ενώ ο μέτοχος δεν έχει επαρκή πληροφόρηση για τις προθέσεις του διαχειριστή της εταιρείας του. Εργαλεία που προωθούν την μείωση του προβλήματος των μετόχων – διαχειριστών περιλαμβάνουν τα εξής μέτρα :

(α) την παρακολούθηση των διαχειριστών και των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνει η εταιρεία,

(β) την κρατική παρέμβαση με την επιβολή θεσμών εύκολης παρακολούθησης της οικονομικής κατάστασης μιας εταιρείας από τους μετόχους και την επιβολή ποινών σε περιπτώσεις υπεξαίρεσης χρημάτων της εταιρείας από τους διαχειριστές της

(γ) την παρουσία οικονομικών ενδιάμεσων (πχ. με τη μορφή εταιρειών εξεύρεσης επιχειρηματικών κεφαλαίων) οι οποίοι έχουν την ιδιότητα να μειώνουν το πρόβλημα του «δωρεάν επιβάτη» στην πληροφόρηση και να αντιμετωπίζουν τον ηθικό κίνδυνο

(δ) την σύνταξη συμφωνιών ιδιοκτησίας με τέτοιο τρόπο ώστε ηθικός κίνδυνος να υφίσταται μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις μειώνοντας έτσι την ανάγκη συνεχούς παρακολούθησης των διαχειριστών.

Κανένα όμως από τα ανωτέρω μέτρα δεν μπορεί να εξαλείψει τον ηθικό κίνδυνο που εμφανίζεται με τη μορφή του προβλήματος των μετόχων – διαχειριστών.

5.5.2.Ο ηθικός κίνδυνος σε συμφωνίες δανείων και το πρόβλημα δανειστών – δανειζόμενων

Οι δανειακές συμβάσεις παρόλο που είναι πιο συγκεκριμένες στο περιεχόμενό τους υπόκεινται και αυτές σε ηθικό κίνδυνο. Καθώς μια δανειακή σύμβαση απαιτεί ο δανειζόμενος να αποπληρώσει ένα συγκεκριμένο ποσό παρόλο που τους επιτρέπει την διακράτηση κερδών για τον εαυτό τους σε περίπτωση που έχουν καλύψει την οφειλή τους. Οι δανειζόμενοι όμως συχνά επιθυμούν με τη χρήση ξένων κεφαλαίων να πραγματοποιούν πιο επικίνδυνες επενδυτικές δραστηριότητες από ότι θα αναλάμβαναν μόνο με τη χρήση ιδίων κεφαλαίων, κάτι που από την οπτική γωνία των δανειστών δεν είναι επιθυμητό αλλά και δεν έχουν και την απαραίτητη πληροφόρηση για αυτό.

Εργαλεία για τη μείωση του ηθικού κινδύνου στις δανειακές συμβάσεις και του προβλήματος δανειστών – δανειζομένων αποτελούν τα εξής μέτρα:

(α) η ύπαρξη υψηλής καθαρής θέσης ισορροπεί τις επιθυμίες του δανειζόμενου με αυτές του δανειστή, καθώς όσο μεγαλύτερη η καθαρά αξία του δανειζόμενου, τόσο μεγαλύτερη εξασφάλιση για τον δανειστή και τόσο μικρότερος ηθικός κίνδυνος για αυτόν.

(β) η παρακολούθηση ότι τα δανειζόμενα κεφάλαια έχουν αποδοθεί για τον σκοπό του δανείου και όχι για πιο επικίνδυνους σκοπούς και ενίσχυση των περιοριστικών όρων της σύμβασης σε περίπτωση που ο δανειζόμενος αναλαμβάνει πιο επικίνδυνες αποφάσεις από αυτό που του επιτρέπεται από τη σύμβαση του.

(γ) η ύπαρξη οικονομικών ενδιάμεσων όπως είναι οι τράπεζες, έχει την ιδιότητα να μειώνει το πρόβλημα του «δωρεάν επιβάτη» στην πληροφόρηση, εφόσον πρωταρχικά οι τράπεζες χορηγούν προσωπικά δάνεια. Στα προσωπικά δάνεια δεν υπάρχουν «δωρεάν επιβάτες». Ο οικονομικός ενδιάμεσος αποκλειστικά αναλαμβάνει την παρακολούθηση των δανείων και θέτει τους περιοριστικούς όρους στο συμβόλαιο του δανείου μειώνοντας έτσι τον ηθικό κίνδυνο.

Όμως κανένα από τα ανωτέρω μέτρα δεν μπορεί να εξαλείψει τον ηθικό κίνδυνο που απορρέει από τους δανειστές και τους δανειζόμενους.

5.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΘΕΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΘΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι οικονομικές κρίσεις αποτελούν μεγάλες καταστροφές για τις οικονομικές αγορές. Αυτές προκαλούνται από αυξήσεις της αντίθετης επιλογής και προβλήματα ηθικού κινδύνου που εμποδίζουν τις οικονομικές αγορές να μεταφέρουν κεφάλαια από τους αποταμιευτές σε παραγωγικές επενδυτικές δραστηριότητες, αλλά και κατ' επέκταση να λειτουργήσουν αποτελεσματικά, έχοντας ως συνέπεια τον έντονο περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας και την οικονομική καταστροφή πολλών εταιρειών. Για την κατανόηση των οικονομικών κρίσεων πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τέσσερις κύριους παράγοντες που οδηγούν σε οικονομικές κρίσεις.

Ένας βασικό παράγοντας είναι η αύξηση των επιτοκίων, η οποία είτε προέρχεται από την πλευρά της αυξημένης ζήτησης για πίστωση είτε λόγω μείωσης της προσφοράς χρήματος, έχει ως αποτέλεσμα εκείνοι που φέρουν καλούς πιστωτικούς κινδύνους να μην ενδιαφέρονται να δανειστούν με υψηλό επιτόκιο, ενώ εκείνοι που φέρουν κακούς πιστωτικούς κινδύνους παρά την αύξηση των επιτοκίων να συνεχίζουν να επιθυμούν να δανειοδοτηθούν. Έτσι λόγω της αύξησης του προβλήματος της αντιστρόφου επιλογής οι

δανειστές θα προτιμήσουν να μην δανείσουν, με αποτέλεσμα τη μείωση των επενδύσεων και κατ' επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας.

Ένας άλλος παράγοντας που οδηγεί συχνά σε οικονομικές κρίσεις είναι η αύξηση της αβεβαιότητας, είτε λόγω μιας ύφεσης ή το σκάσιμο μιας χρηματιστηριακής φούσκας, έχοντας ως συνέπεια την αύξηση του προβλήματος της αντίθετης επιλογής με αποτέλεσμα ξανά οι δανειστές να προτιμήσουν να μην δανείσουν, και με επίπτωση τη μείωση των επενδύσεων και κατ' επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας.

Επίσης ένας τρίτος παράγοντας που μπορεί να προκαλέσει οικονομική κρίση είναι η μορφή του ισολογισμού πολλών εταιρειών και η επίδραση της μορφής της πλευράς του ενεργητικού σε αυτόν. Εάν το ενεργητικό για παράδειγμα φέρει αυξημένες επενδύσεις σε χρεόγραφα, μια κρίση στην αγορά των χρεογράφων μπορεί να επιφέρει περιορισμό των μεγεθών του ενεργητικού και της καθαρής θέσης της εταιρείας. Αυτό κατ' επέκταση θα μπορούσε να δημιουργήσει με τη σειρά του, προβλήματα αντίθετης επιλογής και ηθικού κινδύνου στις οικονομικές αγορές με μείωση των χορηγούμενων δανείων, μείωση των επενδυτικών δραστηριοτήτων και με την πάροδο του χρόνου οικονομική κρίση.

Τέλος ένας τέταρτος παράγοντας πρόκλησης οικονομικών κρίσεων αποτελούν και τα προβλήματα στον τραπεζικό τομέα. Καθώς οι τράπεζες παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στις οικονομικές αγορές με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων παραγωγής πληροφοριών, συμβάλουν στην αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και στην προώθηση της οικονομίας. Οπότε η ύπαρξη υγιών τραπεζών επηρεάζει θετικά την χορήγηση δανείων από τις τράπεζες προς τους ιδιώτες ή τις εταιρείες, αυξάνοντας κατ' επέκταση την επενδυτική και οικονομική δραστηριότητα. Αντίθετα αν μια τράπεζα φέρει πολλές ζημίες μπορεί να επέλθει μόλυνση του τραπεζικού συστήματος και να προκληθεί τραπεζικός πανικός, με αποτέλεσμα αύξηση του προβλήματος της αντίθετης επιλογής και προβλήματα ηθικού κινδύνου στις αγορές δανείων με επίσης συνέπειες μείωσης των επενδύσεων και της οικονομικής δραστηριότητας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΔΟΜΗ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι λειτουργίες κάθε τράπεζας, δηλαδή το πώς συγκεντρώνει, χρησιμοποιεί και διαχειρίζεται τα κεφάλαιά της, με στόχο το κέρδος, είναι σε γενικές γραμμές όμοιες παντού σε όλο τον κόσμο.

Η παρουσία κανονισμών περί περιορισμού των τραπεζικών υποκαταστημάτων οδήγησε τα τραπεζικά ιδρύματα στην εύρεση καινοτομιών που παρακάμπτουν τους ανωτέρω

περιορισμούς. Τρεις οικονομικές καινοτομίες που αναπτύχθηκαν στην προσπάθεια των τραπεζών να δημιουργήσουν κέρδη, ήταν η ανάπτυξη των *τραπεζικών εταιρειών επενδύσεων, των τραπεζών με περιορισμένες τραπεζικές λειτουργίες και των μηχανημάτων αυτόματης ανάληψης*, συμβάλλοντας στην εξασθένηση του περιοριστικού κανονιστικού οικονομικού περιβάλλοντος και την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας.

6.1 ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (Bank holding companies)

Μια εταιρεία επενδύσεων είναι μια επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της αρκετές διαφορετικές εταιρείες. Αυτή η μορφή ιδιοκτησίας έχει σημαντικά πλεονεκτήματα για τις τράπεζες καθώς :

1. Τους επιτρέπει να παρακάμπτουν κανονισμούς περί περιορισμού του αριθμού των τραπεζικών υποκαταστημάτων, διότι η εταιρεία επενδύσεων μπορεί να έχει στην κατοχή της, τον έλεγχο των συμφερόντων πολλών τραπεζών, ακόμα και αν δεν υπάρχουν περιορισμοί στον αριθμό των υποκαταστημάτων.
2. Η εταιρεία επενδύσεων μπορεί να δραστηριοποιηθεί και σε άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την τραπεζική, όπως με την παροχή επενδυτικών συμβουλών, επεξεργασία δεδομένων και υπηρεσίες μεταφοράς δεδομένων, υπηρεσίες μισθώσεων, υπηρεσίες παροχής πιστωτικών καρτών.
3. Η εταιρεία επενδύσεων μπορεί να εκδώσει εμπορικά χρεόγραφα, επιτρέποντας στη τράπεζα να αντλήσει κεφάλαια από μη καταθετικές πηγές.

6.2 ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΜΕ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ (Nonbank banks)

Οι τραπεζικές εταιρείες επενδύσεων κατόρθωσαν να παρακάμψουν τους κανονισμούς περί περιορισμού των τραπεζικών υποκαταστημάτων, με τη ίδρυση τραπεζών περιορισμένων τραπεζικών λειτουργιών. Οι τράπεζες περιορισμένων τραπεζικών λειτουργιών είτε δέχονταν καταθέσεις αλλά δεν μπορούσαν να χορηγήσουν δάνεια σε ιδιώτες, είτε δεν δέχονταν καταθέσεις και χορηγούσαν δάνεια σε ιδιώτες.

6.3 ΜΗΧΑΝΕΣ ΑΥΤΟΜΑΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ (Automated teller machines)

Ένα άλλο οικονομικό εργαλείο αποφυγής των περιοριστικών μέτρων ίδρυσης νέων τραπεζικών υποκαταστημάτων οδήγησε στην εμφάνιση της ηλεκτρονικής τραπεζικής με την εγκατάσταση μηχανημάτων αυτόματης ανάληψης. Οι τράπεζες συνειδητοποίησαν ότι αν δεν είχαν στη κατοχή τους ή δεν έθεταν προς ενοικίαση ένα ATM, πληρώνοντας για κάθε συναλλαγή μια προμήθεια, το ATM δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως τραπεζικό

υποκατάστημα οπότε και δεν θα υπόκειντο στους περιοριστικούς κανονισμούς. Τα ATM έτσι θα επέτρεπαν στις τράπεζες να επεκτείνουν τη αγορά τους.

Αλλά η αποφυγή των κανονιστικών περιορισμών δεν ήταν ο μόνος λόγος για την ανάπτυξη των ATM. Η εμφάνιση φθηνότερης τεχνολογίας στο χώρο της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών έδωσε τη δυνατότητα στις τράπεζες να διοχετεύσουν στην αγορά ATM χαμηλού κόστους λειτουργίας, αναδεικνύοντας το ATM ως ένα πολύ επικερδές οικονομικό εργαλείο.

6.4 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι οικονομολόγοι διαβλέπουν μερικά σημαντικά πλεονεκτήματα στη διεθνή επέκταση του τραπεζικού τομέα και τη συγχώνευση των τραπεζών.

α) Θεωρούν ότι η εξάλειψη των γεωγραφικών περιορισμών κατά την ίδρυση τραπεζικών καταστημάτων, θα αυξήσει τον ανταγωνισμό και θα οδηγήσει τις μη αποτελεσματικές τράπεζες να τεθούν εκτός του τραπεζικού χώρου, οπότε και θα αυξηθεί η αποτελεσματικότητα του τραπεζικού τομέα. Η αυξημένη διαφοροποίηση των χαρτοφυλακίων των δανείων, δεδομένου ότι τα δάνεια δεν θα χορηγούνται προς τους κατοίκους μίας μόνο περιοχής αλλά πολλών διαφορετικών, μπορεί να μειώσει την πιθανότητα εμφάνισης τραπεζικών κρίσεων στο μέλλον.

β) Θεωρούν ότι οι τραπεζικές συγχωνεύσεις και η παρουσία μεγαλύτερων τραπεζικών οργανισμών θα συντελέσει στη εμφάνιση οικονομιών κλίμακας, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα των ανωτέρω οργανισμών.

6.5 ΤΑ ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Τέσσερα νέα οικονομικά εργαλεία έχουν συμβάλει σημαντικά στην μείωση του ρόλου της παραδοσιακής τραπεζικής.

Ένα από τα νέα τραπεζικά εργαλεία είναι τα “*money market mutual funds*” τα οποία εκδίδουν μερίδια που είναι εξαγοράσιμα σε μια καθορισμένη τιμή με την έκδοση επιταγών. Τα “*money market mutual funds*” χρησιμοποιούν τα συγκεντρωμένα κεφάλαια επενδύοντας τα σε βραχυπρόθεσμα εγγυημένα χρεόγραφα που κυκλοφορούν στην χρηματαγορά και αποδίδουν τόκο. Παρόλο που τα μερίδια των “*money market mutual funds*” αποτελεσματικά λειτουργούν ως καταθέσεις επί λογαριασμών για συναλλακτικούς σκοπούς που φέρουν τόκο, δεν θεωρούνται από νομικής άποψης ως καταθέσεις οπότε δεν υπόκεινται σε περιορισμούς ως προς το ύψος του πληρωτέου

τόκου. Για το λόγο αυτό μπορούν να πληρώσουν υψηλότερο τόκο από ότι μια απλή κατάθεση μπορεί να αποδώσει.

Ένα επίσης νέο οικονομικό τραπεζικό εργαλείο είναι και τα αποκαλούμενα “*junk bonds*”. Εάν μια εταιρεία εκδώσει “*junk bonds*” δανείζεται χρήματα από τους επενδυτές συνήθως με υψηλό επιτόκιο λόγω της χαμηλής πιστοληπτικής της ικανότητας με σκοπό να χρηματοδοτήσει μια συγκεκριμένη επένδυση. Πριν την εμφάνιση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και την βελτίωση των τηλεπικοινωνιών, ήταν δύσκολη η συγκέντρωση πληροφοριών για την οικονομική κατάσταση εταιρειών που επιθυμούσαν να πουλήσουν ή να εκδώσουν χρεόγραφα. Εξαιτίας της δυσκολίας διαχωρισμού των κακών από τους καλούς πιστωτικούς κινδύνους, οι μόνες εταιρείες που μπορούσαν να πουλήσουν ομόλογα ήταν εταιρείες με μακρά καλή πορεία στην αγορά με υψηλή πιστοληπτική ικανότητα. Με την βελτίωση της πληροφορικής έγινε πιο εύκολο έπειτα για τους επενδυτές να ξεχωρίσουν τους καλούς από τους κακούς πιστωτικούς κινδύνους οπότε μπορούσαν να αγοράσουν ευκολότερα μακροπρόθεσμα ομόλογα από λιγότερο γνωστές εταιρείες με χαμηλότερη πιστοληπτική ικανότητα αλλά με αυξημένες προοπτικές ανάπτυξης.

Στα δύο ανωτέρω νέα οικονομικά εργαλεία μπορούν να προστεθούν και το αποκαλούμενο “*commercial paper market*” το οποίο είναι βραχυπρόθεσμο χρεωστικό χρεόγραφο και εκδίδεται από μεγάλες τράπεζες και εταιρείες. Η βελτίωση της τεχνολογίας πληροφοριών διευκόλυνε τους επενδυτές να διαχωρίζουν τους κακούς από τους καλούς πιστωτικούς κινδύνους και ήταν πιο εύκολο για τις εταιρείες να εκδώσουν χρεωστικά χρεόγραφα. Όχι μόνο αυτό έκανε πιο εύκολο για τις εταιρείες το να εκδίδουν μακροπρόθεσμα χρεωστικά χρεόγραφα όπως τα “*junk bonds*”, αλλά επίσης αυτό σήμαινε πιο εύκολη συγκέντρωση κεφαλαίων με την έκδοση βραχυπρόθεσμων χρεωστικών χρεογράφων όπως είναι το “*commercial paper*”. Πολλές εταιρείες που συνήθιζαν να δανείζονται βραχυπρόθεσμα από τράπεζες συγκεντρώνουν εναλλακτικά τα χρήματα τους μέσω της αγοράς των “*commercial papers*”. Επίσης η ανάπτυξη των “*money market mutual funds*” ώθησε στην ανάπτυξη της αγοράς των “*commercial papers*” καθώς πολλά συγκεντρωμένα κεφάλαια επενδύονται στη νέα αυτή αγορά.

Τέλος ένα άλλο νέο οικονομικό εργαλείο είναι η διαδικασία της *πιλοποίησης (securitization)*. Η πιλοποίηση είναι μια διαδικασία μετατροπής κατ’ άλλον τρόπο μη ρευστοποιήσιμων οικονομικών περιουσιακών στοιχείων όπως είναι τα στεγαστικά δάνεια σε εμπορεύσιμα χρεόγραφα. Οι βελτιώσεις στη δυνατότητα συγκέντρωσης πληροφοριών και στην τεχνολογία της πληροφορικής έχει διευκολύνει τη δυνατότητα πώλησης

εμπορεύσιμων χρεογράφων και έχει συμβάλει στη μείωση του κόστους συναλλαγών. Έτσι τα οικονομικά ιδρύματα μπορούν φθηνότερα να συγκεντρώσουν πληροφορίες για πιθανούς δανειζόμενους και να δημιουργήσουν ένα χαρτοφυλάκιο δανείων. Διαιρώντας το χαρτοφυλάκιο των δανείων σε καθορισμένα ποσά, τα οικονομικά ιδρύματα μπορούν να πωλούν τις οφειλές επί αυτών των δανείων σε τόκους και κεφάλαιο σε τρίτους με τη μορφή χρεογράφων. Το οικονομικό ίδρυμα με την πώληση των τιτλοποιημένων δανείων κερδίζει μέσω της διαχείρισης των δανείων, δηλ. τη συλλογή των τόκων και του κεφαλαίου και την αποπληρωμή τους, χρεώνοντας μια προμήθεια έναντι τρίτων για την διαχείριση του δανείου.

6.6 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Σε ένα όλο και πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον τα τελευταία χρόνια οι τράπεζες έντονα αναζητούν κέρδη μέσω της ενασχόλησής τους σε δραστηριότητες που δεν επηρεάζουν τα στοιχεία του ισολογισμού. Οι δραστηριότητες εκτός ισολογισμού περιλαμβάνουν συναλλαγές επί χρηματοοικονομικών προϊόντων που δημιουργούν εισοδήματα από προμήθειες που χρεώνουν οι τράπεζες για την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών, όπως ανταλλαγών συναλλάγματος μέσω swap και πωλήσεις δανείων, τα οποία επηρεάζουν τα κέρδη των τραπεζών αλλά δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό. Αυτές όμως οι δραστηριότητες εκτός ισολογισμού εκθέτουν τις τράπεζες σε υψηλούς κινδύνους και μπορούν να δημιουργήσουν υψηλές ζημιές.

Οι αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον ωθούν τα οικονομικά ιδρύματα στην ανάπτυξη νέων οικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να ικανοποιούν τις ανάγκες των πελατών τους, τις ίδιες τις τράπεζες αλλά και να αυξάνουν την κερδοφορία τους. Οι μεταβολές στη συνθήκες της ζήτησης με την άνοδο του κινδύνου του επιτοκίου έχουν οδηγήσει στην εμφάνιση καινοτόμων οικονομικών προϊόντων όπως στεγαστικά δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου, ενώ από την πλευρά της προσφοράς με την ανάπτυξη της τεχνολογίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών και τη μείωση του κόστους οικονομικών συναλλαγών έχουν κάνει την εμφάνισή τους καινοτόμα οικονομικά προϊόντα όπως τραπεζικές πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες και υπηρεσίες e- banking. Εκτός όμως από τη ζήτηση και τη προσφορά που επιβάλλουν τη δημιουργία νέων προϊόντων, οι αυστηροί ρυθμιστικοί κανόνες που διέπουν το οικονομικό περιβάλλον προωθούν έμμεσα την ανακάλυψη διεξόδων και την εμφάνιση νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων.

6.7 ΛΟΓΟΙ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Για την κατανόηση των λόγων μείωσης του ρόλου της παραδοσιακής τραπεζικής σε μέγεθος και κερδοφορία, θα πρέπει να κατανοηθεί γιατί τα νέα οικονομικά εργαλεία έχουν συντελέσει ώστε οι τράπεζες να υποφέρουν από μείωση των πλεονεκτημάτων κόστους κατά τη συγκέντρωση κεφαλαίων, από την πλευρά του παθητικού στον ισολογισμό, ενώ ταυτόχρονα χάνουν πλεονεκτήματα κέρδους κατά τη χρήση των κεφαλαίων, από την πλευρά του ενεργητικού στον ισολογισμό. Η ταυτόχρονη μείωση των πλεονεκτημάτων κόστους και κερδών έχει συντελέσει στη μειωμένη αποτελεσματικότητα και κερδοφορία της παραδοσιακής τραπεζικής και σε μία προσπάθεια από τις τράπεζες να αφήσουν αυτή τη παραδοσιακή δραστηριότητα και να ασχοληθούν με νέες πιο επικερδείς δραστηριότητες, όπως είναι η ενασχόληση με τα νέα οικονομικά εργαλεία.

6.8 Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Σε μία προσπάθεια να επιβιώσουν και να διατηρήσουν επαρκή επίπεδα κερδών, οι τράπεζες αντιμετωπίζουν δύο εναλλακτικές.

Πρώτα μπορούν να προσπαθήσουν να διατηρήσουν την παραδοσιακή δραστηριότητα δανειοδότησης με την επέκταση των δραστηριοτήτων τους σε νέες και πιο επικίνδυνες περιοχές χορήγησης δανείων. Ενώ ένας δεύτερος τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες μπορούν να προσπαθούν να διατηρήσουν τα επίπεδα κερδών τους είναι με την αναζήτηση νέων εκτός ισολογισμού δραστηριοτήτων οι οποίες είναι πιο επικερδείς.

Η μείωση της παραδοσιακής τραπεζικής σήμανε την αναζήτηση από τις τράπεζες νέων διεξόδων, ώστε να μπορέσουν να επωφεληθούν από αυτές και να διατηρήσουν τη λειτουργία τους και το υγιές της επιχείρησής τους. Η κερδοφορία των τραπεζών μπόρεσε να αυξηθεί μέσω μη παραδοσιακών τραπεζικών προϊόντων, και δραστηριοτήτων εκτός ισολογισμού. Ωστόσο οι νέες αυτές δραστηριότητες και τα νέα οικονομικά εργαλεία φέρουν υψηλούς κινδύνους γι' αυτό και η παρουσία ισχυρών κανονισμών κρίνεται αναγκαία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ

Όταν οι τραπεζικοί κανονισμοί που εφαρμόζονται δεν λειτουργούν σωστά, έχουν την τάση να κάνουν την εμφάνισή τους κρίσεις στα τραπεζικά συστήματα των χωρών παγκοσμίως.

Η οικονομική ανάλυση των κανονισμών που υιοθετούν οι εποπτικές αρχές συμβάλει στην κατανόηση των εμφανιζόμενων κρίσεων αλλά και στην αναμόρφωση των τραπεζικών κανονισμών ώστε να αποτρέπονται μελλοντικές κρίσεις.

Οι έννοιες της «ασύμμετρης πληροφόρησης», της «αντιθέτου επιλογής» και του «ηθικού κινδύνου» συμβάλουν στην κατανόηση επτά τύπων τραπεζικών κανονισμών που παρατηρούνται σε πολλές χώρες.

Οι επτά βασικές κατηγορίες τραπεζικών κανονισμών αφορούν :

- ◆ Το κρατικό δίκτυ ασφαλείας
- ◆ Τους περιορισμούς των τραπεζικών επενδύσεων σε ενεργητικό
- ◆ Τις απαιτήσεις σε κεφαλαιακά αποθέματα
- ◆ Την εποπτεία των τραπεζικών εργασιών
- ◆ Τις απαιτήσεις για συμμετρική πληροφόρηση
- ◆ Την προστασία των πελατών των τραπεζών, και
- ◆ Τον περιορισμό του τραπεζικού ανταγωνισμού

7.1 ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Το πρόβλημα της ασύμμετρης πληροφόρησης οδηγεί στα αίτια της μη σωστής λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος.

Το πρώτο αίτιο της μη σωστής λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος εμφανίζεται όταν μια τράπεζα αδυνατεί, να καλύψει τις υποχρεώσεις της απέναντι στους καταθέτες της και άλλους πιστωτές της και τίθεται εκτός λειτουργίας. Οι καταθέτες τότε αναγκάζονται να περιμένουν η τράπεζα να ρευστοποιήσει τα πάγια στοιχεία της ώστε έπειτα να μπορέσει να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις της απέναντί τους. Πιθανότατα οι καταθέτες να μπορέσουν να λάβουν μόνο ένα μέρος της αξίας των χρηματικών κεφαλαίων που είχαν αρχικώς καταθέσει.

Μη γνωρίζοντας οι καταθέτες κατά πόσον οι διαχειριστές της τράπεζας είχαν αναλάβει υπερβάλλον κίνδυνο κατά την επένδυση των συγκεντρωμένων από τις καταθέσεις κεφαλαίων ή εάν δεν ενεργούσαν σύμφωνα με τους κανονισμούς της τράπεζας, εμφανίζονται διστακτικοί να εμπιστευθούν τις καταθέσεις τους στις τράπεζες, ή

υπεραντιδρούν με άμεσες αναλήψεις και κατά αυτόν τον τρόπο τα τραπεζικά ιδρύματα δυσκολεύονται να επιβιώσουν στην τραπεζική αγορά και το τραπεζικό σύστημα δεν λειτουργεί ομαλά.

Το δεύτερο αίτιο της μη σωστής λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος εμφανίζεται όταν οι καταθέτες δεν έχουν επαρκή πληροφόρηση για την ποιότητα των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων και δημιουργείται πανικός στις τράπεζες, ιδίως όταν οι τράπεζες δεν ασφαλίζουν τις καταθέσεις των πελατών τους. Η αποτυχία μιας τράπεζας επιταχύνει την αποτυχία άλλων τραπεζών και εμφανίζεται μόλυνση του τραπεζικού συστήματος, με βλαβερές συνέπειες για την οικονομία.

Το *κρατικό δίκτυ ασφαλείας* για τους καταθέτες και τις επενδύσεις τους μπορεί να αναστείλει την εμφάνιση πανικού στις τράπεζες, προστατεύοντας τον καταθέτη και παρέχοντας του τη δυνατότητα να παραβλέψει τη διστακτικότητά του να επενδύσει τα χρήματά του σε τραπεζικούς καταθετικούς λογαριασμούς. Μία μορφή για το δίκτυ ασφαλείας είναι η ασφάλιση των καταθέσεων. Παρέχεται δηλαδή μια εγγύηση ότι οι καταθέτες θα λάβουν εξ' ολοκλήρου ένα μέρος των χρημάτων τους όποια και αν είναι η τύχη της τράπεζας.

Όμως η ασφάλιση των καταθέσεων δεν είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο το κράτος παραχωρεί ένα δίκτυ ασφαλείας στους καταθέτες. Πολλές φορές παίρνει τη μορφή της χορήγησης δανείων από την κεντρική τράπεζα ή άμεσα από το κράτος προς τα τραπεζικά ιδρύματα που εμφανίζουν προβλήματα, ώστε να εγγυάται εξ' ολοκλήρου η επιστροφή των χρημάτων των καταθετών.

7.1.1 ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Παρόλο που το κρατικό δίκτυ ασφαλείας επιτυχώς προστατεύει τους καταθέτες εμποδίζοντας τις μαζικές αναλήψεις κεφαλαίων και την εμφάνιση πανικού στις τράπεζες, παρουσιάζει μειονεκτήματα.

Ένα από τα πιο σημαντικά μειονεκτήματά του, πηγάζει από τον ηθικό κίνδυνο. Δηλαδή το κίνητρο του συμβαλλόμενου σε μια συναλλαγή να αναλάβει δραστηριότητες επιζήμιες για τον αντισυμβαλλόμενό του. Ο ηθικός κίνδυνος είναι σημαντικό στοιχείο σε συμφωνίες ασφάλισης καθώς η έννοια της ασφάλισης συνεπάγεται την εμφάνιση αυξημένων κινήτρων για την ανάληψη υψηλών κινδύνων. Ο ηθικός κίνδυνος είναι μία από τις κύριες ανησυχίες στις κυβερνητικές συμφωνίες με τις οποίες το κράτος χορηγεί στις τράπεζες και τους καταθέτες τους ένα δίκτυ ασφαλείας, καθώς πρώτον οι καταθέτες γνωρίζουν ότι δεν θα χάσουν τα κεφάλαιά τους εάν η τράπεζα καταστεί ζημιογόνα και δεν δημιουργείται

πανικός, οπότε και οι τράπεζες με την ασφάλεια που τους παρέχει το κρατικό δίκτυ ασφαλείας έχουν εντονότερα κίνητρα ανάληψης υψηλότερων κινδύνων από εκείνους που θα αναλάμβαναν σε περίπτωση απουσίας της κυβερνητικής ασφάλισης.

Ένα άλλο πρόβλημα με το κρατικό δίκτυ ασφαλείας όπως είναι π.χ οι ασφαλίσεις των καταθέσεων πηγάζει από την έννοια της αντιθέτου επιλογής. Εκείνοι που είναι το πιθανότερο ότι θα προκαλέσουν της εμφάνιση του λόγου για τον οποίο έχει γίνει η ασφάλεια μέσω μιας τραπεζικής αποτυχίας, είναι συνήθως και εκείνοι που θέλουν να επωφεληθούν από την ασφάλιση. Παρατηρείται συχνά καταθέτες των οποίων οι καταθέσεις τους προστατεύονται από κρατικό δίκτυ ασφαλείας να έχουν αυξημένο κίνητρο να μην συμβαδίζουν με τις επιθυμίες της τράπεζας και να αναλαμβάνουν επενδύσεις που φέρουν υψηλό κίνδυνο βρίσκοντας τον τραπεζικό χώρο αρκετά ελκυστικό για τους σκοπούς τους.

Τέλος η ύπαρξη οικονομικών συγχωνεύσεων μεταξύ τραπεζών θέτει εμπόδια στην εφαρμογή του κρατικού πλαισίου ασφαλείας. Πρώτον ως αποτέλεσμα των οικονομικών συγχωνεύσεων μεταξύ τραπεζών αυξάνεται το μέγεθος των τραπεζών. Αυτό έχει σαν συνέπεια την εμφάνιση πολύ μεγάλων τραπεζών η πτώση των οποίων εκθέτει το οικονομικό σύστημα σε συστηματικό κίνδυνο ο οποίος δεν μπορεί να εξαλειφθεί. Οπότε εάν όλο και περισσότερα τραπεζικά ιδρύματα αντιμετωπίζονται ως μεγάλα τον οποίων η πτώση δεν είναι επιθυμητή από το κράτος, τότε αυξάνεται ο ηθικός κίνδυνος καθώς και τα κίνητρα των τραπεζικών ιδρυμάτων ανάληψης μεγαλύτερων επενδυτικών κινδύνων και το οικονομικό σύστημα γίνεται πιο εύθραυστο. Δεύτερον ύπαρξη οικονομικών συγχωνεύσεων μεταξύ τραπεζών και άλλων εταιρειών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών συνεπάγεται ότι το κρατικό δίκτυ ασφαλείας μπορεί να επεκταθεί και σε νέες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, αυξάνοντας το κίνητρο ανάληψης μεγαλύτερου επενδυτικού κινδύνου κάνοντας το οικονομικό σύστημα πιο αδύναμο. Ο περιορισμός του ηθικού κινδύνου σε οικονομικούς οργανισμούς που είναι εκ του καταστατικού τους μεγαλύτερες και πιο σύνθετες ώστε να μπορούν να αναλαμβάνουν υψηλότερους επενδυτικούς κινδύνους, αποτελεί μια πρόκληση για το μέλλον.

7.2 ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΕ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ & ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

Ο ηθικός κίνδυνος αυξάνεται όταν υπάρχει το κρατικό δίκτυ ασφαλείας, ενθαρρύνοντας την ανάληψη μεγαλύτερου επενδυτικού κινδύνου από την πλευρά των τραπεζών. Οι κανονισμοί για τις τράπεζες που απαιτούν περιορισμό των τραπεζικών επενδύσεων σε

στοιχεία του ενεργητικού και την ύπαρξη κεφαλαιακών αποθεμάτων, έχουν ως στόχο τον περιορισμό του ηθικού κινδύνου από την πλευρά των τραπεζών.

Ακόμα και αν δεν υπάρχει κρατικό δίκτυ ασφαλείας, οι τράπεζες έχουν από μόνες τους το κίνητρο ανάληψης μεγαλύτερου επενδυτικού κινδύνου καθώς τα επικίνδυνα περιουσιακά στοιχεία έχουν τη δυναμική να φέρουν στην τράπεζα υψηλά κέρδη, αλλά και υψηλές ζημιές σε περίπτωση που η επένδυση δεν έχει την αναμενόμενη απόδοση, οπότε και οι καταθέτες υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να μη μπορέσουν να λάβουν πίσω τα κεφάλαιά τους. Τη θέση τους δυσκολεύει το γεγονός ότι η συλλογή πληροφοριών από τους καταθέτες για την επενδυτική δράση και τον κίνδυνο που αναλαμβάνει μια τράπεζα δεν είναι εύκολη.

Οι κανονισμοί για τις τράπεζες που τους υπαγορεύουν να κρατούν μικρό αριθμό επικίνδυνων περιουσιακών στοιχείων προωθούν τη διαφοροποίηση των τραπεζικών χαρτοφυλακίων και ιδίως του χαρτοφυλακίου των χορηγούμενων δανείων ώστε η τράπεζα να αναλαμβάνει μικρότερους κινδύνους. Ενώ οι κανονισμοί για τις τράπεζες που τους υπαγορεύουν την διατήρηση επαρκών τραπεζικών κεφαλαιακών αποθεμάτων, είναι ένας διαφορετικός τρόπος μεταβολής των κινήτρων μιας τράπεζας ώστε να αναλαμβάνει μικρότερους κινδύνους.

Οι απαιτήσεις για κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών λαμβάνει τρεις μορφές.

- ✓ Η πρώτη μορφή στηρίζεται στον δείκτη μόχλευσης που είναι το πηλίκο του λόγου του κεφαλαίου μιας τράπεζας προς το σύνολο του ενεργητικού της.
- ✓ Η δεύτερη μορφή των απαιτήσεων για κεφαλαιακή επάρκεια στηρίζεται στις ανησυχίες των κανονιστικών αρχών σε ολόκληρο τον κόσμο για την αύξηση από πλευράς των τραπεζών των επενδύσεών τους σε επικίνδυνα περιουσιακά στοιχεία και σε εκτός ισολογισμού δραστηριότητες που παρόλο που δεν εμφανίζονται οι τελευταίες στον ισολογισμό μπορούν να εκθέσουν ένα πιστωτικό ίδρυμα σε μεγάλο κίνδυνο. Κάτω από αυτό το πρίσμα οι υπεύθυνοι των τραπεζών των ανεπτυγμένων χωρών και υπό την αιγίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (B.I.S.), με τη Συμφωνία της Βασιλείας (Basle Accord I, 1988) αποφασίστηκε ότι οι τράπεζες θα πρέπει να συμβαδίζουν με τον επιθυμητό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, ενώ επίσης συμφωνήθηκε ελάχιστο όριο κεφαλαίου για τις συνδεδεμένες εκτός ισολογισμού δραστηριότητες, όπως για τα interest - rate swaps και τις θέσεις σε futures και options.
- ✓ Η τρίτη τέλος μορφή των απαιτήσεων για κεφαλαιακή επάρκεια στηρίζεται στην ανάγκη κάλυψης του κινδύνου από εμπορικές δραστηριότητες μεγάλων τραπεζών.

Απαιτείται αυτές οι τράπεζες να χρησιμοποιούν δικά τους μοντέλα υπολογισμού των ζημιών τους για μια περίοδο δέκα ημερών και έπειτα να ορίζουν ως διαθέσιμο για κάλυψη ζημιών κεφάλαιο ίσο με το τριπλάσιο των προβλέψεών τους για ζημία. Οι τράπεζες μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτές τις νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις με την συγκέντρωση μιας νέας μορφής κεφαλαίου το οποίο αποτελείται από βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα των οποίων οι ιδιοκτήτες δεν μπορούν να ρευστοποιήσουν στη λήξη στην περίπτωση που η τράπεζα δεν έχει επαρκή κεφάλαια.

7.3 ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Εξετάζοντας το ποιος διαχειρίζεται τις τράπεζες και το πώς λειτουργούν, η διαδικασία επίβλεψης των τραπεζών καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική για τη μείωση του προβλήματος της αντιθέτου επιλογής και του ηθικού κινδύνου. Η εφαρμογή των κανόνων λειτουργίας των τραπεζικών εργασιών είναι μια μέθοδος παρεμπόδισης της εμφάνισης του προβλήματος της αντιθέτου επιλογής και του ηθικού κινδύνου. Τακτικοί εσωτερικοί έλεγχοι επιτρέπουν στους ελεγκτές να παρακολουθούν κατά πόσο η τράπεζα συμβαδίζει με τους κανόνες για τις απαιτήσεις σε κεφάλαια και τους περιορισμούς των επενδύσεων σε ενεργητικό, με σκοπό τη μείωση του ηθικού κινδύνου.

Οι ελεγκτές των τραπεζών δίνουν στην τράπεζα μια βαθμολογία η οποία ονομάζεται CAMELS rating, και η οποία υπολογίζεται βάση έξι κατηγοριών :

- ◆ Capital adequacy (Κεφαλαιακή επάρκεια)
- ◆ Asset quality (Ποιότητα του ενεργητικού)
- ◆ Management (Διαχείριση)
- ◆ Earnings (Κέρδη)
- ◆ Liquidity (Ρευστότητα)
- ◆ Sensitivity to market risk (Ευαισθησία στον κίνδυνο της αγοράς)

όπως δείχνει και το ακρωνύμιο.

Με αυτή τη πληροφόρηση για τις δραστηριότητες της τράπεζας, οι κανονιστικές αρχές μπορούν να ενδυναμώσουν τους κανονισμούς λαμβάνοντας αυστηρά μέτρα μεταβάλλοντας την αρνητική κατάσταση της τράπεζας ή προωθώντας το κλείσιμό της στην περίπτωση που το CAMELS rating είναι αρκετά χαμηλό.

Οι ενέργειες που γίνονται για τη μείωση του ηθικού κινδύνου με τον περιορισμό των τραπεζών στην ανάληψη υπερβάλλοντος κινδύνου, συντελούν στη μείωση του προβλήματος της αντιθέτου επιλογής καθώς με την παρουσία λιγότερων ευκαιριών

ανάληψης κινδύνου, οι επιχειρηματίες λάτρεις του κινδύνου δεν βρίσκουν τον τραπεζικό τομέα αρκετά ελκυστικό και ριψοκίνδυνο για την πραγματοποίηση των στόχων τους.

7.4 ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ

Κατά τη κατάθεση της αίτησης λειτουργίας μιας τράπεζας, οι ιδιοκτήτες της πρέπει να αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζουν να λειτουργήσει η τράπεζα και οι κανονιστικές αρχές την αξιολογούν κατά πόσο είναι ασφαλής, εξετάζοντας την ποιότητα την αναμενόμενης διαχείρισης της, τα πιθανά της κέρδη αλλά και το ποσό του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου.

Μόλις η τράπεζα αρχίσει να λειτουργεί, είναι υποχρεωμένη να δημοσιεύει περιοδικά τις οικονομικές της καταστάσεις ώστε να γίνονται ευρέως γνωστά τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της, τα κέρδη της και τα διανεμόμενα μερίσματα καθώς και όσες άλλες πληροφορίες επιτρέπεται να δημοσιευθούν. Οι τράπεζες επίσης υπόκεινται σε εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο τουλάχιστον μια φορά το χρόνο, ώστε να βεβαιώνεται η οικονομική τους κατάσταση. Οι ελεγκτές των τραπεζών συχνά κάνουν μη ανακοινώσιμες επισκέψεις στις τράπεζες ώστε να μη μπορέσει η τράπεζα να κρύψει δυσμενή για αυτή στοιχεία. Οι ελεγκτές μελετούν τις εγκυκλίους και παρατηρούν κατά πόσο η τράπεζα συμβαδίζει με τους κανόνες ιδίως περί μη επένδυσης κεφαλαίων σε πολύ επικίνδυνα περιουσιακά στοιχεία. Εάν η τράπεζα τηρεί πολλά επικίνδυνα περιουσιακά στοιχεία οι ελεγκτές μπορούν να της επιβάλουν την απομάκρυνσή τους από το χαρτοφυλάκιο της ή εάν οι ελεγκτές θεωρούν ότι η τράπεζα δεν έχει επάρκεια κεφαλαίων διακηρύσσεται ως «προβληματική» και υπόκειται σε συχνότερους ελέγχους.

Παρόλο που τα παραδοσιακά εποπτικά μέσα είναι σημαντικά για τον περιορισμό του υπερβάλλοντος κινδύνου που τείνουν να αναλαμβάνουν οι τράπεζες, στη σημερινή εποχή δεν εμφανίζονται επαρκή. Οι οικονομικές καινοτομίες έχουν δημιουργήσει νέες αγορές και οικονομικά εργαλεία που διευκολύνουν τις τράπεζες να στήνουν πολύ μεγάλα στοιχήματα εύκολα και γρήγορα. Έτσι μια τράπεζα που τη μια στιγμή είναι υγιής μπορεί την επόμενη στιγμή να καταστεί αφερέγγυα και να χρεοκοπήσει λόγω των δυνητικά μεγάλων ζημιών από τις εμπορικές της συναλλαγές. Οπότε ένας έλεγχος που εστιάζεται στη θέση της τράπεζας μια μόνο συγκεκριμένη στιγμή, μια φορά το χρόνο, ίσως να μην είναι επαρκής και αποτελεσματικός για να αποδείξει ότι η τράπεζα θα αναλάβει υπερβάλλον κίνδυνο στο άμεσο μέλλον. Για το λόγο αυτό οι ελεγκτές των τραπεζών τελευταίως δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην αξιολόγηση της διαδικασίας διαχείρισης της

τράπεζας και τον περιορισμό του επενδυτικού κινδύνου. Οι ελεγκτές βαθμολογούν ξεχωριστά τη διαχείριση του κινδύνου με μια βαθμίδα από το 1 μέχρι το 5 που συμπληρώνει τη γενική βαθμολογία της διαχείρισης ως μέρος του CAMELS rating system. Για την ορθή διαχείριση του κινδύνου προσδιορίζονται τέσσερα στοιχεία για τον υπολογισμό της βαθμολογίας της διαχείρισης του κινδύνου. Το πρώτο είναι η ποιότητα της επίβλεψης των τραπεζικών εργασιών από το διοικητικό συμβούλιο και τους διαχειριστές της τράπεζας. Το δεύτερο στοιχείο είναι η επάρκεια κανόνων και περιορισμών για δραστηριότητες που φέρουν συγκεκριμένο ύψος κινδύνου. Το τρίτο είναι η ποιότητα των συστημάτων υπολογισμού και παρακολούθησης του κινδύνου, ενώ το τέταρτο στοιχείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι η επάρκεια των εσωτερικών ελέγχων ώστε να αποφεύγεται η εμφάνιση παράνομων πράξεων από στελέχη και υπαλλήλους της τράπεζας.

7.5 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΡΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το πρόβλημα του «δωρεάν επιβάτη» υποδεικνύει ότι οι μεμονωμένοι καταθέτες και πολλοί πιστωτές των τραπεζών δεν έχουν υψηλό κίνητρο συλλογής στοιχείων για την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών. Για να μπορέσουν να εξασφαλίσουν την καλύτερη και συμμετρική πληροφόρηση των καταθετών και της αγοράς, οι κανονιστικές αρχές απαιτούν από τις τράπεζες να συμβαδίζουν με συγκεκριμένες λογιστικές αρχές και να δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις που περιέχουν ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών, ώστε να μπορούν εύκολα οι μέτοχοι, οι πιστωτές και οι καταθέτες να υπολογίζουν την ποιότητα του τραπεζικού χαρτοφυλακίου και τον βαθμό έκθεσης μιας τράπεζας στον κίνδυνο. Έτσι ο εύκολος προσδιορισμός του χαρακτήρα μια τράπεζας, δηλαδή κατά πόσο αποστρέφεται, είναι ουδέτερη ή επιθυμεί της ανάληψη επικίνδυνων επενδυτικών σχεδίων, λειτουργεί αποτρεπτικά για τις τράπεζες κατά την προσπάθειά τους να αναλάβουν μεγαλύτερους κινδύνους. Η παρουσία δε ασύμμετρης πληροφόρησης, με τους πελάτες των τραπεζών να μην έχουν επαρκή γνώση για τα σχέδια των τραπεζών κάνει επιτακτική την πλήρη προστασία τους και την θέσπιση περιοριστικών κανόνων όσον αφορά την ενασχόλησή τους με δραστηριότητες που φέρουν υψηλό κίνδυνο.

7.6 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ο αυξημένος ανταγωνισμός στον τραπεζικό τομέα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του ηθικού κινδύνου και την παράλληλη εμφάνιση περιορισμένης κερδοφορίας στις τράπεζες. Για το λόγο αυτό οι τραπεζίτες όλο και πιο έντονα κινούνται προς την ανάληψη μεγαλύτερων επενδυτικών κινδύνων προκειμένου να μπορέσουν να διατηρήσουν τα επίπεδα κερδών τους. Στόχος από την άλλη πλευρά των κυβερνήσεων πολλών χωρών είναι να προστατεύσουν τις τράπεζες και τους πελάτες τους επιβάλλοντας κανονισμούς περιορισμού του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών ώστε να μην αναλαμβάνουν επενδυτικά σχέδια που φέρουν μεγάλο κίνδυνο και θέτουν σε κίνδυνο τις ίδιες τα κεφάλαια των πελατών τους και το οικονομικό σύστημα.

Ωστόσο παρόλο που ο περιορισμός του ανταγωνισμού προωθεί την υγεία των τραπεζών παρουσιάζει σημαντικά μειονεκτήματα, κάποια από τα οποία είναι ότι οι τράπεζες χρεώνουν στους πελάτες τους μεγαλύτερες προμήθειες αλλά και ότι παρουσιάζουν μειωμένη αποτελεσματικότητα στη λειτουργία τους.

7.7 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Καθώς τα προβλήματα της ασύμμετρης πληροφόρησης στον τραπεζικό τομέα είναι γεγονός και ισχύουν σε όλο τον κόσμο, οι κανονισμοί που ορίζονται διεθνώς είναι παρόμοιοι. Για παράδειγμα η ασφάλιση των καταθέσεων είναι ένας κανονισμός που ισχύει στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες, ενώ οι απαιτήσεις για επάρκεια κεφαλαίου στις τράπεζες βρίσκονται ήδη από το 1988 με τη Συμφωνία της Βασιλείας Ι σε διαδικασία τυποποίησης.

Ωστόσο προβλήματα εμφανίζονται κατά τον προσδιορισμό των κανόνων όταν οι τράπεζες αναπτύσσουν τις τραπεζικές δραστηριότητές τους σε διεθνές επίπεδο, μεταβάλλοντας τις παρεχόμενες εργασίες τους από χώρα σε χώρα. Οι κανονιστικές αρχές εξετάζουν εκ του σύνεγγυς τις εγχώριες δραστηριότητες των τραπεζών της χώρας στην οποία εδρεύουν, αλλά συχνά δεν έχουν ούτε τη γνώση ούτε τη δυνατότητα να παρακολουθούν από κοντά τις τραπεζικές λειτουργίες σε άλλες χώρες. Όταν μια τράπεζα λειτουργεί σε πολλές χώρες δεν είναι πάντα σαφές ποια εθνική κανονιστική αρχή θα έπρεπε να έχει την πρωταρχική ευθύνη παρεμπόδισης της τράπεζας να εμπλακεί σε επικίνδυνες επενδυτικές δραστηριότητες.

Παρόλα αυτά διεθνώς γίνεται μια προσπάθεια μέσω συμφωνιών τόσο για την επιβολή ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη από τους αναλαμβανόμενους από

τα πιστωτικά ιδρύματα κινδύνους όσο και για τα νέα κανονιστικά και εποπτικά μέτρα που κρίνονται απαραίτητα έπειτα από την εμφάνιση πολλών οικονομικών καινοτομιών.

7.8 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Οι κανονιστικές και εποπτικές αρχές που ρυθμίζουν και προστατεύουν την λειτουργία των τραπεζών αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά την πραγματοποίηση του έργου τους.

Ένα πρώτο εμπόδιο είναι ότι τα πιστωτικά ιδρύματα, στο κυνήγι του κέρδους, αναπτύσσουν έντονα το κίνητρο αποφυγής των υπάρχοντων κανονισμών και περιορισμών με την δημιουργία νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Έτσι οι κανονιστικές αρχές είναι σαν να έχουν να αντιμετωπίσουν έναν κινούμενο στόχο. Τα πιστωτικά ιδρύματα συνεχώς εφευρίσκουν έξυπνους τρόπους να αποφεύγουν τους περιορισμούς και οι κανονιστικές αρχές συνεχώς μεταβάλλουν τους κανονισμούς τους ώστε να ανταποκρίνονται στις καινοτομίες των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Έπειτα ένα άλλο πρόβλημα με το οποίο έρχονται αντιμέτωπες οι κανονιστικές αρχές είναι οι προκλήσεις που συναντούν σε ένα δυναμικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον και ο φόβος ότι το έργο τους ίσως καταστεί ανεπαρκές στην παρεμπόδιση κατά των τραπεζών να αναλάβουν μεγαλύτερο επενδυτικό κίνδυνο. Το πρόβλημα αυτό μπορεί να οξυνθεί αν οι κανονιστικές και εποπτικές αρχές δεν έχουν τους κατάλληλα μέσα ή την πείρα ώστε να προλαμβάνουν ενέργειες των τραπεζών αποφυγής των κανόνων και του ελέγχου.

Το κανονιστικό και εποπτικό έργο των αρχών είναι επίσης δύσκολο για δύο ακόμα λόγους. Στο «κρυφό» που παίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα με τις κανονιστικές και εποπτικές αρχές, τον κρίσιμο ρόλο έχουν οι λεπτομέρειες των συμφωνιών. Για το λόγο αυτό οι αρχές πρέπει να προσπαθούν να ελέγχουν και να προλαμβάνουν όλα τα πιθανά σενάρια αποφυγής των κανονισμών και ανάληψης από τα πιστωτικά ιδρύματα υπερβάλλοντος κινδύνου, ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι αρχές δέχονται ακόμα και πολιτικές πιέσεις, ώστε οι αρχές να είναι πιο ελαστικές.

Για όλους αυτούς τους λόγους δεν μπορεί κανείς να εγγυηθεί ότι οι κανονιστικές και εποπτικές αρχές θα μπορέσουν επιτυχώς να προστατεύσουν του οικονομικό σύστημα και δεν θα εμφανιστούν τραπεζικές κρίσεις παγκοσμίως.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η Διοίκηση μιας τράπεζας ευθύνεται για την επίβλεψη της οικονομικής κατάστασης της τράπεζας αλλά είναι και υπεύθυνη απέναντι στους μετόχους και ιδιοκτήτες της, όσον αφορά την προώθηση της κερδοφορίας της, της ανάπτυξής της, της ασφάλειάς της αλλά της υποχρέωσής της να συμβαδίζει με τους νόμους και τους κανόνες που τη διέπουν.

Η διαδικασία αποτίμησης της αποδοτικότητας μιας τράπεζας περιλαμβάνει τέσσερα στάδια.

Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την ικανότητα ερμηνείας των τραπεζικών οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες διαφέρουν σημαντικά από εκείνες μη χρηματοοικονομικών εταιρειών.

Το δεύτερο στάδιο αναφέρεται στην αναγκαιότητα καθορισμού του στόχου της ανάλυσης της οικονομικής κατάστασης μιας τράπεζας, αλλά και στην αναγκαιότητα επιλογής εκείνων των κατάλληλων μέτρων, που θα δίνουν την συνολική εικόνα της οικονομικής κατάστασης της, χωρίς να απαιτείται η συλλογή τεράστιων όγκων δεδομένων ή η γνώση και της παραμικρής λεπτομέρειας.

Το τρίτο στάδιο ασχολείται με την ανάγκη ανάλυσης των οικονομικών δεδομένων και την αξιολόγηση των τάσεων που εμφανίζονται σε μεγάλο εύρος χρόνου, ενώ τέλος το τέταρτο στάδιο της διαδικασίας αποτίμησης της αποδοτικότητας μιας τράπεζας περιλαμβάνει τον έλεγχο και τη σύγκριση των οικονομικών δεδομένων μιας τράπεζας με εκείνα ισοδύναμων τραπεζών με παρόμοιο μέγεθος ενεργητικού και τοποθετημένων χωροταξικά στην ίδια γεωγραφική περιοχή.

8.1 Ερμηνεία των τραπεζικών οικονομικών καταστάσεων

Η μορφή των ετήσιων τραπεζικών οικονομικών καταστάσεων ποικίλει από τράπεζα σε τράπεζα, ενώ ουσιαστικά ένας ισολογισμός παρουσιάζει συνοπτικά τις κυριότερες δραστηριότητες μιας τράπεζας. Σημαντικό βήμα όπως αναφέρθηκε είναι η ικανότητα ερμηνείας των τραπεζικών οικονομικών καταστάσεων, δηλαδή των στοιχείων που αναφέρονται σε αυτές ως ενεργητικό και παθητικό.

8.1.1 Κατανόηση των στοιχείων του Ενεργητικού μιας τράπεζας

◇ Μετρητά και καταθέσεις σε άλλες τράπεζες

Όταν οι άνθρωποι σκέφτονται τις τράπεζες, το μυαλό τους πάει απευθείας στα μετρητά. Ωστόσο αυτά αποτελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου του ενεργητικού μιας τράπεζας. Με τον όρο μετρητά εννοούμε τα κέρματα και τα νομίσματα που κρατά μια τράπεζα στο χρηματοκιβώτιό της ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των πελατών της σε ρευστά, ανάλογα με τις εβδομαδιαίες ή εποχιακές τους ανάγκες. Με τον όρο καταθέσεις σε άλλες τράπεζες εννοούμε τις καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα, σε άλλες εμπορικές τράπεζες αλλά και απαιτήσεις (από άλλες τράπεζες) εισπρακτέες.

Οι καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα είναι μέρος της υποχρέωσης όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων να κρατούν αποθέματα ρευστών στο χρηματοκιβώτιο της. Καθώς όμως τα ρευστά αυτά αποθέματα δεν μπορούν να αξιοποιηθούν επενδυτικά και να αποφέρουν κέρδος, οι τράπεζες προσπαθούν να ελαχιστοποιήσουν το ύψος των διακρατούμενων ρευστών αποθεμάτων.

◇ Τοκοφόρες καταθέσεις σε άλλες τράπεζες

Οι εμπορικές τράπεζες συχνά εμφανίζουν σχέσεις συνεργασίας με άλλες τράπεζες στις οποίες διατηρούν λογαριασμούς τοκοφόρων καταθέσεων.

◇ Πώληση Δημόσιων Χρεογράφων (Repo's)

Υπάρχουν δημόσια χρεόγραφα βραχυπρόθεσμης διάρκειας και εύκολα ρευστοποιήσιμα από την πώληση των οποίων μπορεί να εξαχθεί κέρδος. Χρεόγραφα που πωλούνται “overnight” με τη συμφωνία επαναγοράς τους (repo's) ή χρεόγραφα που επαναγοράζονται με τη συμφωνία να ξαναπωληθούν σε διαφορετική τιμή (reverse repos). Η διαφορά ανάμεσα στην τιμή αγοράς και την τιμή πώλησης αντιπροσωπεύει την απόδοση του repo.

◇ Χρεόγραφα

Οι τράπεζες κρατούν στο ενεργητικό τους χρεόγραφα τόσο για να τους προσδίδουν ρευστότητα όσο και για να τους προσδίδουν κέρδος – εισόδημα. Τα χρεόγραφα που κρατούν οι τράπεζες είναι συνήθως όχι μόνο κρατικά αλλά και εταιρικά, ενώ διαιρούνται

σε τρεις κατηγορίες: τα εμπορεύσιμα, τα διαθέσιμα προς πώληση (τα οποία δεν κρατώνται μέχρι τη λήξη τους) και τα επενδύσεως (που κρατώνται μέχρι τη λήξη τους).

◇ Δάνεια

Κύρια δραστηριότητα των τραπεζών είναι να δανείζουν κεφάλαια. Υπάρχουν τρεις κύριες κατηγορίες δανείων:

α) Τα δάνεια προς εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις

β) Τα στεγαστικά δάνεια και,

γ) Τα καταναλωτικά – προσωπικά δάνεια

δ) αλλά και άλλες κατηγορίες που περιλαμβάνουν δάνεια προς άλλες τράπεζες, την κυβέρνηση και τον αγροτικό πληθυσμό κ.α.

Τα περιθώρια πιστωτικών ζημιών αφαιρούνται από τα δάνεια προς αποφυγή υπερτίμησης της αξίας των δανείων προκειμένου να δημιουργηθεί ένα απόθεμα κεφαλαίου για τις αναμενόμενες ζημιές.

◇ Άλλα περιουσιακά στοιχεία

Αυτά περιλαμβάνουν τα κτίρια, τον μηχανολογικό εξοπλισμό και άλλα στοιχεία του ενεργητικού που δεν περικλείονται ανωτέρω.

8.1.2 Κατανόηση των στοιχείων του Παθητικού μιας τράπεζας

◇ Καταθέσεις

Οι καταθέσεις είναι η μεγαλύτερη πηγή κεφαλαίων. Οι καταθέσεις των περισσότερων πελατών (ιδιωτών, εταιρειών, σωματείων) μιας τράπεζας είναι συνήθως μη τοκοφόρες. Άλλες πηγές κεφαλαίων περιλαμβάνουν την αγορά κρατικών αξιόγραφων, την πώληση υπό τη συμφωνία επαναγοράς χρεογράφων (Repos) και άλλα χρεωστικά εργαλεία.

◇ Μετοχικό κεφάλαιο

Σε σύγκριση με το μετοχικό κεφάλαιο άλλου είδους εταιρειών – μη πιστωτικών, το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου είναι μικρό.

8.1.3 Κατανόηση της κατάστασης αποτελεσμάτων μιας τράπεζας

Η κατάσταση αποτελεσμάτων ονομάζεται και κατάσταση εσόδων & εξόδων. Οι πηγές των εσόδων είναι από τη λειτουργία της τράπεζας αλλά και από τις επενδύσεις της. Τα χρηματοοικονομικά έσοδα προέρχονται πρωταρχικά από τα δάνεια και ακολούθως από τα χρεόγραφα. Τα χρηματοοικονομικά έξοδα είναι κυρίως ο τόκος των καταθέσεων που εμφανίζονται στο παθητικό του ισολογισμού μιας τράπεζας. Στην κατάσταση αποτελεσμάτων επίσης εμφανίζονται στοιχεία όπως : προβλέψεις για ζημίες από χορηγούμενα δάνεια, προμήθειες επί τραπεζικών εργασιών, μισθοί κ.α.

8.2 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η ανάλυση της οικονομικής κατάστασης μιας τράπεζας εστιάζεται στη συνολική οικονομική απόδοσή της, η παρακολούθηση της οποίας διαιρείται σε πέντε μεγάλες κατηγορίες: την κεφαλαιακή επάρκεια, την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων, την ασφάλεια της διοικητικής διαχείρισης, την κερδοφορία, τη ρευστότητα και την ευαισθησία στον κίνδυνο της αγοράς.

Τα μέτρα ανάλυσης της οικονομικής κατάστασης μιας τράπεζας χρησιμοποιούν δεδομένα από τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων της. Γενικά θα πρέπει να υπάρχει προσοχή στην ερμηνεία οικονομικών πληροφοριών, καθώς κανένα μέτρο από μόνο του δεν παρέχει όλη την επιθυμητή πληροφόρηση για την αποδοτικότητα ενός τραπεζικού ιδρύματος. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μια ποικιλία μέτρων για τον υπολογισμό της συνολικής κατάστασης μιας τράπεζας.

Ένας οικονομικός δείκτης όπως είναι ο «δείκτης αποδοτικότητας» στην πιο γενική του μορφή ορίζεται ως εξής :

Δείκτης Αποδοτικότητας

= Λειτουργικά Έξοδα / Λειτουργικά Έσοδα

8.2.1 Δείκτες Αποδοτικότητας – Κερδοφορίας

Οι δείκτες αυτοί μετρούν την αποτελεσματικότητα της διοίκησης και διακρίνονται στους κάτωθι :

❖ Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (Return on Equity)

Μετρά την αποδοτικότητα των επενδύσεων των μετόχων στην επιχείρηση και υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη προς τα Ίδια Κεφάλαια.

Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων

= Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια

❖ Δείκτης Αποδοτικότητας Επενδυμένων Κεφαλαίων (Return on Assets)

Μετρά την αποδοτικότητα των επενδύσεων του συνόλου των επενδύσεων της επιχείρησης και υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη προς το σύνολο του ενεργητικού.

Δείκτης Αποδοτικότητας Επενδυμένων Κεφαλαίων

= Καθαρά Κέρδη / Σύνολο Ενεργητικού

Η σχέση μεταξύ της ROE και της ROA εμφανίζεται κάτωθι. Η ROE είναι ίση με τη ROA επί έναν πολλαπλασιαστή EM, ο οποίος αντικατοπτρίζει το βαθμό οικονομικής μόχλευσης και υπολογίζεται ως εξής:

$$EM = ROE / ROA$$

$$EM = \text{Σύνολο Ενεργητικού} / \text{Ίδια Κεφάλαια}$$

❖ Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους (Net Interest Margin)

Μετρά την αποδοτικότητα των κερδοφόρων στοιχείων του ενεργητικού και υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά χρηματοοικονομικά κέρδη (χρηματοοικονομικά έσοδα – χρηματοοικονομικά έξοδα) προς τα κερδοφόρων στοιχείων του ενεργητικού (δάνεια και επενδύσεις που κερδίζουν τόκο και εισόδημα από μερίσματα). Τα μετρητά και τα τραπεζικά κτίρια και άλλα μη τοκοφόρα περιουσιακά στοιχεία αφαιρούνται από το σύνολο του ενεργητικού.

Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους

= Καθαρά Χρηματοοικονομικά Κέρδη / Κερδοφόρα στοιχεία του ενεργητικού

8.2.2 Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων❖ Δείκτης Κεφαλαιακής διάρθρωσης (Core Capital Leverage Ratio)

Η σημασία του πολλαπλασιαστή Μ του Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE) εστιάζεται στο ότι ο αντίστροφός του Μ (1/Μ ή Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού) αποτελεί το δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης. Αυτός ο δείκτης θα πρέπει να υπολογίζεται με προσοχή καθώς υπολογίζεται διαφορετικά για τράπεζες από ότι για μη πιστωτικά ιδρύματα.

Δείκτης Κεφαλαιακής διάρθρωσης

= Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού

❖ Δείκτης διανομής μερίσματος προς κέρδη ανά μετοχή (Dividend Payout Ratio)

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό των καθαρών κερδών που δίνεται στους κατόχους κοινών μετοχών με τη μορφή μερισμάτων και υπολογίζεται ως εξής:

$$\begin{aligned} & \text{Δείκτης διανομής μερίσματος} \\ & = \text{Μερίσματα} / \text{Καθαρά Κέρδη} \end{aligned}$$

❖ Δείκτης μεγέθυνσης των ιδίων κεφαλαίων μειωμένος κατά το δείκτη μεγέθυνσης του ενεργητικού

Μετρά τη διαφορά μεγέθυνσης της Καθαρής Θέσης συγκριτικά με το ενεργητικό. Υπολογίζεται αφαιρώντας το ρυθμό μεγέθυνσης του ενεργητικού από το ρυθμό μεγέθυνσης των Ιδίων Κεφαλαίων (σε ποσοστιαίες μεταβολές).

Δείκτης μεγέθυνσης ιδίων κεφαλαίων μειωμένος κατά το δείκτη μεγέθυνσης του ενεργητικού

$$= [\Delta(\text{Κ.Θ.}) / \text{Αρχική τιμή Κ.Θ.}] - [\Delta(\text{Ενεργητικού}) / \text{Αρχική τιμή Εν.}]$$

8.2.3 Δείκτες ρευστότητας

Οι δείκτες αυτοί μετρούν την ικανότητα της επιχείρησης να ικανοποιεί τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Ρευστότητα για μία τράπεζα σημαίνει επάρκεια κεφαλαίων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειζόμενων από αυτή και των καταθετών της. Η Ρευστότητα στο Ενεργητικό αναφέρεται στην κατοχή βραχυπρόθεσμων χρεογράφων, εύκολα ρευστοποιήσιμων προς ικανοποίηση των αναγκών των πελατών της σε ρευστά. Οι δείκτες ρευστότητας διακρίνονται στους κάτωθι :

❖ Δείκτης Δανείων προς τρέχουσες καταθέσεις

$$\begin{aligned} & \text{Δείκτης δανείων προς Τρέχουσες Καταθέσεις} \\ & = \text{Καθαρές Δανειακές Υποχρεώσεις / Τρέχουσες Καταθέσεις} \end{aligned}$$

❖ Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας

$$\begin{aligned} & \text{Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας} \\ & = \text{Κυκλοφορούν ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις} \end{aligned}$$

8.2.4 Δείκτες αποτίμησης

Μετρούν την ικανότητα της διοίκησης να δημιουργεί αγοραίες αξίες πέρα από τη δαπάνη των επενδύσεων, και αναφέρονται στις πιθανές ζημιές από τις επενδύσεις μιας τράπεζας. Οι ζημιές συνήθως προέρχονται από το χαρτοφυλάκιο των δανείων .

❖ Δείκτης πιθανών ζημιών από δάνεια προς τη συνολική αξία των δανείων

Το μέτρο αυτό περιλαμβάνει σημαντικές πιστώσεις που χαρακτηρίζονται ακόμα και ως επισφαλείς.

$$\begin{aligned} & \text{Δείκτης πιθανών ζημιών από δάνεια προς τη συνολική αξία των δανείων} \\ & \text{Προβλέψεις ζημιών από δάνεια / Σύνολο Δανείων} \end{aligned}$$

❖ Δείκτης αφερέγγυων δανείων προς τη συνολική αξία των δανείων

Με τον όρο αφερέγγυα δάνεια εννοούνται εκείνα που βρίσκονται σε μια βάση παρακολούθησης ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στην πληρωμή των δεδουλευμένων τόκων, η μη πληρωμή των οποίων υπερβαίνει συχνά το όριο των 90 ημερών.

Δείκτης αφερέγγυων δανείων προς τη συνολική αξία των δανείων

= Μη εξυπηρετούμενα δάνεια / Σύνολο Δανείων

❖ Δείκτης καθαρών πιστωτικών ζημιών προς μέση αξία δανείων και μισθώσεων

Με τον όρο καθαρές πιστωτικές ζημιές αναφερόμαστε στη διαφορά των ζημιών από δάνεια (Credit losses) μείον τα έσοδα από τη «θεραπεία» μη αποδοτικών δανείων (Credit recoveries).

Δείκτης Καθαρών πιστωτικών ζημιών προς τη μέση αξία των δανείων & των μισθώσεων

= Καθαρές Πιστωτικές ζημιές / Μέση αξία Δανείων & μισθώσεων

8.3 ΒΗΜΑ 3ο ΚΑΙ 4ο ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Όπως έχει προαναφερθεί σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αποτίμησης της αποδοτικότητας μιας τράπεζας έχει η ανάγκη ανάλυσης των οικονομικών δεδομένων σε μεγάλο εύρος χρόνου, καθώς και η σύγκριση των οικονομικών δεδομένων μιας τράπεζας με εκείνα ισοδύναμων τραπεζών με παρόμοιο μέγεθος ενεργητικού και τοποθετημένων χωροταξικά στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Ωστόσο κάθε τράπεζα είναι μοναδική και φέρει τα δικά της χαρακτηριστικά χωρίς να αποτελεί μια αντανάκλαση άλλων παρόμοιου μεγέθους τραπεζών καθώς ο τρόπος που διαμορφώνει το ενεργητικό της και το παθητικό της διαφέρει από εκείνο άλλων ισοδύναμων τραπεζών. Οπότε απόλυτα αυστηρές συγκρίσεις ποσοστιαίων μέτρων μιας τράπεζας με τα αντίστοιχα του κλάδου ισοδύναμων τραπεζών μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένα αποτελέσματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 : ΚΕΦΑΛΙΑΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Οι τραπεζικοί κανονισμοί απαιτούν οι εμπορικές τράπεζες να διατηρούν ένα ελάχιστο ποσοστό κεφαλαίου, ως κάλυψη για την κατοχή τους το οποίο θα πρέπει να επανεκτιμάται περιοδικά. Με τη δημιουργία χαρτοφυλακίων δανείων οι τράπεζες προσπαθούν να μειώσουν το κίνδυνο κατοχής επικίνδυνων περιουσιακών στοιχείων, άρα και το ύψος των κεφαλαίων που απαιτούνται ως κάλυψη. Επίσης η διασπορά του πιστωτικού κινδύνου εξαρτάται και από την ποιότητα των εμπράγματων εξασφαλίσεων των δανείων αλλά και από την αποτελεσματικότητα της χρηματοοικονομικής μόχλευσης. Η παρακολούθηση του επιπέδου του κεφαλαίου που οι τράπεζες απαιτείται να κρατούν αποτρέπει την εμφάνιση τραπεζιών αποτυχιών.

Ωστόσο ενώ μια τράπεζα μπορεί να έχει καλή διάρθρωση του κεφαλαίου της μπορεί να εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα ως προς την ποιότητα των δανείων ή την ασφάλεια που εκπέμπει στους πελάτες της, εμφανίζοντας μια αδύναμη διαχείριση και ένα χαμηλό “CAMELS rating”.

9.1 Ο αναπτυξιακός ρόλος του κεφαλαίου

Το κεφάλαιο υπηρετεί δύο πρωταρχικές λειτουργίες : προωθεί την ανάπτυξη μιας τράπεζας και απορροφά μελλοντικές ζημιές, ενώ ενισχύεται από μελλοντικά κέρδη. Οπότε οι έννοιες ανάπτυξη και κεφάλαιο πάνε μαζί. Από τη στιγμή που μια τράπεζα τίθεται σε λειτουργία, πρωταρχικός ρόλος του κεφαλαίου σύμφωνα με τους τραπεζικούς κανονισμούς είναι να απορροφηθούν οι αναμενόμενες ζημιές πριν θέσουν σε κίνδυνο ακόμα και τις ασφαλισμένες καταθέσεις της τράπεζας, προστατεύοντας τη απέναντι σε μια πιθανή αποτυχία. Για τις μελλοντικές ζημιές σχηματίζεται μια πρόβλεψη (απόθεμα κεφαλαίου) για αναμενόμενες ζημιές από δάνεια.

9.2 Ο ρόλος της Τραπεζικής

Οι επόπτες για την ορθή εφαρμογή των τραπεζικών κανονισμών ενδιαφέρονται για την ασφάλεια και τη σιγουριά που φέρουν οι τράπεζες που εποπτεύουν. Σε αντίθεση με τους μετόχους οι οποίοι επιθυμούν μεγαλύτερα κέρδη, οπότε και επιθυμούν να αναλαμβάνουν μεγαλύτερους κινδύνους από εκείνους που εγκρίνουν οι τραπεζικοί κανονισμοί. Οπότε Τραπεζική είναι η διαχείριση αυτών των κινδύνων, συνδυάζοντας τις επιθυμίες των μετόχων και την εφαρμογή των τραπεζικών κανονισμών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 : Η ΑΝΑΓΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Η σταθερότητα των οικονομικών συστημάτων λαμβάνει αυξανόμενη προσοχή τόσο στα εθνικά όσο και στα διεθνή φόρουμ. Το μέγεθος και η κινητικότητα των διεθνών ροών κεφαλαίου έχουν καταστήσει όλο και περισσότερο σημαντικό το να ενισχυθούν τα θεμέλια των εγχώριων οικονομικών συστημάτων, ενισχύοντας την ανθεκτικότητά τους στην μεταβλητότητα των ροών κεφαλαίου. Επίσης η υγεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι ένα άλλο βασικό τμήμα ενίσχυσης μιας μακροοικονομικής πορείας και μιας αποτελεσματικής νομισματικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο.

Οι κεντρικές τράπεζες ελέγχουν την υγεία και την αποδοτικότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των αγορών που θέτουν σε πιθανούς κινδύνους την οικονομική σταθερότητα. Οι οδηγίες των κεντρικών τραπεζών κατευθύνονται σε μια σειρά παραγόντων που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο το οικονομικό σύστημα ως σύνολο, ενώ τα καθήκοντα των κεντρικών τραπεζών για την οικονομική εποπτεία συχνά στρέφονται άμεσα στην υγεία και ασφάλεια μεμονωμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Η ανάπτυξη μέτρων για την υγεία και την σταθερότητα του οικονομικού τομέα, και η ανάπτυξη μεθόδων ανάλυσής τους, χαρακτηρίζονται ως οικονομικοί δείκτες σταθερότητας και ασφάλειας και μακροοικονομική ανάλυση αντίστοιχα.

Οι οικονομικοί δείκτες σταθερότητας (FSIs) είναι δείκτες που συντάσσονται για να ελέγξουν την σταθερότητα και την ασφάλεια των χρηματοδοτικών οργανισμών, των αγορών, των εταιρειών και των νοικοκυριών αντίστοιχα. Οι FSIs περιλαμβάνουν τόσο γενικές πληροφορίες για τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς όσο και πληροφορίες αντιπροσωπευτικές των αγορών στις οποίες οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί αναπτύσσουν δραστηριότητες. Οι πρώτες πληροφορίες οδηγούν σε ένα σύνολο δεικτών σταθερότητας και ασφάλειας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ενώ, οι τελευταίες πληροφορίες οδηγούν σε ένα σύνολο μακροοικονομικών δεικτών που υποστηρίζουν την αξιολόγηση και τον έλεγχο των δυνάμεων και των αδυναμιών των οικονομικών συστημάτων.

Η μακροοικονομική ανάλυση είναι η αξιολόγηση και ο έλεγχος των δυνάμεων και των αδυναμιών των οικονομικών συστημάτων. Αυτή καλύπτει ποσοτικές πληροφορίες από τους FSIs και ειδικότερα από τους δείκτες που παρέχουν μια ευρύτερη εικόνα των χρηματοοικονομικών και νομισματικών καταστάσεων, όπως για την αύξηση του ΑΕΠ ή

του πληθωρισμού, αλλά και ποιοτικές πληροφορίες για το θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο κάθε χώρας και τη συμμόρφωσή τους με τα διεθνή πρότυπα.

10.1 Οικονομικοί δείκτες σταθερότητας (FSIs)

Από το ΔΝΤ προτείνονται δύο σύνολα δεικτών που θεωρούνται χρήσιμα για το σκοπό του περιοδικού ελέγχου των τραπεζικών ιδρυμάτων και από τις εθνικές αρχές έχουν γίνει προσπάθειες σύνταξής τους (πίνακας 1.1).

πίνακας 1.1 Financial Soundness Indicators (FSI)	
<i>Εξεταζόμενα στοιχεία</i>	<i>Κεντρικό σύνολο δεικτών</i>
Καταθέσεις που λαμβάνουν τα τραπεζικά ιδρύματα Κεφαλαιακή επάρκεια	<ul style="list-style-type: none"> • Απαιτούμενο κεφάλαιο προς το σταθμισμένο στο κίνδυνο ενεργητικό • Απαιτούμενο κεφάλαιο (βάσει του Πυλώνα 1) προς το σταθμισμένο στο κίνδυνο ενεργητικό
Ποιότητα Ενεργητικού	<ul style="list-style-type: none"> • Κατανομή των δανείων ανά τομέα προς τα συνολικά δάνεια • Μη αποδοτικά Δάνεια προς τα συνολικά ακαθάριστα δάνεια
Κέρδη και Αποδοτικότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Απόδοση του ενεργητικού • Απόδοση των ιδίων κεφαλαίων • Κέρδη από το περιθώριο επιτοκίου προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα • Μη επιτοκιακές δαπάνες προς το ακαθάριστο εισόδημα
Ρευστότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Κυκλοφορούν Ενεργητικό προς το σύνολο του ενεργητικού (λόγος ρευστοποιήσιμου ενεργητικού) • Κυκλοφορούν Ενεργητικό προς το βραχυπρόθεσμο παθητικό
Ευαισθησία στον κίνδυνο αγοράς	<ul style="list-style-type: none"> • Duration ενεργητικού • Duration των στοιχείων του παθητικού • Καθαρή ανοικτή θέση στο συνάλλαγμα προς το ίδιο κεφάλαιο

Εξεταζόμενα στοιχεία	Πρόσθετο σύνολο δεικτών
Καταθέσεις που λαμβάνουν τα τραπεζικά ιδρύματα	<ul style="list-style-type: none"> • Ίδιο Κεφάλαιο προς ενεργητικό • Γεωγραφική κατανομή των δανείων προς τα συνολικά δάνεια • Ακαθάριστη θέση στα οικονομικά παράγωγα του ενεργητικού προς το ίδιο κεφάλαιο • Ακαθάριστη θέση στα οικονομικά παράγωγα του παθητικού προς το ίδιο κεφάλαιο • Εισόδημα από εμπορικές συναλλαγές προς το συνολικό εισόδημα • Δαπάνες προσωπικού μη χρηματιστηριακές δαπάνες • Περιθώριο κέρδους μεταξύ των επιτοκίων αναφοράς δανεισμού και των επιτοκίων καταθέσεων • Περιθώριο κέρδους μεταξύ των υψηλότερων διατραπεζικών επιτοκίων και των χαμηλότερων διατραπεζικών επιτοκίων • Καταθέσεις πελατών προς τα συνολικά τα δάνεια εκτός αυτών της διατραπεζικής • Δάνεια ξένου νομίσματος προς τα συνολικά δάνεια • Στοιχεία του παθητικού σε ξένο νόμισμα προς στοιχεία του παθητικού • Καθαρή ανοικτή θέση στις κοινές μετοχές προς το ίδιο κεφάλαιο
Ρευστότητα αγοράς	<ul style="list-style-type: none"> • Μέσο περιθώριο κέρδους μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά τίτλων χρεογράφων • Μέσος ημερήσιος λόγος κύκλου εργασιών στην αγορά τίτλων χρεογράφων
Nonbank χρηματοδοτικοί οργανισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργητικό προς το συνολικό ενεργητικό του οικονομικού συστήματος • Ενεργητικό προς το ΑΕΠ
Εταιρικός τομέας	<ul style="list-style-type: none"> • Συνολικό χρέος προς το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο • Απόδοση μετοχικού κεφαλαίου • Κέρδη προς χρηματοοικονομικές και λειτουργικές δαπάνες
Οικογένειες	<ul style="list-style-type: none"> • Χρέος νοικοκυριών προς το ΑΕΠ • Εξυπηρέτηση του χρέους των νοικοκυριών πληρωμές κεφαλαίου προς τα κέρδη
Αγορές ακίνητων περιουσιών	<ul style="list-style-type: none"> • Τιμές ακίνητων περιουσιών • Δάνεια ακίνητων περιουσιών προς τα συνολικά δάνεια • Εμπορικά δάνεια ακίνητων περιουσιών προς συνολικά δάνεια

Το κεντρικό σύνολο περιλαμβάνει δείκτες για τον τραπεζικό τομέα που πρέπει να έχουν προτεραιότητα στη σύνταξη των FSIs. Το πρόσθετο σύνολο περιλαμβάνει πρόσθετους τραπεζικούς δείκτες, καθώς και δείκτες που αφορούν άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα (Nonbank χρηματοδοτικούς οργανισμούς) και αγορές όπως η αγορά ακίνητης περιουσίας, που κρίνονται απαραίτητοι και θεωρούνται πρωτίστης σημασίας κατά την αξιολόγηση της σταθερότητας του οικονομικού συστήματος, καθώς λαμβάνοντας υπόψη την αναλυτική σημασία τους μπορούμε να προχωρήσουμε σε καλύτερη αξιολόγηση των αδυναμιών των οικονομικών συστημάτων. Η σύνταξή τους επομένως είναι αναγκαίο να ενθαρρυνθεί έτσι ώστε να μπορέσουν να συμπεριληφθούν στο κεντρικό σύνολο δεικτών.

Η εργασία με δύο σύνολα FSIs – ένα κεντρικό σύνολο και ένα πρόσθετο σύνολο – αποφεύγει την μονοδιάστατη προσέγγιση και παρέχει έναν βαθμό ευελιξίας στην επιλογή των δεικτών για την αξιολόγηση των αδυναμιών των οικονομικών συστημάτων κάθε χώρας. Οι δείκτες του κεντρικού συνόλου μπορούν να συνδυαστούν με επιλεγμένους πρόσθετους δείκτες του πρόσθετου συνόλου κάθε χώρας, ανάλογα με το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης κάθε χώρας, τη θεσμική δομή και τις ανά χώρα οικονομικές συνθήκες.

Ιδανικά, οι δείκτες που περιλαμβάνονται στο κεντρικό και το πρόσθετο σύνολο θα πρέπει να είναι συγκρίσιμοι ανάμεσα στις χώρες συμφωνώντας σε διεθνές επίπεδο στα λογιστικά και στατιστικά πρότυπα, ώστε να διευκολύνουν τον έλεγχο του οικονομικού συστήματος, όχι μόνο σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο. Κάτι που κρίνεται πολύ σημαντικό, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και την κινητικότητα των διεθνών ροών κεφαλαίου, καθώς και τον κίνδυνο μετάδοσης οικονομικών κρίσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

10.2 Μακροοικονομική Ανάλυση

Η μακροοικονομική ανάλυση είναι ένα μεθοδολογικό εργαλείο που βοηθά να ποσοτικοποιηθεί και να αξιολογηθεί ποιοτικά η υγεία και οι αδυναμίες των οικονομικών συστημάτων. Χρησιμοποιεί :

- αθροιστικά στοιχεία για να λάβει άμεσες πληροφορίες για την τρέχουσα υγεία και ασφάλεια των χρηματοδοτικών οργανισμών,
- μακροοικονομικά στοιχεία για να βοηθήσει στο σύνολο την ανάλυση των γενικότερων οικονομικών και χρηματιστηριακών τάσεων,

- ανάλυση σεναρίων για την αξιολόγηση της ευαισθησίας του οικονομικού συστήματος στους μακροοικονομικούς κλονισμούς, και
- βασισμένες στην αγορά ποιοτικές πληροφορίες για τα θεσμικά και ρυθμιστικά πλαίσια κάθε χώρας ώστε να ερμηνεύονται οι εξελίξεις με τη βοήθεια των κατάλληλων μεταβλητών.

Αυτές οι ευρύτερες κατηγορίες στοιχείων αναφέρονται συνήθως ως μακροοικονομικοί δείκτες, όμως δεν υπάρχει κανένας παγκοσμίως αποδεκτός ορισμός τους. Οι γενικότεροι ορισμοί που αναφέρονται σε δείκτες σχετικούς με την ασφάλεια των οικονομικών συστημάτων, περιλαμβάνουν μακροοικονομικούς δείκτες βασισμένους στην αγορά, αλλά κυρίως αθροιστικούς μακροοικονομικούς δείκτες για την ασφάλεια των χρηματοδοτικών οργανισμών.

Η μακροοικονομική ανάλυση συμπληρώνει και ενισχύει την πρόβλεψη οικονομικών κρίσεων, με τη βοήθεια δεικτών ελέγχοντας τις αδυναμίες των οικονομικών συστημάτων. Ωστόσο μια σε βάθος κατανόηση των εθνικών οικονομικών συστημάτων απαιτεί διαχρονικές καθώς επίσης και ανά τομέα αναλύσεις και προσοχή πρέπει να δοθεί και στις δύο. Οι μεταβολές των θεσμικών και ρυθμιστικών πλαισίων που διέπουν το οικονομικό σύστημα μιας χώρας όπως των προτύπων λογιστικής ή του επιπέδου των προβλέψεων για ζημίες από δάνεια, μπορούν να οδηγήσουν στην εμφάνιση κενών στις χρονοσειρές των δεδομένων και να έχουν επιπτώσεις στην αξιοπιστία των διαχρονικών συγκρίσεων. Η ύπαρξη διαφορετικών λογιστικών και στατιστικών προτύπων, καθώς επίσης και διαφορών στη δομή των οικονομικών συστημάτων, εντείνουν τις δυσκολίες σύγκρισης των FSIs μεταξύ των χωρών.

Η χρήση benchmark για το επίπεδο των FSIs ανά χώρα συχνά βοηθά στην ανάλυση και ερμηνεία των FSIs των τραπεζικών ιδρυμάτων. Εντούτοις, οι μεταβολές στα επίπεδά τους είναι δύσκολο να διακριθούν όταν εμφανίζονται. Στα πλαίσια του οικονομικού συστήματος η υγεία του τραπεζικού τομέα κάθε χώρας αξιολογείται εξετάζοντας τα επίπεδα και τις τάσεις επιλεγμένων FSIs (χαρακτηριστικά τραπεζικών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, ποιότητας του ενεργητικού, αποδοτικότητας, ρευστότητας, και έκθεσης στον κίνδυνο της αγοράς) και του συνδυασμού αυτών των δεικτών μεταξύ τους με βάση τις μεταβολές στο μακροοικονομικό περιβάλλον κάθε χώρας.

Οι FSIs ποικίλουν ανάλογα με την ιδιαίτερη κατάσταση κάθε χώρας αλλά γενικότερα ακολουθούν κάποια προσαρμογή στο πλαίσιο του CAMELS. Οι συνηθέστερα χρησιμοποιούμενοι FSIs περιλαμβάνουν, κατά σειρά συχνότητας χρήσης:

1. δείκτες αποδοτικότητας
2. δείκτες ποιότητας του ενεργητικού
3. δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας
4. δείκτες ευαισθησίας στους κινδύνους της αγοράς και
5. δείκτες ρευστότητας.

10.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ FSIs

10.3.1 Ποσοτικοί περιορισμοί

Συχνά παρουσιάζεται το φαινόμενο τα στοιχεία για τη σύνταξη των δεικτών να εμφανίζονται ως μη διαθέσιμα ή να είναι διαθέσιμα μόνο για μικρά χρονικά διαστήματα. Επίσης συχνά, οι πρακτικές σύνταξης των FSIs ποικίλουν σημαντικά ανά χώρα, λόγω των διαφορετικών λογιστικών και στατιστικών προτύπων κάθε χώρας, περιορίζοντας έτσι τις συγκρίσεις των FSIs μεταξύ των χωρών. Εν τούτοις, μία προσπάθεια σύγκρισης των FSIs μιας χώρας με εκείνους άλλων χωρών, είναι μέσω της αξιολόγησής τους μεταξύ χωρών που βρίσκονται σε παρόμοια επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης. Παρά τους ποσοτικούς περιορισμούς, οι FSIs θεωρούνται γενικά χρήσιμοι ως τρόπος ανάλυσης της οικονομικής υγείας και σταθερότητας των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, ειδικότερα κάτω από το πρίσμα μιας ενδεχομένως ποιοτικότερης συλλογής ποσοτικών δεδομένων.

10.3.2 Ποιοτικοί περιορισμοί

Διαφορετικοί χρηματοδοτικοί οργανισμοί έχουν συχνά διαφορετικές θέσεις απέναντι στον κίνδυνο. Το επίπεδο λήψης κινδύνου από τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς επηρεάζεται έντονα από το ιδιαίτερο θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο του οικονομικού συστήματος κάθε χώρας. Καθώς τα απόλυτα επίπεδα κινδύνου δεν μπορούν από μόνα τους πλήρως να δείξουν τη θέση των χρηματοδοτικών οργανισμών ή τις αδυναμίες των οικονομικών συστημάτων, μια νοητή έννοια, αυτή του "καθαρού κινδύνου" εφαρμόζεται συχνά για την αξιολόγηση του κινδύνου των χρηματοδοτικών οργανισμών ή των αδυναμιών των οικονομικών συστημάτων. Αυτή η έννοια του "καθαρού κινδύνου" επιτρέπει τον συνδυασμό των ποσοτικών και ποιοτικών περιορισμών κατά την επιλογή και τη χρήση των FSIs. Η προσέγγιση του "καθαρού κινδύνου" προσπαθεί ποσοτικά να αξιολογήσει όλους τους κινδύνους που αντιμετωπίζονται από τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς και ποιοτικά να ορίσει τα θεσμικά χαρακτηριστικά και να αξιολογήσει το

βαθμό κατά τον οποίο οι κίνδυνοι ρυθμίζονται επαρκώς μέσω της πειθαρχίας της αγοράς στους διεθνείς κανόνες, μέσω της εσωτερικής διοίκησης ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, και μέσω γενικότερα των ρυθμιστικών και εποπτικών πλαισίων του οικονομικού συστήματος. Εντούτοις ενώ εξ' ορισμού συνδυάζει τις ποιοτικές και ποσοτικές πτυχές του κινδύνου δεν είναι μια ακριβής μέθοδος υπολογισμού του και απαιτεί κρίση στη χρήση της δηλ. τέχνη και επιστήμη.

10.4 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Υπάρχουν πολλά θεσμικά χαρακτηριστικά όπως η φύση των κυβερνητικών επιχορηγήσεων και των φόρων, των εγγυήσεων πληρωμής και της αφερεγγυότητας πληρωμής δανείων, των πιστώσεων και των καταθέσεων, της ποιότητας της τραπεζικής εποπτείας και των τραπεζικών κανονισμών, του ηθικού κινδύνου, και της ποιότητας της διοίκησης, που έχουν επιπτώσεις στη γενική δομή ενός οικονομικού συστήματος και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σαν ποιοτικά στοιχεία του ακαθάριστου κινδύνου ενός οικονομικού συστήματος .

Μια σημαντική πτυχή της δομής ενός οικονομικού συστήματος είναι η ύπαρξη νομικού πλαισίου. Εάν μια χώρα στηρίζεται σε ένα διαφανές και καλά οργανωμένο νομικό σύστημα, ο κίνδυνος του οικονομικού συστήματος είναι ελάχιστος. Εάν δεν στηρίζεται σε ένα καλά οργανωμένο νομικό σύστημα, τα ποιοτικά στοιχεία του ακαθάριστου κινδύνου του οικονομικού συστήματος είναι σημαντικά.

Ακόμη και καλώς λειτουργούντα νομικά συστήματα απαιτούν ποιοτικές ρυθμίσεις ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος που φέρει το οικονομικό σύστημα της χώρας. Υπάρχουν όμως διαφορές στην δυνατότητα επιβολής ποιοτικών ρυθμίσεων στο κοινό και κωδικοποιημένο νομικό σύστημα κάθε χώρας. Τέτοιες διαφορές έχουν επιπτώσεις στα χρησιμοποιούμενα από τα τραπεζικά ιδρύματα συστήματα λογιστικής, από τα οποία και προέρχονται οι οικονομικοί δείκτες υγείας και ασφάλειας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Οι αξιολογήσεις της τήρησης και της εφαρμογής των σχετικών κανόνων και των προτύπων βοηθούν να κατανοήσουμε τις βασικές ποιοτικές πτυχές σταθερότητας των οικονομικών συστημάτων, που απαιτούνται για να συμπληρώσουν τις ποσοτικές αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται μέσω της μακροοικονομικής ανάλυσης. Τέτοιες ποιοτικές αξιολογήσεις, συμβάλλουν στην ερμηνεία του πώς ο κίνδυνος των οικονομικών συστημάτων μειώνεται προσδιορίζοντας τις αδυναμίες των οικονομικών

συστημάτων, μέσω της δημιουργίας ρυθμιστικών και εποπτικών πλαισίων ή μέσω της τήρησης ήδη υπάρχοντων θεσμικών και ρυθμιστικών προτύπων.

Οι αξιολογήσεις της τήρησης και της εφαρμογής των σχετικών νομικών κανόνων του οικονομικού τομέα, βοηθούν στην αξιολόγηση της ποιότητας των FSIs π.χ. των λόγων κεφαλαιακής επάρκειας μέσω της αξιολόγησης της συμμόρφωσης των τραπεζικών ιδρυμάτων με τις αρχές των πυλώνων της Συνθήκης της Βασιλείας. Ένας υψηλός βαθμός τήρησης των σχετικών προτύπων συμβάλλει στη σταθερότητα των οικονομικών συστημάτων, όταν οι παγκόσμιες χρηματιστικές αγορές αντιμετωπίζουν ποικίλους οικονομικούς κλονισμούς και ο έλεγχος πληροφοριών για την εφαρμογή των θεσμικών και ρυθμιστικών προτύπων, είναι σημαντικό τμήμα της ανάλυσης των αδυναμιών των οικονομικών συστημάτων.

10.5 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ, ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Τα οικονομικά συστήματα εκτίθενται σε ποικίλους κινδύνους και η έκταση της έκθεσης σε αυτούς τους κινδύνους προέρχεται από τα χαρακτηριστικά των χαρτοφυλακίων μεμονωμένων τραπεζών, τη συστημική σπουδαιότητα των μεμονωμένων τραπεζών, των σχέσεων τους με άλλα ιδρύματα και αγορές, καθώς επίσης από το μέγεθος και τη φύση των κινδύνων που φέρουν.

Χαρακτηριστικά, ένα μεμονωμένο χαρτοφυλάκιο είναι ευάλωτο στις μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο, στον κίνδυνο ρευστότητας και στον κίνδυνο της αγοράς. Οι μεταβολές του κινδύνου αγοράς και του πιστωτικού κινδύνου μπορούν να έχουν επιπτώσεις στα χαρτοφυλάκια των χρηματοδοτικών οργανισμών είτε άμεσα μέσω αλλαγών στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που βασίζονται στην αγορά, είτε έμμεσα μέσω των αλλαγών στην οικονομική θέση των χρεωστών που μειώνουν την ποιότητα των πιστοδοτήσεων του ενεργητικού. Επίσης μεταβολές στην εμπιστοσύνη των καταθετών ή των επενδυτών προς τα τραπεζικά ιδρύματα μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα ρευστότητας που έχουν επιπτώσεις στους ισολογισμούς των χρηματοδοτικών οργανισμών. Αυτές οι μεταβολές απεικονίζονται σε τελικό επίπεδο στην αποδοτικότητα και την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοδοτικών οργανισμών. Η μεταβλητότητα των οικονομικών συστημάτων αυξάνεται όταν οι μεταβολές επηρεάζουν χαρτοφυλάκια που δεν είναι εύκολα ρευστοποιήσιμα, προστατευμένα έναντι των

κινδύνων, όχι αρκετά διαφοροποιημένα ή όταν υπάρχει ανεπαρκές κεφάλαιο για να απορροφήσει τις μεταβολές.

10.6 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΩΣ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Η ποικιλία των κινδύνων στην οποία οι τράπεζες εκτίθενται δικαιολογεί την εξέταση των δεικτών τραπεζικών διαδικασιών που μπορούν να ταξινομηθούν στα πλαίσια του CAMELS. Αυτή περιλαμβάνει την ανάλυση έξι ομάδων δεικτών για την οικονομική υγεία και ασφάλεια των τραπεζών:

- της κεφαλαιακής επάρκειας,
- της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού,
- της ασφάλειας της διοικητικής διαχείρισης ,
- των κερδών,
- της ρευστότητας και
- της ευαισθησίας στον κίνδυνο αγοράς.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, για τις τράπεζες που δραστηριοποιούνται διεθνώς, η αξιολόγηση της οικονομικής τους υγείας, πρέπει ιδανικά να περιλαμβάνει τη κωδικοποίηση των οικονομικών καταστάσεων των ξένων υποκαταστημάτων και των θυγατρικών τους καθώς η ανάλυση των δεικτών θα πρέπει να εκτελεσθεί μέσα από διεθνώς ομοιόμορφα λογιστικά πρότυπα.

10.6.1 Δείκτες Κεφαλαιακής επάρκειας

Η κεφαλαιακή επάρκεια και η διαθεσιμότητα κεφαλαίων καθορίζουν την ευρωστία των χρηματοδοτικών οργανισμών στους κλονισμούς των ισολογισμών τους. Οι λόγοι κεφαλαιακής επάρκειας που βασίζονται στο συνολικό κίνδυνο (ο λόγος του απαιτούμενου κεφαλαίου προς τα στοιχεία του ενεργητικού σταθμισμένα με τον κίνδυνο) είναι οι πιο κοινοί δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, βασισμένοι στη μεθοδολογία που συμφωνήθηκε από την επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία το 1988. Το πλαίσιο μέτρησης του κινδύνου των στοιχείων του ενεργητικού με βάση την Επιτροπή της Βασιλείας κατά το 1988, θέτει όλα τα στοιχεία ενεργητικού των τραπεζών σε μια από τις τέσσερις σταθμισμένες με βάση τον κίνδυνο κατηγορίες, που κυμαίνονται από μηδέν έως 100% , ανάλογα με τον πιστωτικό κίνδυνο των οφειλετών τους. Η συμφωνία της Βασιλείας απαιτεί για τις τράπεζες που δραστηριοποιούνται διεθνώς και για τις τράπεζες

χωρών μελών του (BIS) να διατηρούν μια ελάχιστη αναλογία του 8% του απαιτούμενου κεφαλαίου προς τα σταθμισμένα με τον κίνδυνο στοιχεία του ενεργητικού. Οι απλές αναλογίες του κεφαλαίου προς τα στοιχεία του ενεργητικού χωρίς διαφορετικά βάρη κινδύνου συμπληρώνουν συχνά αυτό το μέτρο. Μια δυσμενής τάση σε αυτές τις αναλογίες μπορεί να δείχνει αυξανόμενη έκθεση στον κίνδυνο και πιθανά προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας για τα τραπεζικά ιδρύματα.

Εκτός από τους δείκτες ποσοτικής επάρκειας κεφαλαίου, χρήσιμο είναι επίσης να ελέγχονται οι δείκτες της κεφαλαιακής ποιότητας. Σε πολλές χώρες, το κεφάλαιο των τραπεζών αποτελείται από διαφορετικά στοιχεία που έχουν ποικίλη διαθεσιμότητα στην αγορά, αλλά και ικανότητα στο να απορροφούν τις απώλειες. Εάν αυτά τα κεφαλαιακά στοιχεία μπορούν να διαχωριστούν, μπορούν να χρησιμεύσουν ως οι πιο αξιόπιστοι δείκτες της δυνατότητας των τραπεζών να μειώσουν τις κεφαλαιακές τους απώλειες, και να τοποθετήσουν στο πλαίσιο της κεφαλαιακής ανάλυσης όλους τους κεφαλαιακούς δείκτες.

Επίσης οι καλά σχεδιασμένοι κανόνες ταξινόμησης των δανείων και δημιουργίας προβλέψεων για ζημίες δανείων, είναι βασικοί στη δημιουργία σημαντικών κεφαλαιακών δεικτών. Οι κανόνες ταξινόμησης των δανείων καθορίζουν το επίπεδο των προβλέψεων για ζημίες από δάνεια, και έχουν επιπτώσεις στο κεφάλαιο και έμμεσα (με τη μείωση του εισοδήματος) και άμεσα (μέσω του συνυπολογισμού των γενικών προβλέψεων, ως ένα ορισμένο βαθμό, στο απαιτούμενο βάση των ρυθμίσεων κεφάλαιο).

Τα κατώτατα επίπεδα της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια με στάθμιση τον κίνδυνο προορίστηκαν αρχικά να ισχύσουν μόνο για τις διεθνώς ενεργές τράπεζες, αλλά χρησιμοποιούνται τώρα στις περισσότερες χώρες– βιομηχανικές, αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες – και για τις περισσότερες τράπεζες.

10.6.1. 1.Ο λόγος της Συνθήκης της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο λόγος της Συνθήκης της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή επάρκεια προσαρμόστηκε το 1988 από την Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία ως λόγος συγκριτικής μέτρησης των επιδόσεων των τραπεζών, που αξιολογεί εάν οι τράπεζες που αναπτύσσουν δραστηριότητες στις χώρες της Ομάδας των Δέκα έχουν ικανοποιητικό κεφάλαιο ώστε να συνεχίσουν να λειτουργούν όταν κάνουν την εμφάνισή τους πιθανοί οικονομικοί κλονισμοί.

Ο λόγος απαιτεί κατώτατα επίπεδα κεφαλαίου ώστε να :

1. παρέχεται προσοχή στις ζημίες που οφείλονται τόσο σε εντός και εκτός ισολογισμού δραστηριότητες, λόγω της έκθεσης των τραπεζών σε κίνδυνο
2. καταδεικνύεται κατά πόσο οι ιδιοκτήτες τραπεζών είναι διατεθειμένοι να βάλουν τα κεφάλαιά τους σε κίνδυνο
3. παρέχονται γρήγορα διαθέσιμοι πόροι χωρίς δαπάνες συναλλαγών και εκκαθάρισης όταν κρίνονται αναγκαίοι
4. επιτρέπεται η επέκταση των τραπεζικών δραστηριοτήτων και η επιχειρηματική χρηματοδότηση
5. ισορροπεί το επίπεδο λήψης κινδύνου με την απαίτηση για καθολική εφαρμογή των ρυθμιστικών προτύπων στις διεθνώς ενεργές τράπεζες και
6. ενθαρρύνει τον λιγότερο επικίνδυνο δανεισμό.

Ο αρχικός λόγος της Συνθήκης της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή επάρκεια, μαζί με τις επόμενες τροποποιήσεις του, απαιτεί από τις διεθνείς τράπεζες να έχουν ένα συγκεκριμένο μέτρο κεφαλαιακής επάρκειας μεγαλύτερο ή ίσο με 8% ενός συγκεκριμένου μέτρου των στοιχείων του ενεργητικού που σταθμίζονται με βάση τον εκτιμημένο κίνδυνό τους. Ο λόγος είναι ένα μέτρο με σύνθετους ορισμούς του αριθμητή (κεφάλαιο) και του παρονομαστή (στοιχεία του ενεργητικού που σταθμίζονται με βάση τον εκτιμημένο κίνδυνό τους) που δεν μπορούν να προέλθουν άμεσα από τις τυποποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Ο τύπος δηλώνει ότι μια τραπεζική επιχείρηση πρέπει να έχει κεφάλαιο ίσο με 8% ή μεγαλύτερο των σταθμισμένων με βάση τον κίνδυνο στοιχείων του ενεργητικού της, περιλαμβανομένων των εκτός ισολογισμού θέσεων στην αγορά.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας με βάση τον κίνδυνο

$$[(\text{Συνολικά Εποπτικά Κεφάλαια} \cdot 100) / \text{Σταθμισμένο έναντι των Κινδύνων Ενεργητικό}] \leq 8$$

Όπου :

- Κίνδυνοι = πιστωτικός & αγοράς
- Κεφάλαιο = (Κεφάλαιο Πυλώνα 1 – Goodwill) + (Κεφάλαιο Πυλώνα 2) + (Κεφάλαιο Πυλώνα 3) – Λογιστικές προσαρμογές.

Το Κεφάλαιο του Πυλώνα 1 ή το κεντρικό κεφάλαιο αποτελείται από το μετοχικό κεφάλαιο και τα αποθέματα που θεωρούνται ελεύθερα διαθέσιμα να καλύψουν αξιώσεις ενάντια στην τράπεζα.

Το Κεφάλαιο του Πυλώνα 2 αποτελείται από τα οικονομικά εργαλεία και τα αποθέματα που είναι διαθέσιμα να απορροφήσουν τις απώλειες, αλλά στερούνται τη μόνιμη βάση, και έχουν αβέβαιες τιμές, συνεπάγονται δαπάνες αν πωλούνται, ή στερούνται της πλήρους ικανότητας απορρόφησης των απωλειών κεφαλαιακών στοιχείων του Πυλώνα 1.

Το Κεφάλαιο του Πυλώνα 3 αποτελείται από το χρέος με μια λήξη τουλάχιστον δύο ετών, ενάντια στην έκθεση στον κίνδυνο αγοράς που συνδέεται με τις διακυμάνσεις στην αγοραστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που κρατιούνται από το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

Το Good will αφαιρείται επειδή η αξία του μπορεί να μειωθεί κατά τη διάρκεια των χρήσεων, και οι διάφορες λογιστικές προσαρμογές γίνονται στο κεφάλαιο για να αποτρέψουν έναν πιθανό διπλό υπολογισμό της αξίας του κεφαλαίου.

Τα Σταθμισμένα έναντι των Κινδύνων στοιχεία του Ενεργητικού, ο παρονομαστής, είναι το σταθμισμένο σύνολο κάθε κατηγορίας στοιχείων ενεργητικού και οι εκτός ισολογισμού εκθέσεις σε κίνδυνο των στοιχείων του ενεργητικού, με βάρη σχετικά με τον κίνδυνο κάθε τύπου στοιχείου του ενεργητικού.

Οι δείκτες που προτείνονται είναι δύο μέτρα σημαντικά για την επιδίωξη ύπαρξης κεφαλαιακής επάρκειας: ο λόγος του απαιτούμενου κεφαλαίου προς τα σταθμισμένα με βάση τον κίνδυνο στοιχεία του ενεργητικού (ο κύριος λόγος κεφαλαιακής επάρκειας της Βασιλείας), και ο λόγος του κεφαλαίου προς τα στοιχεία του ενεργητικού.

10.6.2 Δείκτες Ποιότητας Στοιχείων του Ενεργητικού

Οι κίνδυνοι για τη φερεγγυότητα των χρηματοδοτικών οργανισμών συχνότερα προέρχονται από την εξασθένηση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού. Οι δείκτες της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τον πιστωτικό κίνδυνο που από τον ισολογισμό υποτίθεται μέσω των εγγυήσεων-καλύψεων, των ενδεχόμενων όρων δανεισμού, και των παραγώγων επί στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών. Η ποιότητα των χαρτοφυλακίων δανείου των χρηματοδοτικών οργανισμών εξαρτάται άμεσα από την οικονομική υγεία και κερδοφορία των οφειλετών των ιδρυμάτων.

Ο λόγος των μη αποδοτικών δανείων (NPLs), προς τα συνολικά δάνεια χρησιμοποιείται συχνά ως μέτρο της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού μιας συγκεκριμένης τράπεζας ή ενός οικονομικού συστήματος. Σε πολλές χώρες τα στοιχεία του ενεργητικού θεωρούνται μη αποδοτικά όταν :

- το κεφάλαιο ή ο τόκος είναι οφειλόμενος και απλήρωτος για 90 ημέρες ή και περισσότερο των 90 ημερών ή
- οι πληρωμές τόκων ίσες με 90 ημερών ή περισσότερο των 90 ημερών έχουν κεφαλαιοποιηθεί, έχουν αναχρηματοδοτηθεί ή έχουν μετακυληθεί.

Μερικές χώρες χρησιμοποιούν κριτήρια ταξινόμησης των δανείων, τα οποία εστιάζονται στην ικανότητα αποπληρωμής των δανείων και τις ταμειακές ροές του οφειλέτη, και παρακολουθούν ακριβέστερα την τρέχουσα οικονομική αξία ενός δανείου, παρέχοντας δείκτες καλύτερης ποιότητας. Για τις χώρες που χρησιμοποιούν το συνηθισμένο σύστημα ταξινόμησης δανείων, το οποίο περιλαμβάνει τέσσερις κατηγορίες:

(α) φερέγγυα, (β) επισφαλή, (γ) αφερέγγυα, και (δ) ολική απώλεια, με τα NPLs να ορίζονται συχνά ως τα δάνεια στις τρεις χαμηλότερες κατηγορίες. Εντούτοις, τα κριτήρια ταξινόμησης ποικίλλουν στις χώρες, και ως εκ τούτου και τα διαθέσιμα μέτρα για τα NPLs, δεν είναι πάντα συγκρίσιμα μεταξύ των χωρών ή ακόμη και μέσα στη διάρκεια του χρόνου. Επιπλέον, μερικές χώρες μετρούν μόνο το απλήρωτο τμήμα του δανείου ως «non - performing», παρά ολόκληρο το δάνειο. Για το λόγο αυτό οι συγκρίσεις μεταξύ των χωρών των ποσών των NPLs απαιτούν κοινό καθορισμό της έννοιας και μέτρησης των NPLs.

Μια άλλη έννοια της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού που συνδέεται με την ικανότητα μιας τράπεζας να αντισταθεί στις πιέσεις για οικονομικές ζημιές είναι το επίπεδο των προβλέψεων για ζημιές. Οι προβλέψεις για ζημιές μπορούν να είναι γενικές – για μη προσδιοριζόμενες πιθανές απώλειες – ή συγκεκριμένες για τις προσδιορισμένες απώλειες (π.χ. ζημιές δανείων). Ο καθορισμός και οι κανόνες σχετικά με τα γενικά και ειδικά μέτρα ποικίλλουν στις χώρες, αν και τα τυποποιημένα επίπεδα φαίνονται να κινούνται γύρω στο 20%, 50%, και 100% για τις κάτω του μετρίου, αμφισβητήσιμες και απωλειών κατηγορίες δανείων. Σε μερικές χώρες οι τράπεζες πρέπει επίσης για να κρατήσουν μια γενική πρόβλεψη για ζημιές, που υπολογίζεται μερικές φορές ως το 1% επί των τυποποιημένων – ποιοτικών δανείων. Ο λόγος κάλυψης – ο λόγος των προβλέψεων για NPLs - παρέχει ένα μέτρο του μέρους των κακών δανείων για τα οποία

τα κεφάλαια έχουν ήδη δεσμευθεί. Ένας σημαντικός δείκτης της ικανότητας του κεφαλαίου των τραπεζών να αντισταθεί στις σχετικές με τα NPLs απώλειες είναι ο λόγος των NPLs καθαρός από τις προβλέψεις ζημιών επί του κεφαλαίου. Στις καταστάσεις εμφάνισης συστημικού τραπεζικού κινδύνου, οι αριθμοί για τα αναδομημένα δάνεια (και τις αποκαταστάσεις των δανείων) χρησιμοποιούνται ως δείκτες της προόδου της διαχείρισης των NPLs. Οι τάσεις για τα NPLs πρέπει να εξετάζονται μαζί με τις πληροφορίες για τα επιτόκια αποκατάστασης των δανείων. Τέτοιες πληροφορίες δείχνουν το επίπεδο προσπάθειας ή τη δυνατότητα των χρηματοδοτικών οργανισμών να αντιμετωπίσουν χαρτοφυλάκια με υψηλά NPLs.

Επίσης μια άλλη έννοια της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού συνδέεται με την έλλειψη διαφοροποίησης στο χαρτοφυλάκιο δανείου και επισημαίνει μια σημαντική ευπάθεια του οικονομικού συστήματος. Καθώς η συγκέντρωση σε μικροοικονομικό επίπεδο δανείων σε έναν συγκεκριμένο οικονομικό τομέα ή μια δραστηριότητα (ως μερίδιο των συνολικών τραπεζικών δανείων) μπορεί να σημαίνει ότι είναι και πιο τρωτές οι τράπεζες στις δυσμενείς εξελίξεις κάθε οικονομικού τομέα ή δραστηριότητας. Αλλά και σε μακροοικονομικό επίπεδο, η έκθεση στον κίνδυνο χώρας είναι επίσης σημαντική για τις χώρες που συμμετέχουν ενεργά στις διεθνείς χρηματιστικές αγορές. Τα στοιχεία όσον αφορά τη γεωγραφική διανομή των δανείων και των πιστώσεων επιτρέπουν την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου που προκύπτει από τις εκθέσεις σε κίνδυνο συγκεκριμένων (ομάδων) χωρών, και την αξιολόγηση του αντίκτυπου δυσμενών γεγονότων σε αυτές τις χώρες στο οικονομικό σύστημα ως σύνολο.

Ακόμα η συγκέντρωση του πιστωτικού κινδύνου σε έναν μικρό αριθμό οφειλετών που μπορεί να προκύψει από τον αλληλοσυνδεδεμένο δανεισμό και τις μεγάλες εκθέσεις σε κίνδυνο, επηρεάζει την έννοια της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού. Η παρακολούθηση του αλληλοσυνδεδεμένου δανεισμού είναι ιδιαίτερα σημαντική, παρουσία των μικτών δραστηριοτήτων- συγκροτημάτων επιχειρήσεων στα πλαίσια των οποίων, βιομηχανικές εταιρίες ελέγχουν χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Τα πιστωτικά πρότυπα στα πλαίσια αυτά μπορούν συχνά να εμφανίζονται πιο χαλαρά όσον αφορά τη χορήγηση δανείων προς τις θυγατρικές, ακόμα και όταν οι όροι δανείου βασίζονται στους όρους της αγοράς. Ο αλληλοσυνδεδεμένος δανεισμός μπορεί να μετρηθεί έναντι του ιδίου κεφαλαίου του συγκροτήματος των επιχειρήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες δομές και νόμους περί ιδιοκτησίας σε μια συγκεκριμένη χώρα. Αυτός ο δείκτης είναι συχνά δύσκολο να χρησιμοποιηθεί στις συγκρίσεις μεταξύ των χωρών.

Τέλος όσον αφορά την έννοια της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού και την έννοια του εγχώριου δανεισμού σε ξένο νόμισμα, είναι σημαντικό να ελεγχθεί ο λόγος των δανείων ξένου νομίσματος προς στα συνολικά δάνεια. Το επίπεδο αυτού του λόγου συσχετίζεται με αυτό των καταθέσεων ξένου νομίσματος προς συνολικά τις καταθέσεις. Λόγω της σύνθετης φύσης του πιστωτικού και συναλλαγματικού κινδύνου στον δανεισμό σε συνάλλαγμα, ακόμη και ιδρύματα με ισορροπημένη συναλλαγματική θέση αντιμετωπίζουν κινδύνους κατά τη συμμετοχή τους σε αυτόν τον τύπο δανεισμού.

Οι δείκτες που τονίζονται για την αξιολόγηση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών περιλαμβάνουν το δείκτη των NPLs προς τα συνολικά δάνεια, τα NPLs καθαρά από τις προβλέψεις για ζημίες προς το κεφάλαιο, την κατανομή ανά τομέα των δανείων προς τα συνολικά δάνεια, τον αλληλοσυνδεδεμένο δανεισμό προς το κεφάλαιο, τα μεγάλα δάνεια προς το κεφάλαιο και τα δάνεια σε ξένο νόμισμα προς τα συνολικά δάνεια.

10.6.2.1. Η ανάγκη παρακολούθησης των εκτός ισολογισμού δραστηριοτήτων

Η παρακολούθηση της οικονομικής υγείας των τραπεζών απαιτεί τον εντοπισμό των κινδύνων που σχετίζονται με δραστηριότητες εκτός ισολογισμού (μέσω παροχής εγγυητικών επιστολών και λήψης θέσεων επί παραγώγων). Κατά γενικό κανόνα, οι FSIs πρέπει να υπολογίζονται χρησιμοποιώντας τις θέσεις σε στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού. Εντούτοις, τα οικονομικά παράγωγα και οι εκτός ισολογισμού θέσεις παρουσιάζουν ειδικά προβλήματα κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων των χρηματοδοτικών οργανισμών, λόγω της έλλειψης υποβολής εκθέσεων για τις θέσεις εκτός ισολογισμού κάποιων χωρών, τις ανεπαρκείς κοινοποιήσεις των μετρήσεων των συμβαλλόμενων μερών, την υψηλή οικονομική μεταβλητότητα που παρουσιάζουν τα παράγωγα. Διεθνή πρότυπα έχουν προταθεί για την αναγνώριση, την αξιολόγηση και την κοινοποίηση των πληροφοριών σχετικά με τα παράγωγα.

Τα παράγωγα και ειδικότερα, τα OTC παράγωγα, μπορούν να συμβάλουν στη συρρίκνωση εμφάνισης αδυναμιών στα στοιχεία του ενεργητικού αλλά πρέπει να παρακολουθούνται στενά. Αν και τα ιδρύματα που δραστηριοποιούνται σε συναλλαγές επί παραγώγων σε OTC αγορές, είναι ένας περιορισμένος αριθμός εκ των μεγάλων διεθνώς ενεργών ιδρυμάτων (συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών τραπεζών), η μικρή αυτή κλίμακα διατραπεζικής δραστηριότητας αποτελεί ένα σημαντικό μερίδιο του καθημερινού κύκλου εργασιών των τραπεζών. Αυτό συμβαίνει λόγω του χαμηλού κόστους και της ευελιξίας των OTC παραγώγων, εμφανίζοντας τα παράγωγα OTC ως

αποδοτικά οχήματα κατά τη λήψη θέσης επί των παραγώγων και την επιθυμία αντιστάθμισης στον κίνδυνο που φέρουν τα στοιχεία του ενεργητικού.

Ιδανικά, οι δείκτες αξιολόγησης της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών πρέπει να δημιουργούνται χρησιμοποιώντας τα ποσά έκθεσης στον πιστωτικό κίνδυνο (για εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία) παρά ακριβώς για το ποσό των δανείων.

10.6.3 Δείκτες για τα Κέρδη και την Αποδοτικότητα των τραπεζών

Τα λογιστικά στοιχεία όσον αφορά τα τραπεζικά επιτοκιακά περιθώρια κέρδους, τα έσοδα και τα έξοδα των τραπεζών είναι ευρέως χρησιμοποιημένοι δείκτες της αποδοτικότητας των τραπεζών. Οι κοινοί λειτουργικοί δείκτες είναι του καθαρού εισοδήματος προς τον μέσο όρο των συνολικών στοιχείων του ενεργητικού – γνωστός ως απόδοση των στοιχείων του ενεργητικού (ROA) – και του καθαρού εισοδήματος προς το μέσο ίδιο κεφάλαιο – γνωστό ως απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (ROE).

Οι διαφορές μεταξύ μεμονωμένων τραπεζών, στην δομή του κεφαλαίου, την επιχειρησιακή δομή, και τα πρότυπα λογιστικής κάθε χώρας, μέσα στη διάρκεια του χρόνου πρέπει να εξεταστούν κατά την ανάλυση της απόδοσης των τραπεζών, και να δοθεί έμφαση στην ανάγκη να εξεταστούν ταυτόχρονα διάφοροι λειτουργικοί δείκτες. Οι διαφορές στην κεφαλαιακή δομή αναφέρονται στις διαφορές στην μοχλευτική δυνατότητα των τραπεζών. Οι τράπεζες με τη χαμηλότερη μοχλευτική δυνατότητα (υψηλότερα ίδια κεφάλαια) γενικά θα εμφανίζουν υψηλότερο δείκτη ROA αλλά χαμηλότερο δείκτη ROE. Ως εκ τούτου, μια ανάλυση της αποδοτικότητας βασισμένη στο λόγο ROE δεν λαμβάνει υπόψη τους μεγαλύτερους κινδύνους που συνδέονται κανονικά με την υψηλή μοχλευτική δύναμη. Οι λόγοι του λειτουργικού εισοδήματος μπορούν επίσης να επηρεαστούν από τη μοχλευτική δύναμη, ειδικότερα, το περιθώριο επιτοκίου και οι καθαρές εισοδηματικές αναλογίες θα είναι υψηλότερες, ενώ οι αναλογίες του μη επιτοκιακού εισοδήματος και των μη επιτοκιακών δαπανών θα είναι χαμηλότερες για τις τράπεζες με χαμηλότερη μοχλευτική δύναμη (και υψηλότερα ίδια κεφάλαια).

Οι λιανικές τραπεζικές εργασίες συνδέονται με υψηλότερα επιτόκια δανεισμού, χαμηλότερα επιτόκια καταθέσεων, και υψηλότερες λειτουργικές δαπάνες, για τις προσφερόμενες τραπεζικές εργασίες προς τις εταιρίες. Μια ανάλυση βασισμένη στα περιθώρια επιτοκίου και το ακαθάριστο εισόδημα μπορεί μόνο να είναι παραπλανητική, δεδομένου ότι δύο τράπεζες μπορούν να παρουσιάσουν ευρείες διαφορές σε αυτές τις αναλογίες και παρ'όλα αυτά να εμφανίζουν ίδιους λόγους ROA και ROE. Μια τέτοια

ανάλυση δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι τα υψηλά περιθώρια επιτοκίου προς τις επιχειρήσεις περιλαμβάνουν και υψηλές λειτουργικές δαπάνες. Στο ίδιο πνεύμα, οι τράπεζες που προσφέρουν ένα ευρύτερο φάσμα των υπηρεσιών, όπως οι τράπεζες επενδύσεων, θα έχουν πολύ υψηλότερες λειτουργικές δαπάνες αλλά και υψηλότερο μη επιτοκιακό εισόδημα. Η στήριξη πάρα πολύ σε μερικούς δείκτες αποδοτικότητας των τραπεζών μπορεί να είναι παραπλανητική. Οι δείκτες ROA, ROE, και του περιθωρίου του επιτοκίου προς το ακαθάριστο εισόδημα παραμένουν τα βασικά μέτρα, θα πρέπει ωστόσο να συμπληρώνονται με την ανάλυση άλλων λειτουργικών δεικτών.

10.6.4 Δείκτες Ρευστότητας

Το επίπεδο ρευστότητας επηρεάζει τη δυνατότητα ενός τραπεζικού συστήματος να αντισταθεί στους κλονισμούς του. Τα μέτρα για τη ρευστότητα περιλαμβάνουν τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού προς το σύνολο του ενεργητικού, ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού προς τα βραχυπρόθεσμα στοιχεία του παθητικού ή τα δάνεια προς το ενεργητικό. Ο καθορισμός των ρευστοποιήσιμων στοιχείων του ενεργητικού διαφέρει στις χώρες αλλά, γενικά, αναφέρεται στα μετρητά και τα ισότιμά του – οποιοδήποτε δηλ. στοιχείο του ενεργητικού είναι εύκολα μετατρέψιμο σε μετρητά χωρίς σημαντικές δαπάνες. Αυτοί οι δείκτες απεικονίζουν τη δομή της ληκτότητας του χαρτοφυλακίου των στοιχείων του ενεργητικού και δίνουν έμφαση στους κακούς συνδυασμούς ληκτότητας και την ανάγκη προσεκτικότερης διαχείρισης της ρευστότητας. Ο λόγος δανείων προς τις καταθέσεις (αφαιρώντας τις διατραπεζικές καταθέσεις) μερικές φορές χρησιμοποιείται για να ανιχνεύσει προβλήματα ρευστότητας, π.χ. μια υψηλή αναλογία δείχνει την πιθανή πίεση στη ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος. Αυτές οι αναλογίες μπορούν επίσης να απεικονίζουν μια απώλεια στην εμπιστοσύνη των καταθετών και των επενδυτών για την μακρά - βιωσιμότητα των ιδρυμάτων.

Ένας λόγος μεταβολής του επιπέδους χρηματοδότησης υπολογίζεται ως τα μεταβλητά στοιχεία του παθητικού μείον τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού προς τα δύσκολα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού (συνολικό ενεργητικό μείον τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού). Μια θετική αναλογία δείχνει κίνδυνο ρευστότητας, δεδομένου ότι τα μεταβλητά στοιχεία του παθητικού δεν καλύπτονται πλήρως από τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού. Στην πράξη, εντούτοις, υπάρχουν προβλήματα στην εφαρμογή αυτής της αναλογίας, δεδομένου ότι είναι δύσκολο να είναι γνωστό ποια στοιχεία του ενεργητικού πρέπει να ταξινομηθούν ως

ρευστοποιήσιμα και ποια στοιχεία του παθητικού πρέπει να ταξινομηθούν ως μεταβλητά. Τα στοιχεία του παθητικού των τραπεζών που υπόκεινται στον κίνδυνο αντιστροφής των ροών κεφαλαίου, όπως οι εξωτερικές πιστωτικές γραμμές και οι καταθέσεις μη κατοίκων, πρέπει να ελεγχθούν με προσοχή – παραδείγματος χάριν, μέσω των δεικτών αυτού του τύπου χρηματοδότησης προς τα συνολικά στοιχεία του παθητικού των τραπεζών.

Δεδομένου ότι η ρευστότητα των τραπεζών εξαρτάται από το επίπεδο ρευστότητας του γενικού οικονομικού συστήματος, είναι σημαντικό να ελεγχθούν τα μέτρα της ρευστότητας αγοράς. Η ρευστότητα αγοράς μπορεί να παρουσιαστεί από τους δείκτες της συμπίεσης, του βάθους και της ανθεκτικότητας μιας αγοράς. Η συμπίεση δείχνει το γενικό κόστος που αναλαμβάνεται σε μια συναλλαγή ανεξάρτητα από το επίπεδο των τιμών της αγοράς και μπορεί να μετρηθεί από την διαφορά των τιμών προσφοράς και ζήτησης (δηλ. τη διαφορά μεταξύ των τιμών στις οποίες ο ένας συμμετέχων στην αγορά είναι πρόθυμος να αγοράσει και να πωλήσει ένα χρεόγραφο). Το βάθος δείχνει τον όγκο συναλλαγών χωρίς την επιρροή των τρεχουσών τιμών της αγοράς και παρουσιάζεται με το λόγο του κύκλου εργασιών. Η ανθεκτικότητα αναφέρεται στην ταχύτητα με την οποία οι διακυμάνσεις τιμών ως αποτέλεσμα των εμπορικών συναλλαγών διασπείρονται, και ενώ δεν υπάρχει ένα κατάλληλο μέτρο, η μια προσέγγιση είναι να εξεταστεί η ταχύτητα της αποκατάστασης των συνθηκών ισορροπίας στην αγορά μετά από μια εμπορική συναλλαγή. Όπου υπάρχουν συναλλαγές σε ξένο νόμισμα, η διαχείριση της ρευστότητας είναι περίπλοκη εάν η διαθεσιμότητα του ξένου νομίσματος είναι περιορισμένη και οι διατραπεζικές γραμμές συναλλάγματος είναι τρωτές. Σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι σημαντικό να μετρηθεί η ρευστότητα των αγορών συναλλάγματος και να ελεγχθούν οι καθοριστικοί παράγοντές του. Η ρευστότητα συναλλάγματος θα εξαρτηθεί από τις εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, ο οποίος υπόκειται στον κίνδυνο αντιστροφής των ροών κεφαλαίου ή στην επάρκεια των αποθεμάτων σε συνάλλαγμα.

Η διασπορά στα διατραπεζικά επιτόκια είναι ένας ιδιαίτερα σχετικός δείκτης των προβλημάτων ρευστότητας και του κινδύνου των τραπεζών. Πολύ συχνά, οι τράπεζες ανιχνεύουν αρχικά τα προβλήματα καθώς εκτίθενται, σε προβληματικά τραπεζικά ιδρύματα στη διατραπεζική αγορά. Η υψηλή διασπορά στα διατραπεζικά επιτόκια- που μετριούνται παραδείγματος χάριν, από τη διαφορά μεταξύ των υψηλότερων και χαμηλότερων επιτοκίων στην αγορά – μπορεί να επισημάνει ότι μερικά ιδρύματα γίνονται αντιληπτά σαν επικίνδυνα από τα αντίστοιχου μεγέθους άλλα τραπεζικά ιδρύματα. Οι

αλλαγές στα διατραπεζικά πιστωτικά όρια ή μια απροθυμία μερικών ιδρυμάτων που δανείζουν σε άλλα μπορούν να καταδείξουν σοβαρές ανησυχίες.

Αν και τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού προς το συνολικό ενεργητικό και τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού προς τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του παθητικού παραμένουν οι κύριοι δείκτες ρευστότητας των τραπεζών, είναι επίσης σημαντικό ότι πρέπει να ελέγχονται τακτικά. Αυτό περιλαμβάνει τον υπολογισμό των δεικτών συστημικής ρευστότητας, όπως τη διαφορά των τιμών προσφοράς και ζήτησης και του λόγου του κύκλου εργασιών, του δανεισμού από την κεντρική τράπεζα προς τις καταθέσεις που λαμβάνουν τα ιδρύματα, και τη διασπορά των διατραπεζικών επιτοκίων.

10.6.5 Δείκτες Ευαισθησίας στον κίνδυνο αγοράς

Οι τράπεζες εμπλέκονται όλο και περισσότερο σε διαφοροποιημένες διαδικασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν μια ή περισσότερες πτυχές του κινδύνου αγοράς. Γενικά, τα άμεσα συστατικά του κινδύνου αγοράς είναι ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος συναλλαγματικής ισοτιμίας. Σε μερικές χώρες, οι τράπεζες έχουν την άδεια να συμμετέχουν σε εμπορικές συναλλαγές στα χρηματιστήρια, οι οποίες οδηγούν στον κίνδυνο της αξίας του μετοχικού κεφαλαίου. Η έκθεση της τράπεζας στον κίνδυνο των τιμών των προϊόντων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των χωρών, αλλά είναι γενικά σχετικά μικρή. Το επιτόκιο, η συναλλαγματική ισοτιμία, η αξία του μετοχικού κεφαλαίου, και οι κίνδυνοι τιμών των προϊόντων μπορούν να αξιολογηθούν με τον υπολογισμό των καθαρών ανοικτών θέσεων σύμφωνα με τη μεθοδολογία που προτείνεται από την Επιτροπή της Βασιλείας. Τα μέτρα της ευαισθησίας στον κίνδυνο αγοράς περιλαμβάνουν τα εξής:

Η σταθμισμένη διάρκεια των στοιχείων του ενεργητικού και των στοιχείων του παθητικού θεωρείται γενικά ακριβής δείκτης της ευαισθησίας στον κίνδυνο επιτοκίου. Όσο μεγαλύτερη η διάρκεια τόσο μεγαλύτερος είναι και ο κίνδυνος επιτοκίου. Εναλλακτικά, η μέση περίοδος επανεπένδυσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον υπολογισμό του κινδύνου επιτοκίου. η μέση περίοδος επανεπένδυσης αναφέρεται στο μέσο χρόνο επανεπένδυσης οικονομικά εργαλεία κυμαινόμενου επιτοκίου και ο υπόλοιπος χρόνος στην ωριμότητα οικονομικών εργαλείων σταθερού επιτοκίου.

Το πιο κοινό μέτρο της έκθεσης σε κίνδυνο συναλλάγματος είναι η καθαρή ανοικτή θέση. Σύμφωνα με την Επιτροπή της Βασιλείας του τραπεζικού ελέγχου, η καθαρή ανοικτή θέση μιας τράπεζας σε κάθε νόμισμα πρέπει να υπολογιστεί ως το άθροισμα της spot καθαρής θέσης, της καθαρής επόμενης θέσης, των εγγυήσεων, των καθαρών

μελλοντικών εσόδων και των εξόδων όχι ακόμα βεβαιωμένα αλλά πλήρως αντισταθμισμένα στον συναλλαγματικό κίνδυνο, και οποιοδήποτε άλλου στοιχείου που αντιπροσωπεύει ένα κέρδος ή μια απώλεια σε ξένα νομίσματα, ανάλογα με τις συμβάσεις λογιστικής.

Η αφετηρία για τη μέτρηση της έκθεσης στον κίνδυνο των ιδίων κεφαλαίων μιας τράπεζας είναι η καθαρή ανοικτή θέση της σε κάθε στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων

Οι δείκτες του κινδύνου τιμών προϊόντων μπορούν να κατασκευαστούν ώστε να είναι παρόμοιοι με εκείνους για τον κίνδυνο ιδίων κεφαλαίων με την εξέταση του απόλυτου μεγέθους της επένδυσης σε κάθε προϊόν.

Η έμφαση μερικών δεικτών στη μέτρηση της ευαισθησία στον κίνδυνο αγοράς περιλαμβάνει τη διάρκεια των στοιχείων του ενεργητικού και των στοιχείων του παθητικού, και τις καθαρές ανοικτές θέσεις σε ξένα νομίσματα και ίδια κεφάλαια.

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ**ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Στην εμπειρική ανάλυση έχουν χρησιμοποιηθεί στοιχεία του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως τραπεζών από 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία, Φιλανδία), και για το χρονικό διάστημα 1992-2001. Η πηγή των στοιχείων :Bank Profitability Financial Statements of Banks (Statistics, OECD,2002) παρέχει τις πληροφορίες για τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών για τις χώρες - μέλη του ΟΟΣΑ. Η κάλυψη των τραπεζών σε όγκο δεν είναι η ίδια σε κάθε χώρα, εν τούτοις περιλαμβάνει όλα τα ιδρύματα που διενεργούν τραπεζικές δραστηριότητες, δηλαδή ιδρύματα που πρώτιστα παίρνουν καταθέσεις από το κοινό και ένα μεγάλο μέρος αυτών το διαθέτουν με τη μορφή χρηματοδοτήσεων ξανά στο κοινό για ένα ευρύ φάσμα σκοπών.

Συμπληρωματικές πληροφορίες για τον αριθμό των τραπεζών, των υποκαταστημάτων και του προσωπικού τους, περιλαμβάνονται επίσης εντός της δημοσίευσης του ΟΟΣΑ των τραπεζικών οικονομικών καταστάσεων .

Οι πίνακες των οικονομικών καταστάσεων δεν ακολουθούν το εθνικό λογιστικό σύστημα των χωρών – μελών του ΟΟΣΑ, αλλά είναι αποτέλεσμα μεθόδων που χρησιμοποιούνται από τις χώρες – μέλη υποβολής των οικονομικών τους εκθέσεων στον ΟΟΣΑ. Οι διεθνείς συγκρίσεις των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών είναι ιδιαίτερα δύσκολες και οφείλονται στις ιδιαιτερότητες κάθε μίας από τις χώρες του ΟΟΣΑ όσον αφορά στα θεσμικά και ρυθμιστικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εθνικών τραπεζικών συστημάτων, των λογιστικών κανόνων και των μεθόδων υποβολής των οικονομικών τους εκθέσεων.

Τα χρησιμοποιούμενα στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως αναλύονται ως εξής :

1. Εισόδημα από τόκους
2. Δαπάνες σε τόκους
3. Καθαρό Εισόδημα από τόκους (στοιχείο 1 μείον στοιχείο 2)
4. Εισόδημα μη-επιτοκιακό (καθαρό)
  - α. Αμοιβές και προμήθειες εισπρακτέες
  - β. Αμοιβές και προμήθειες πληρωτέες
  - γ. καθαρό κέρδος ή ζημία από οικονομικές δραστηριότητες

5. Ακαθάριστο εισόδημα (στοιχείο 3 συν το στοιχείο 4)

6. Έξοδα λειτουργικά

α. Δαπάνες προσωπικού

β. Δαπάνες ιδιοκτησίας

7. Καθαρό Εισόδημα (στοιχείο 5 μείον το στοιχείο 6)

8. Προβλέψεις (καθαρές)

α. Προβλέψεις για ζημίες από δάνεια

β. Προβλέψεις για ζημίες από τίτλους χρεογράφων

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει τις δαπάνες για τις προσαρμογές της αξίας των δανείων – πιστώσεων και τα λογιστικά κέρδη από τέτοιου είδους προσαρμογές σε δάνεια.

9. Κέρδος πριν από το φόρο (στοιχείο 7 μείον το στοιχείο 8)

10. Φόρος εισοδήματος

11. Κέρδη μετά από το φόρο (στοιχείο 9 μείον το στοιχείο 10)

12. Διανεμημένο κέρδος

13. Παρακρατημένα κέρδος (στοιχείο 11 μείον το στοιχείο 12)

Τα χρησιμοποιούμενα στοιχεία του Ισολογισμού αναλύονται ως εξής :

Ενεργητικό

14. Μετρητά και διαθέσιμα στην κεντρική τράπεζα

15. Καταθέσεις στην Διατραπεζική

16. Δάνεια χορηγούμενα

17. Χρεόγραφα

18. Λοιπά στοιχεία του Ενεργητικού

Παθητικό

19. Ίδια κεφάλαια και αποθεματικά

20. Δάνεια από την κεντρική τράπεζα

21. Καταθέσεις από την Διατραπεζική

22. Καταθέσεις από πελάτες

23. Ομόλογα

24. Λοιπά στοιχεία του παθητικού

25. Σύνολο ενεργητικού , παθητικού ετήσιο (ποσό των στοιχείων 14 έως 18 ή 19 έως 24)

26. Μέσο σύνολο ενεργητικού , παθητικού

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Οι δείκτες που επιλέχθηκαν για την εμπειρική ανάλυση και για τους οποίους υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία αναλύονται πιο κάτω :

α. Δείκτες αποδοτικότητας – κερδοφορίας

- Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (ROE)= καθαρά κέρδη προς ίδια κεφάλαια
- Δείκτης αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων (ROA) = καθαρά κέρδη προς σύνολο ενεργητικού
- Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους = καθαρά χρηματοοικονομικά κέρδη προς τα κερδοφόρα στοιχεία του ενεργητικού
- Δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους από τα επιτόκια προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα
- Δείκτης μη επιτοκιακών δαπανών (fees and commissions payable) προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα

β. Δείκτης ποιότητας του ενεργητικού

- Δείκτης πιθανών ζημιών από δάνεια προς τη συνολική αξία των δανείων
= Προβλέψεις ζημιών από δάνεια προς το σύνολο των χορηγούμενων δανείων

γ. Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας

- Δείκτης Κεφαλαιακής διάρθρωσης = Ίδια Κεφάλαια προς το σύνολο του Ενεργητικού

δ. Δείκτες ρευστότητας

- Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας = Κυκλοφορούν ενεργητικό προς Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις
- Δείκτης Κυκλοφορούν Ενεργητικό προς το σύνολο του ενεργητικού (λόγος ρευστοποιήσιμου ενεργητικού)

και

ε. Δείκτης ευαισθησίας στους κινδύνους της αγοράς

- Δείκτης καθαρής θέσης στο συνάλλαγμα προς ίδια κεφάλαια

Η ανάλυση είναι διαχρονική για την δεκαετία 1992 έως 2001. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εξετάζονται είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Φιλανδία οι οποίες βρίσκονται εντός ONE και η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Σουηδία που βρίσκονται εκτός ONE.

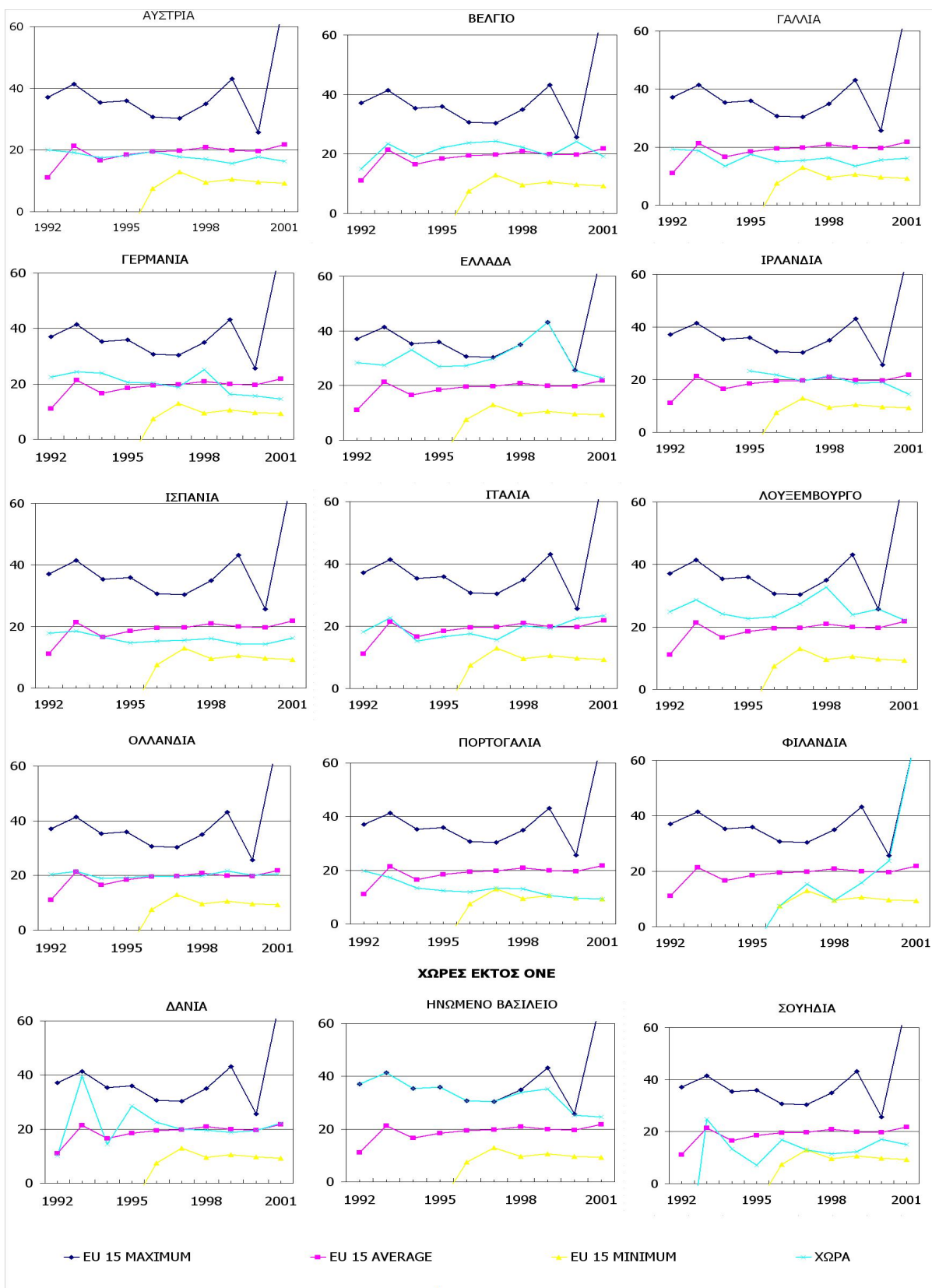
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Ο μέσος όρος του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 11,10% το 1992 έως 21.78% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός περίπου στο 20%. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη ROE για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από - 49.94% το 1992 έως 9.28% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 37.12% το 1992 έως 69.51% το 2001.

Η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Ολλανδία κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα. Από τις χώρες της ΟΝΕ, η Ελλάδα όλα τα έτη πλην του 2001 κινήθηκε πάνω από το μέσο όρο φτάνοντας τα υψηλότερα ποσοστά παρουσιάζοντας επιμέρους μέγιστα τα έτη 1994 (32.98%), 1997 (29.78%) έως και το 1999 (43.14%). Η Ιρλανδία μέχρι και το έτος 1995 κινείται κάτω από το μ.ό. Το Λουξεμβούργο διατηρήθηκε ελαφρώς πάνω από το μ.ό. με επιμέρους μέγιστο το έτος 1998 φτάνοντας το 32.72%. Η Πορτογαλία ως επί το πλείστον διατηρήθηκε σε επίπεδα κάτω του μ.ό. του δείκτη ROE. Η Φιλανδία διαμορφώνει την ελάχιστη (- 49.94%) και μέγιστη (69.51%) τιμή του δείκτη, παρουσιάζοντας καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο συνεχή αύξηση στα ποσοστά του. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ η Δανία διαμορφώνει επιμέρους μέγιστα ποσοστά το έτος 1993 στο 39.61% και το 1995 στο 28.50 %. Ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων για το Ηνωμένο Βασίλειο κινείται πάνω από τον μέσο όρο του δείκτη, εκτός των ετών 2000-2001 που κινείται πιο κοντά του. Η Σουηδία το 1992 διαμορφώνει αρνητική ποσοστιαία τιμή για το δείκτη στο - 48.11% έπειτα όμως ακολουθεί τον μ.ό. με διακυμάνσεις προς τα κάτω.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για την Αυστρία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, το Η.Β., την Ιρλανδία, την Ισπανία, το Λουξεμβούργο και την Πορτογαλία παρουσίασε πτώση. Άνοδο του δείκτη παρουσίασαν το Βέλγιο, η Δανία, η Ιταλία, η Ολλανδία αλλά εντονότερα η Σουηδία και η Φιλανδία. Οι δύο τελευταίες χώρες παρουσιάζουν τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη, ενώ σε μικρότερο βαθμό αυξομειώσεις εμφανίζουν η Ελλάδα, το Λουξεμβούργο, η Ιρλανδία, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες παρουσίασαν καθοδική πορεία στο δείκτη τους ιδιαίτερα από το 1999 και έπειτα. Εντονότερη ήταν η πτώση της τιμής του δείκτη για την Ελλάδα τα έτη 1999 – 2000, από 43.14% σε 25.56%, παραμένοντας πάνω από το μέσο όρο. Αντίθετα η Φιλανδία και η Σουηδία παρουσιάζουν μια σταθερά ανοδική τάση, με τη Φιλανδία να φτάνει το 69.51% .

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΙΩΝ (%)

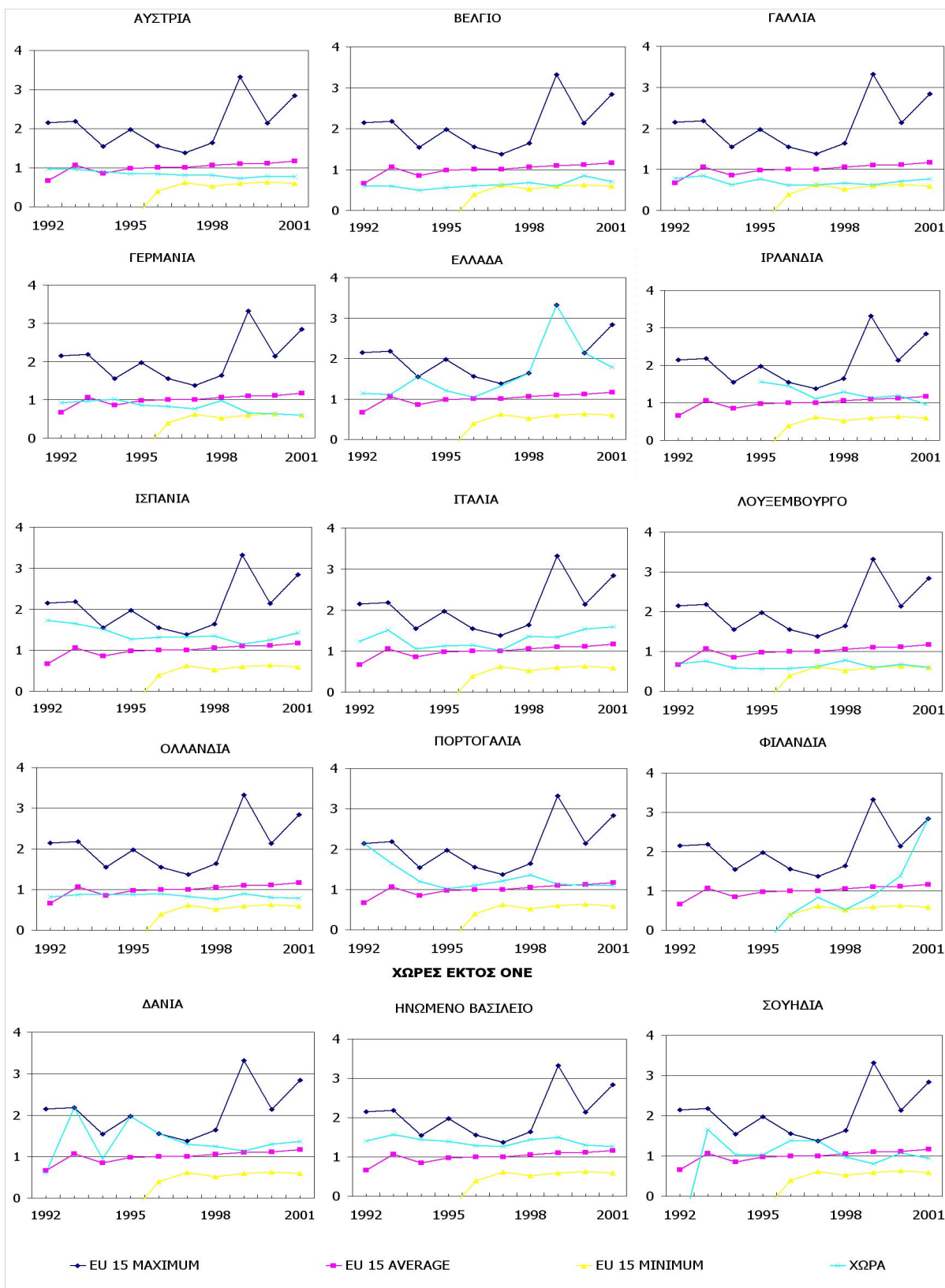
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Ο μ.ό. του δείκτη ROA των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε από 0.66% το 1992 έως 1.17% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός περίπου στο 1%. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη ROA για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από -2.71% το 1992 έως 0.59% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 2.15% το 1992 έως 2.84% το 2001.

Η Αυστρία, η Ολλανδία, η Γερμανία (πλην των ετών 1999 έως 2001), η Ιρλανδία από το 1997 και έπειτα, και η Πορτογαλία από το 1995 μέχρι και το 2001 κινήθηκαν κοντά στο μ.ό. του δείκτη ROA, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα. Από τις χώρες της ΟΝΕ, το Βέλγιο, η Γαλλία και το Λουξεμβούργο κινήθηκαν κάτω από το μ.ό. του δείκτη, ακολουθώντας τις χαμηλότερες τιμές του κατά τα έτη 1997 έως 2001. Η Ελλάδα παρουσιάζει έντονα υψηλά αλλά και απότομα χαμηλά ποσοστά για το δείκτη ROA, με επιμέρους μέγιστα τα έτη 1994 (1.55%) και το 1999 (3.32%). Η Ισπανία, η Ιταλία κινούνται κοντά και ελαφρώς πάνω από το μέσο όρο καθ' όλη τη διάρκεια των ετών. Η Φινλανδία διαμορφώνει τη ελάχιστη (- 2.71%) και μέγιστη (2.84%) τιμή του δείκτη, παρουσιάζοντας καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο συνεχή αύξηση στα ποσοστά του. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ, η Δανία διαμορφώνει επιμέρους μέγιστα ποσοστά το έτος 1993 στο 2.18% και το 1995 στο 1.97%. Ο δείκτης ROA για το Ηνωμένο Βασίλειο κινείται πάνω από το μ.ό. καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Η Σουηδία το 1992 παρουσιάζει αρνητικό ποσοστό για το δείκτη (-1.04%), παρουσιάζοντας αρκετές διακυμάνσεις μέχρι το 1998, από το οποίο και έπειτα συγκλίνει προς το μέσο όρο.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για την Αυστρία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Η.Β., την Ιρλανδία, την Ισπανία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία και την Πορτογαλία παρουσίασε πτώση. Άνοδο του δείκτη παρουσίασαν το Βέλγιο, η Δανία, η Ιταλία αλλά εντονότερα, η Ελλάδα, η Σουηδία και η Φινλανδία. Οι τρεις τελευταίες χώρες παρουσιάζουν τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη, ενώ σε μικρότερο βαθμό αυξομειώσεις εμφανίζουν η Δανία, και η Ιρλανδία. Από τις εξεταζόμενες χώρες οι περισσότερες παρουσίασαν καθοδική πορεία στο δείκτη τους ιδιαίτερα από το 1995 και έπειτα με εντονότερη την πτώση της τιμής του δείκτη τους κυρίως από το 1998 και έπειτα. Έντονη ήταν και η πτώση της τιμής του δείκτη για τη Δανία από 2.18% το 1993 σε 0.95% το επόμενο έτος, παραμένοντας όμως καθ' όλη τη διάρκεια των ετών πάνω από το μέσο όρο. Η Φινλανδία και η Σουηδία παρουσιάζουν μια σταθερά ανοδική τάση, με τη Φινλανδία να φτάνει το 2.84%. Το υψηλότερο δε ποσοστό του δείκτη εμφανίζει η Ελλάδα με 3.32% το 1999.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (%)

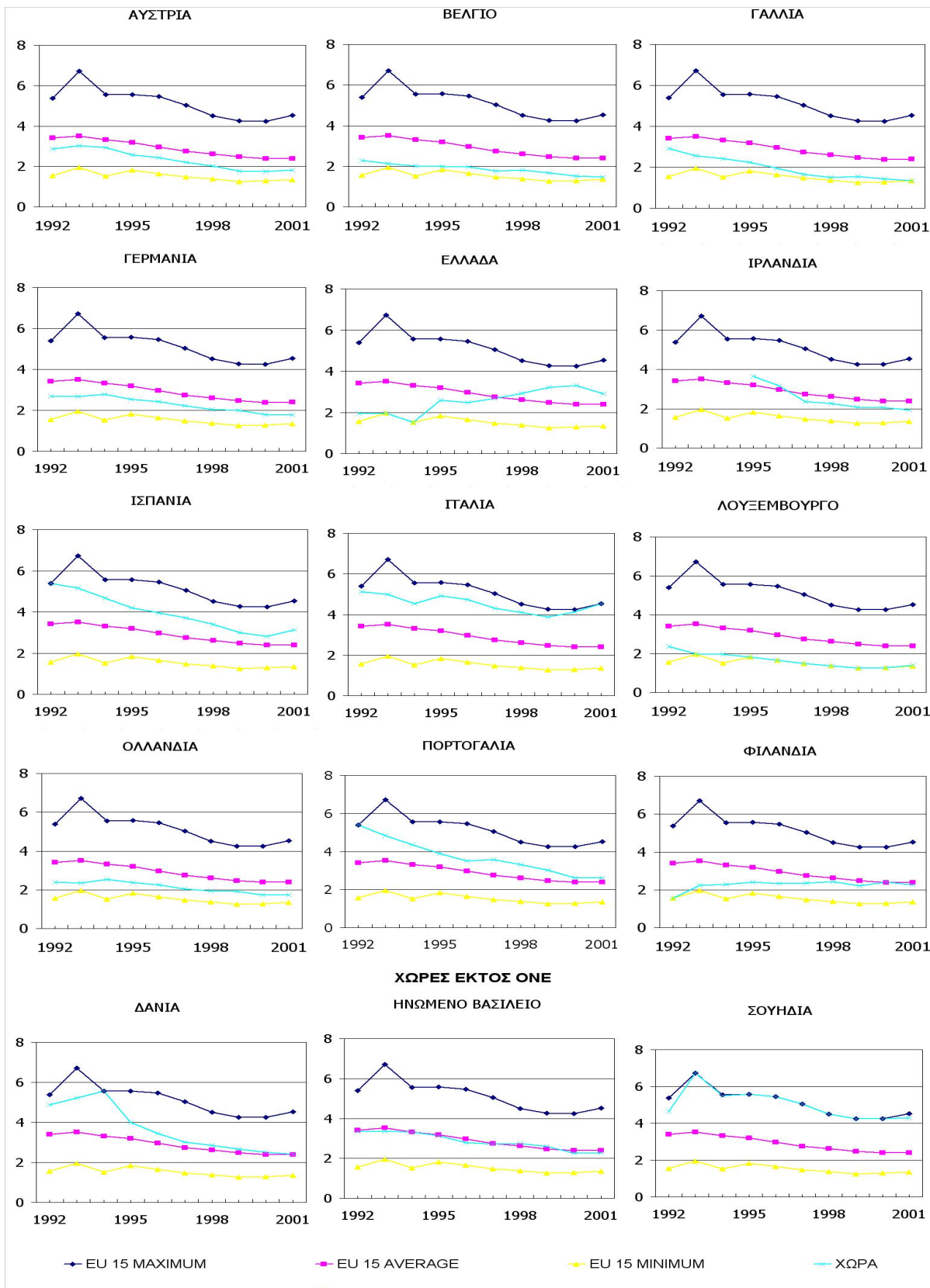
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ

Ο μέσος όρος του δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε από 3.41% το 1992 έως 2.39% το 2001, συνεχώς μειούμενος από το 1993 και έπειτα. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από 1.56% το 1992 έως 1.35% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 5.39% το 1992 έως 4.53% το 2001.

Από τις χώρες στην ΟΝΕ, η Αυστρία, η Γερμανία και η Ολλανδία, ακολουθούν την πορεία του μ.ό. αλλά βρίσκονται κάτω από αυτόν. Το Βέλγιο, η Γαλλία και το Λουξεμβούργο βρίσκονται κάτω από το μ.ό. του δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους και ακολουθούν τα χαμηλότερα ανά έτος ποσοστά του. Η Ελλάδα μέχρι το 1996 βρίσκεται κάτω από το μ.ό. από το 1997 όμως και έπειτα παρουσιάζει υψηλότερα ποσοστά. Αντίθετα η Ιρλανδία μέχρι το 1996 βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο, ενώ από το 1997 και έπειτα, ελαφρώς κάτω από αυτόν. Κάτω από το μ.ό. βρίσκεται και η Φιλανδία από το 1992 έως και το 1998 από το οποίο και έπειτα ακολουθεί τον μέσο όρο. Η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία με υψηλότερα ποσοστά όλες το 1992 (5.39%, 5.12%, και 5.38% αντίστοιχα) είναι από τις μόνες χώρες στην ΟΝΕ που παρουσιάζουν ποσοστά πάνω από του μ.ό. με πορεία ωστόσο κυρίως καθοδική. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ, μόνο το Ηνωμένο Βασίλειο ακολουθεί τον μέσο όρο. Η Δανία κινήθηκε πάνω από το μ.ό. μέχρι το 1996 διαμορφώνοντας επιμέρους μέγιστο ποσοστό το έτος 1994 στο 5.55%, ενώ από το 1997 και έπειτα συγκλίνει προς τον μέσο όρο του δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους. Η Σουηδία ακολουθεί τις υψηλότερες τιμές του δείκτη με επιμέρους μέγιστο το 1993 (6.72%) παρουσιάζοντας όμως αρκετές αυξομειώσεις μέχρι το 2001.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για όλες τις εξεταζόμενες χώρες πλην της Ελλάδας και της Φιλανδίας, παρουσιάζει πτώση. Τις εντονότερες διακυμάνσεις του δείκτη παρουσιάζουν η Δανία, η Σουηδία και η Ελλάδα ενώ έντονη πτωτική πορεία του δείκτη εμφανίζουν η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία. Η Σουηδία παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό του δείκτη 6.72% το 1993.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ (%)

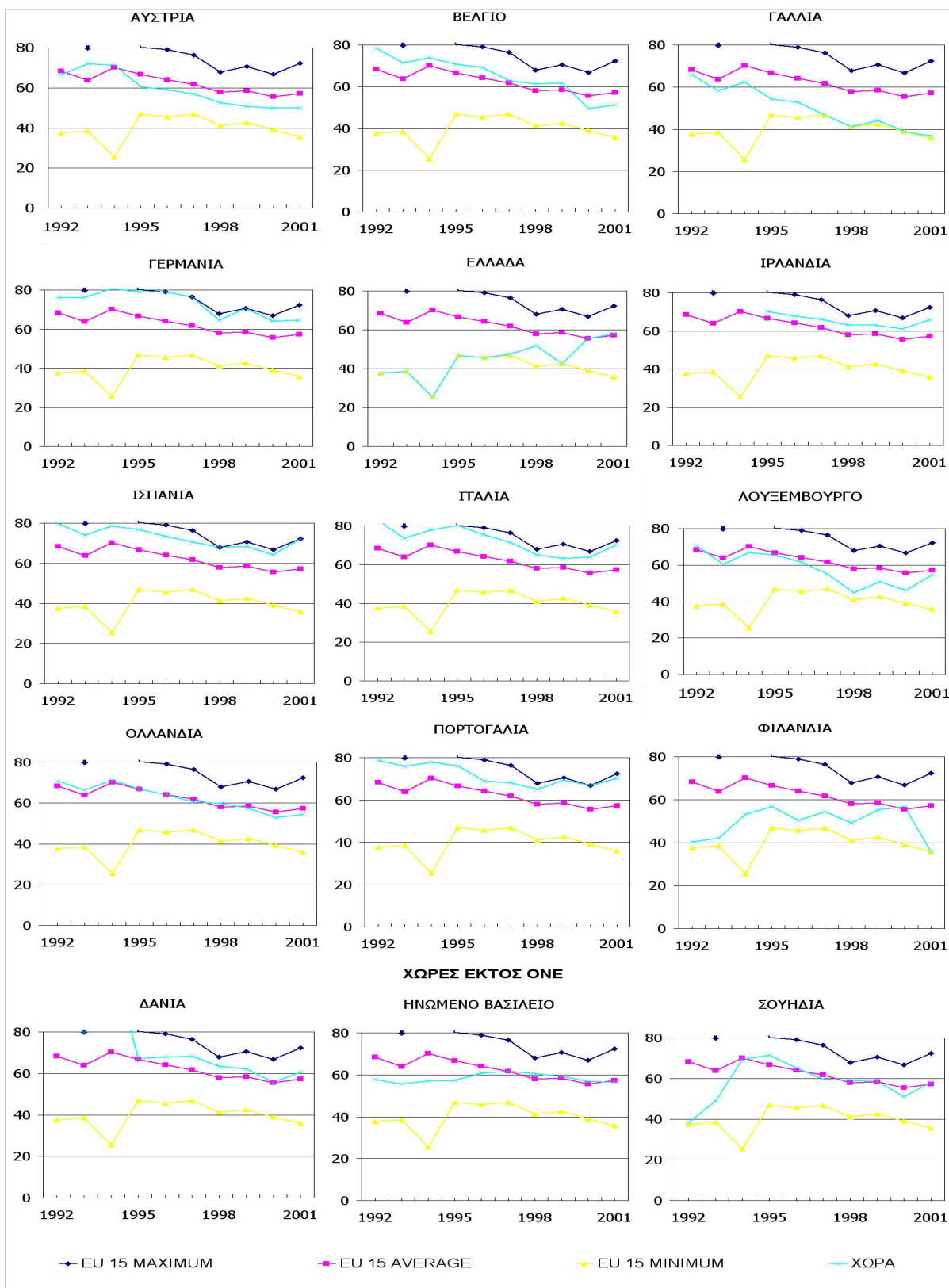
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΕΡΔΩΝ**ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ**

Ο μέσος όρος του δείκτη καθαρών χρηματοοικονομικών κερδών προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε από 68.39% το 1992 έως 57.29% το 2001, διατηρούμενος κυρίως περίπου στο 60%. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από 37.62% το 1992 έως 35.82% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 113.07% το 1992 έως 72.34% το 2001.

Από τις χώρες στην ΟΝΕ, η Ολλανδία, η Αυστρία, το Βέλγιο και η Ιρλανδία (από το 1995 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) ακολουθούν την πορεία του μ.ό. του δείκτη παρουσιάζοντας ελαφρώς άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα ποσοστά. Κάτω από το μέσο όρο του δείκτη καθαρών χρηματοοικονομικών κερδών προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα βρίσκονται η Γαλλία, η Ελλάδα (αν και τα δύο τελευταία έτη συγκλίνει προς το μ.ό.), το Λουξεμβούργο και η Φιλανδία. Η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία κινούνται πάνω από το μέσο όρο του δείκτη. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ, ο δείκτης για το Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι το 1995 βρίσκεται λίγο κάτω από το μέσο όρο του δείκτη, έπειτα όμως συγκλίνει προς αυτόν και τον ακολουθεί. Η Δανία επίσης από το 1995 και έπειτα ακολουθεί τον μ.ό. όμως από το 1992 μέχρι και το 1995 παρουσιάζει έντονες αυξομειώσεις, από 113.07% σε 79.71% τα έτη 1992 και 1993 αντίστοιχα και από 116.71% σε 80.23% τα επόμενα δύο έτη. Η Σουηδία παρουσιάζει πιο ομαλή πορεία, ακολουθώντας το μ.ό. του δείκτη τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για όλες τις εξεταζόμενες χώρες πλην της Ελλάδας και της Σουηδίας, παρουσιάζει πτώση. Τις εντονότερες διακυμάνσεις του δείκτη παρουσιάζουν η Δανία, η Ελλάδα και σε μικρότερο βαθμό η Φιλανδία. Η Δανία και η Ελλάδα το έτος 1994 παρουσιάζουν αντίθετη πορεία στο δείκτη, με την πρώτη να εμφανίζει το μεγαλύτερο επιμέρους μέγιστο ποσοστό 116.71% και την δεύτερη το μεγαλύτερο επιμέρους ελάχιστο στο 25.49%. Η Γαλλία ενώ τον πρώτο εξεταζόμενο χρόνο βρίσκεται πολύ κοντά στο μ.ό. του δείκτη, είναι η μόνη χώρα που συνεχώς αποκλίνει από το μ.ό. του δείκτη με έντονα πτωτική πορεία.

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (%)**

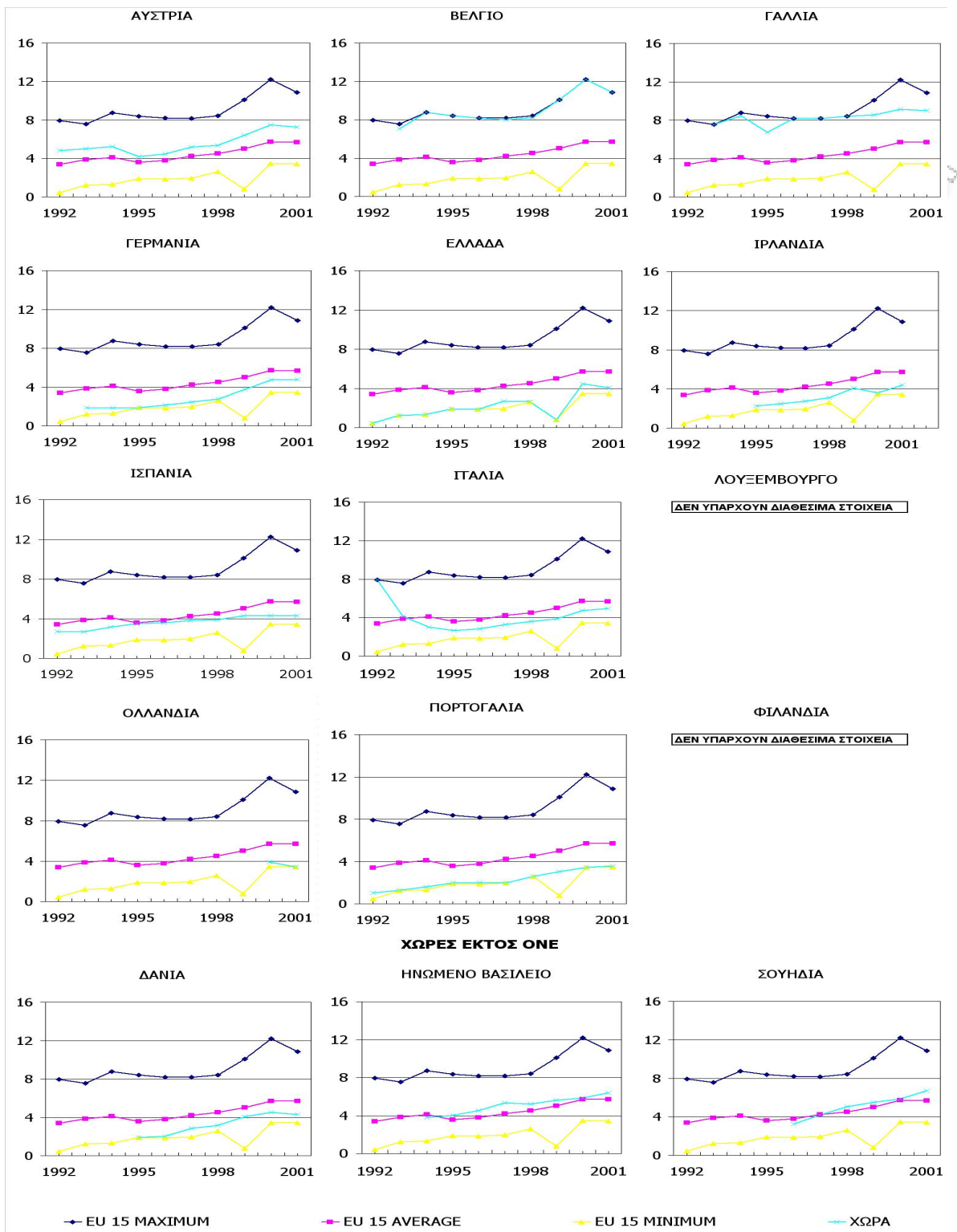
ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΗ ΕΠΙΤΟΚΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Ο μέσος όρος του δείκτη μη επιτοκιακών δαπανών προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε από 3.39% το 1992 έως 5.70% το 2001, ακολουθώντας μια κυρίως ανοδική πορεία. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από 0.43% το 1992 έως 3.43% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 7.93% το 1992 έως 10.87% το 2001.

Από τις χώρες στην ΟΝΕ, η Ισπανία ακολουθεί τον μέσο όρο του δείκτη με μικρές διακυμάνσεις από αυτόν. Η Ιταλία από το 1992 μέχρι και τον επόμενο χρόνο παρουσιάζει πτώση στο δείκτη της, ενώ από το 1994 και έπειτα ακολουθεί τον μ.ό. κινούμενη ελαφρώς κάτω από αυτόν. Κάτω από το μέσο όρο κινούνται η Γερμανία, η Ελλάδα (εμφανίζοντας επιμέρους ελάχιστο έτος 1999 στο 0.79%), η Ιρλανδία, η Ολλανδία (για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία μόνο για τα δύο τελευταία έτη), και η Πορτογαλία. Πάνω από το μέσο όρο κινούνται η Αυστρία, το Βέλγιο με επιμέρους μέγιστα τα έτη 1994 και 2000 στα 8.75% και 12.22% αντίστοιχα και η Γαλλία. Για το Λουξεμβούργο και τη Φιλανδία δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Για τις χώρες εκτός ΟΝΕ, ο δείκτης για το Ηνωμένο Βασίλειο ακολουθεί το μέσο όρο με μικρές διακυμάνσεις προς τα πάνω, ενώ κοντά στο μ.ό. του δείκτη κινείται και η Σουηδία. Η Δανία εμφανίζει τιμές για το δείκτη μη επιτοκιακών δαπανών προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα κάτω από το μέσο όρο του δείκτη.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για όλες τις εξεταζόμενες χώρες πλην της Ιταλίας και της Ολλανδίας, παρουσιάζει άνοδο. Τις περισσότερες διακυμάνσεις του δείκτη παρουσιάζουν το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Ιταλία.

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΗ ΕΠΙΤΟΚΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (%)**

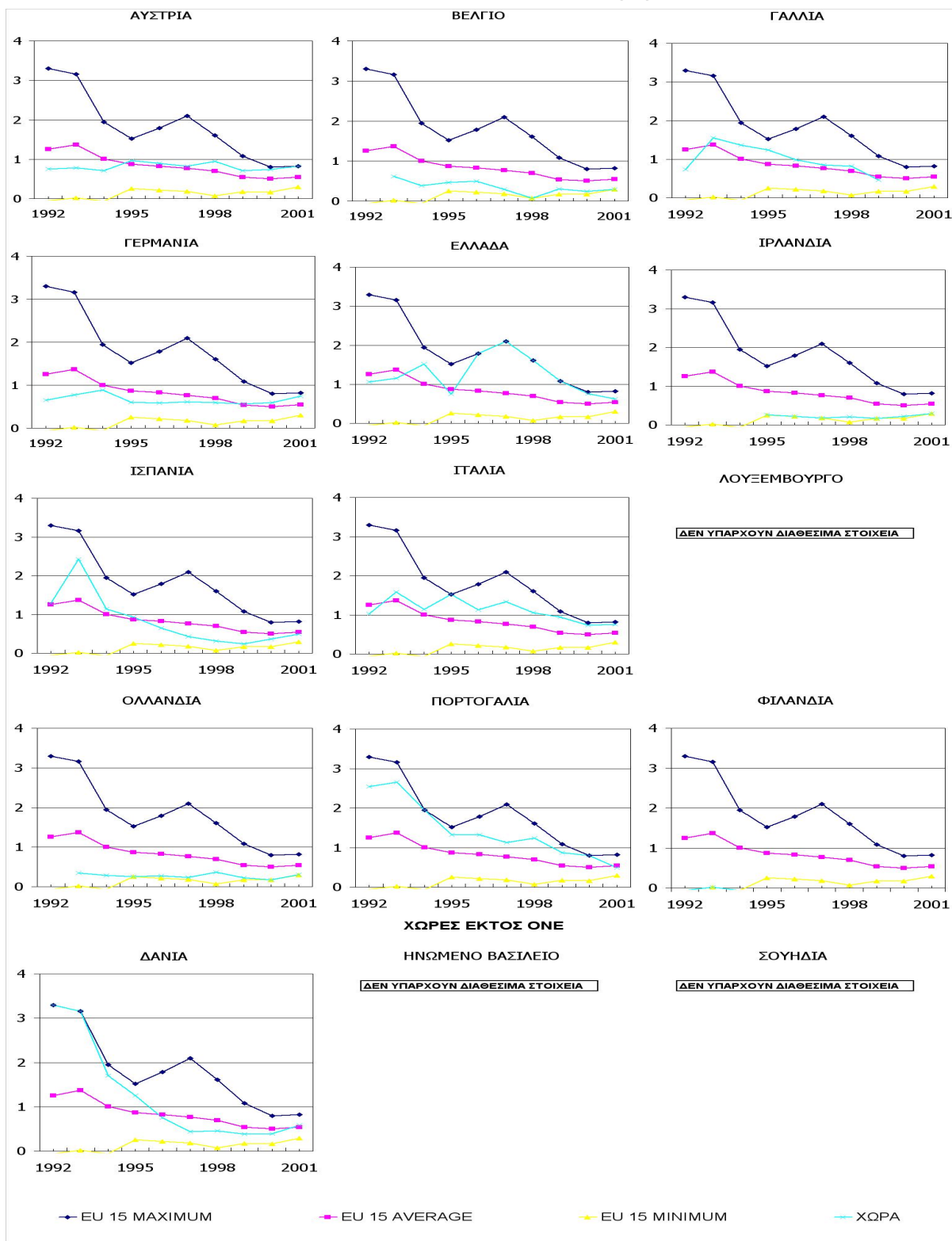
ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Ο μ.ό. του δείκτη προβλέψεων ζημιών από δάνεια προς το σύνολο των χορηγούμενων δανείων, για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 1.25% το 1992 μειούμενος στο 0.54% το 2001, με επιμέρους μέγιστο το 1993 στο 1.37%. Τα χαμηλότερα ποσοστά του ανωτέρω δείκτη ποιότητας του ενεργητικού, για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από - 0.06% το 1992 έως 0.30% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 3.30% το 1992 έως 0.82% το 2001.

Το Βέλγιο, η Γερμανία (πλην των ετών 1999-2001), η Ιρλανδία, η Ολλανδία και η Φιλανδία (για τα έτη 1992 έως 1994 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) κινήθηκαν κάτω από το μ.ό. του δείκτη ποιότητας του ενεργητικού, η Αυστρία μέχρι το 1995 κινήθηκε κάτω από το μ.ό., τα επόμενα όμως έτη βρίσκεται ελαφρώς πάνω από αυτόν. Η Γαλλία μόνο το έτος 1992 βρίσκεται κάτω από το μ.ό. του δείκτη, έπειτα ακολουθεί ανοδική πορεία και τάση σύγκλισης προς το μέσο, με επιμέρους μέγιστο το έτος 1993 στο 1.55%. Η Ελλάδα παρουσιάζει τιμές πάνω από το μ.ό. του δείκτη πλην των ετών 1992 και 1993, με απότομες αυξομειώσεις και επιμέρους μέγιστα το 1994 στο 1.52% και το 1997 στο 2.10% και επιμέρους ελάχιστο το 1995 στο 0.74%. Η Ισπανία κινήθηκε πάνω από το μ.ό. μέχρι το 1995 με επιμέρους μέγιστο το 1993 στο 2.43%, ακολουθώντας έπειτα πτωτική πορεία και τάση σύγκλισης προς το μέσο. Η Ιταλία πλην του έτους 1992 κινήθηκε πάνω από το μ.ό. με επιμέρους μέγιστα το 1993 στο 1.59% το 1995 στο 1.52% και το 1997 στο 1.34%, με τάση σύγκλισης στο μέσο όρο του δείκτη. Η Πορτογαλία κινήθηκε όλη την εξεταζόμενη περίοδο πάνω από το μ.ό. του δείκτη μέτρησης της ποιότητας του ενεργητικού με μέγιστη τιμή το 1993 στο 2.66% και τάση πτωτική και σύγκλισης με το μ.ό. του δείκτη. Για το Λουξεμβούργο δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ (Δανία, Ην. Βασίλειο και Σουηδία) διαθέσιμα στοιχεία υπάρχουν μόνο για τη Δανία η οποία παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις, κινούμενη μέχρι το έτος 1996 πάνω από το μ.ό. και έπειτα κάτω από το μ.ό. του δείκτη προβλέψεων ζημιών από δάνεια προς το σύνολο των χορηγούμενων δανείων, με σύγκλιση των τιμών της με αυτές του μ.ό. κατά το τελευταίο έτος. Η Δανία παρουσιάζει την υψηλότερη τιμή του δείκτη το έτος 1993 στο 3.16%.

Συγκρίνοντας τις τιμές του δείκτη το 1992 και το 2001 για κάθε χώρα, όλες οι χώρες πλην της Αυστρίας, Γερμανίας και Ιρλανδίας παρουσίασαν πτώση. Τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη, εμφανίζουν η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Δανία, οι οποίες και παρουσιάζουν έντονες τάσεις σύγκλισης προς τον μ.ό. του δείκτη.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ (%)

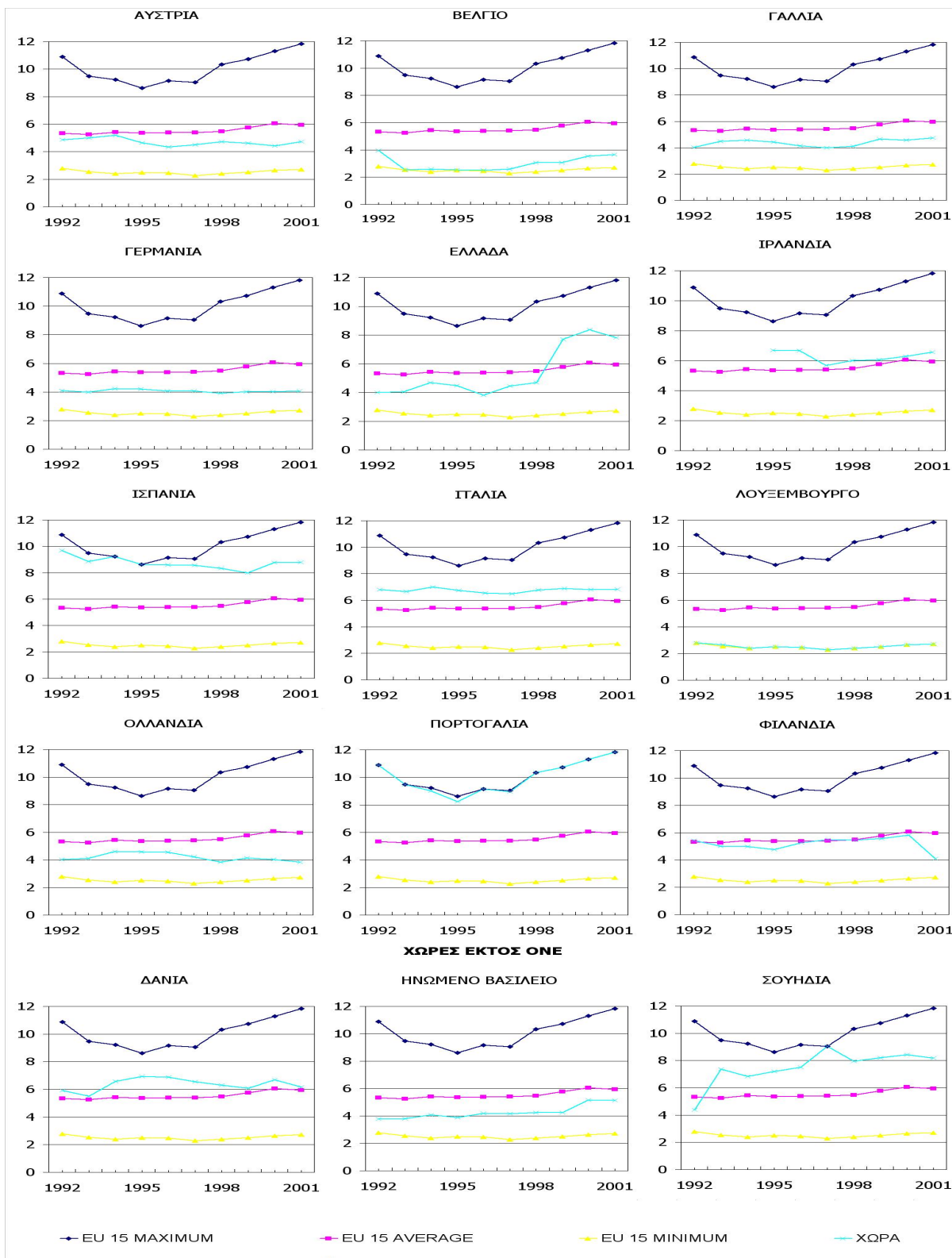
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ

Ο μέσος όρος του δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 5,33% το 1992 έως 5.94% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός περίπου στο 5.4% και φτάνοντας το υψηλότερο σημείο του το 2000 με ποσοστό 6.06%. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από 2.79% το 1992 έως 2.72% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 10.88% το 1992 έως 11.82% το 2001.

Από τις χώρες της ΟΝΕ, η Ιρλανδία και η Φιλανδία είναι από τις χώρες που κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης, με την πρώτη να παρουσιάζει μικρές αποκλίσεις προς τα πάνω και τη δεύτερη μικρές αποκλίσεις προς τα κάτω. Η Αυστρία (πλην των ετών 1992 έως 1994), το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, το Λουξεμβούργο, και η Ολλανδία κινήθηκαν κάτω από το μέσο όρο του δείκτη. Αντίθετα η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία βρίσκονται πάνω από το μέσο όρο του δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης. Η Ελλάδα μέχρι το 1998 εμφανίζει ποσοστά κάτω του μ.ό, από το 1998 όμως και έπειτα παρουσιάζει έντονα ανοδική τάση, με επιμέρους μέγιστο το 2000 με ποσοστό 8.36%. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ η Δανία και η Σουηδία (πλην του έτους 1992) κινούνται πάνω από το μ.ό. του δείκτη με τη Σουηδία να παρουσιάζει επιμέρους μέγιστα το 1993 από 4.37% το προηγούμενο έτος σε 7.36% και το 1997 από 7.50% το προηγούμενο έτος σε 9.05%.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ισπανία, το Λουξεμβούργο την Ολλανδία και τη Φιλανδία παρουσίασε πτώση. Άνοδο του δείκτη παρουσίασαν η Γαλλία, η Δανία, η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Σουηδία. Έντονες αυξομειώσεις του δείκτη, εμφανίζουν η Ελλάδα και η Σουηδία ενώ σε μικρότερο βαθμό αυξομειώσεις εμφανίζουν η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες παρουσίασαν πτώση του δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης και κινήθηκαν κάτω από το μ.ό. του. Εντονότερη ήταν η πτώση της τιμής του δείκτη για την Ισπανία από 9.70% το 1992 σε 8.81% το 2001. Αντίθετα η Ελλάδα και η Σουηδία παρουσιάζουν μια ανοδική τάση, με την πρώτη από 3.99% το 1992 φτάνει το 7.80% το 2001 και τη δεύτερη από 4.37% το 1992 να φτάνει 8.17% το 2001. Τις υψηλότερες τιμές του δείκτη παρά τις αυξομειώσεις αυτού, παρουσιάζει η Πορτογαλία με 10.88% το 1992 και 11.82% το 2001.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΦΑΛΙΑΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ (%)

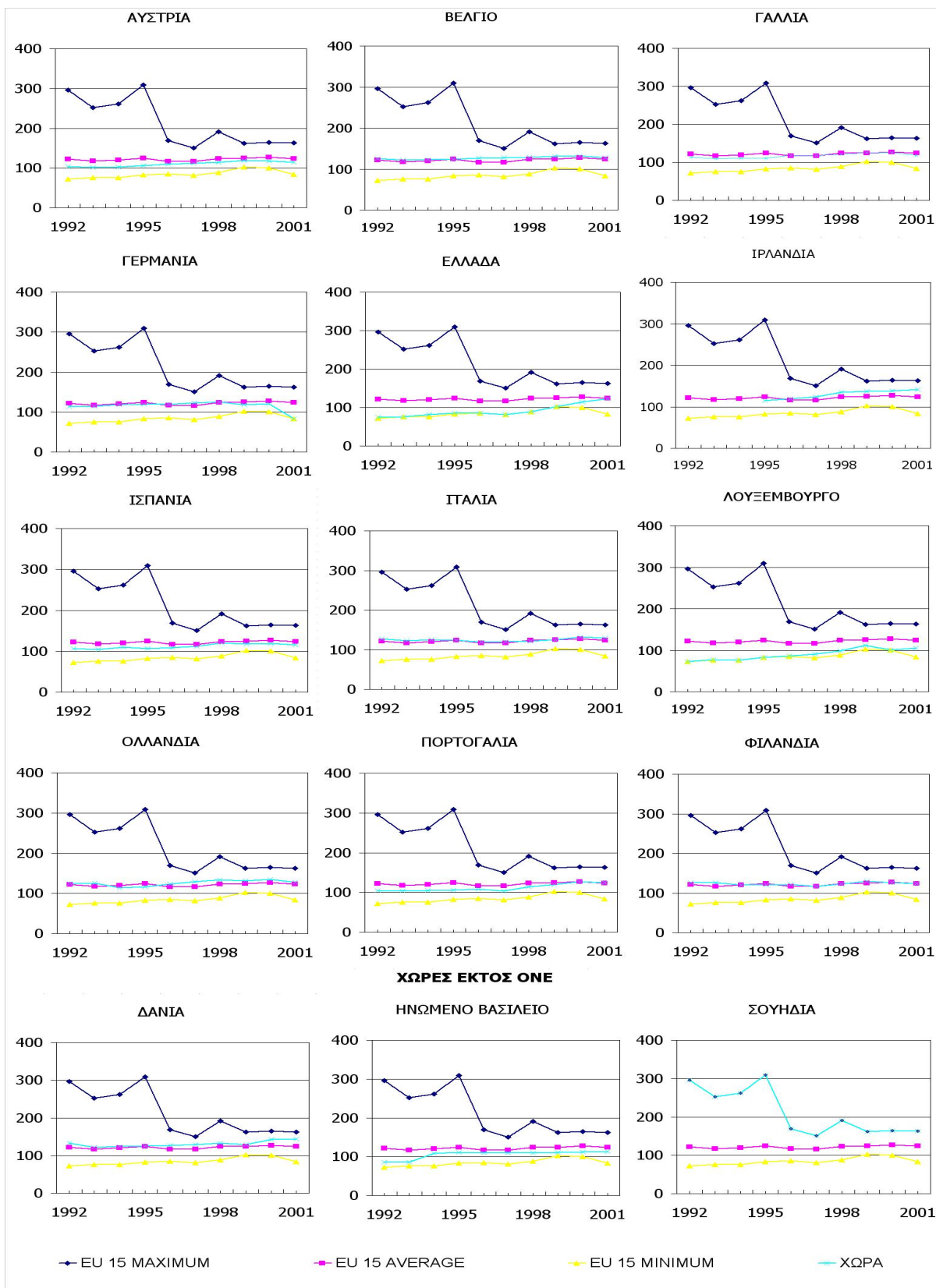
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ο μέσος όρος του δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 121,90% το 1992 έως 123.88% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός περίπου στο 120%. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από 72.39% το 1992 έως 83.63% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 296.07% το 1992 έως 162.84% το 2001.

Η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Ολλανδία και η Φιλανδία κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα από αυτόν. Από τις χώρες της ΟΝΕ, η Ελλάδα, η Πορτογαλία και το Λουξεμβούργο κινήθηκαν κάτω από το μέσο όρο με τάση όμως κατά το τελευταίο έτος σύγκλισης με τις τιμές του μέσου όρου του δείκτη. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο ακολουθούν τον μέσο όρο του δείκτη, η πρώτη με τιμές ελαφρώς υψηλότερα από αυτόν και η δεύτερη με τιμές ελαφρώς χαμηλότερα από αυτόν. Η μόνη χώρα που παρουσιάζει τιμές πολύ υψηλότερες από του μέσου όρου του δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας είναι η Σουηδία με επιμέρους μέγιστα τα έτη 1992, 1995 και 1998 και ποσοστά 296.07%, 309.05% και 1'91,45% αντίστοιχα.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για την όλες τις χώρες πλην της Γαλλίας, Γερμανίας, Σουηδίας και η Φιλανδίας παρουσίασε άνοδο. Τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη εμφανίζει η Σουηδία. Οι περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες παρουσίασαν σύγκλιση προς το μέσο όρο του δείκτη τους ιδιαίτερα από το 1999 και έπειτα, με εξαίρεση τη Γερμανία που το 2001 παρουσιάζει ποσοστό για το δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας 83.63% το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών. Η Σουηδία κατά το ίδιο έτος παρουσιάζει ποσοστό 162.84%, 40% περίπου υψηλότερη τιμή από την τιμή του μέσου όρου του δείκτη.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ (%)

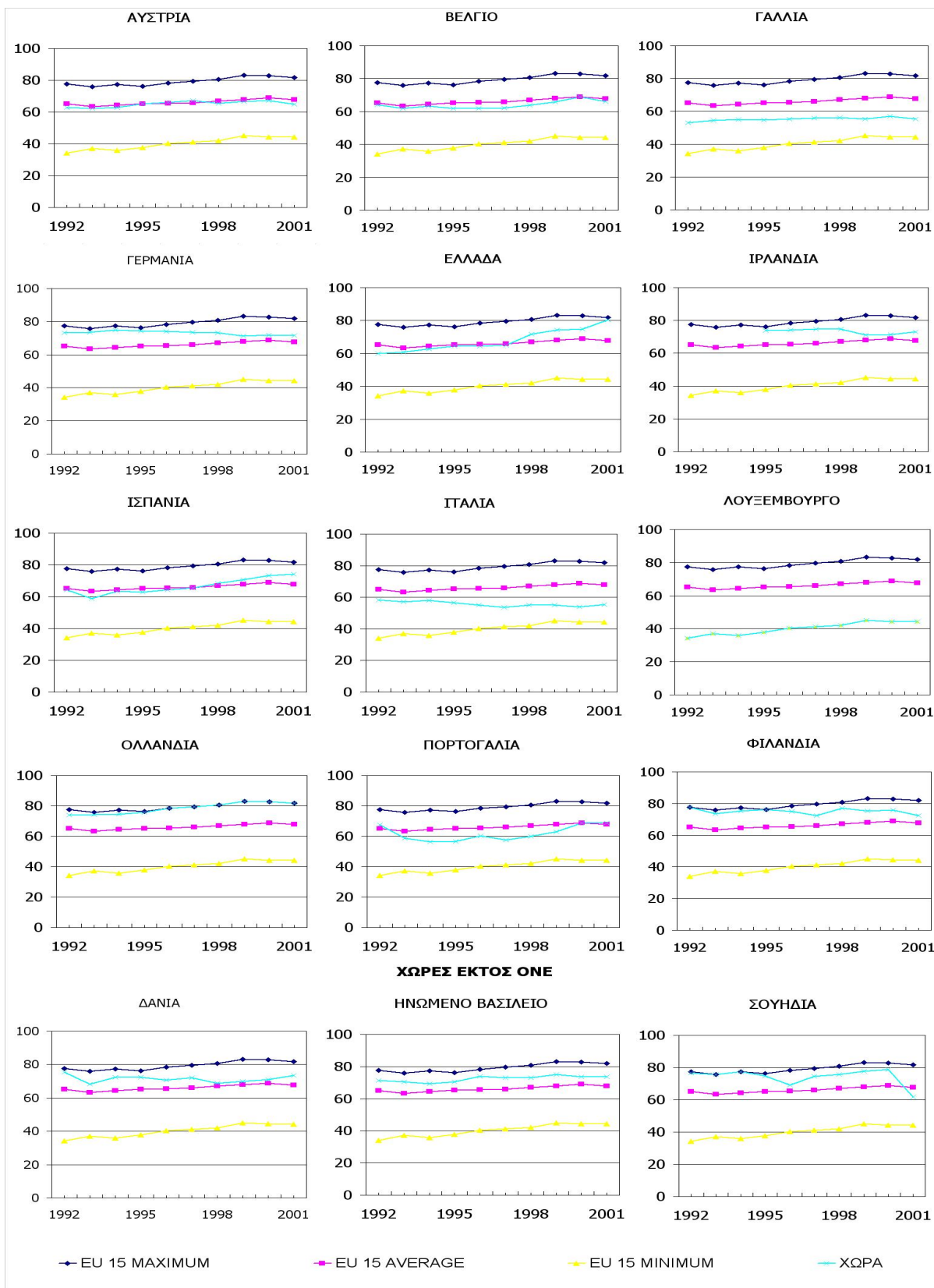
ΛΟΓΟΣ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΙΜΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Ο μέσος όρος του λόγου ρευστοποιήσιμου ενεργητικού για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 65.16%% το 1992 έως 67.81% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός περίπου στο 65 έως 67 τοις εκατό. Τα χαμηλότερα ποσοστά του λόγου ρευστοποιήσιμου ενεργητικού για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από 34.16% το 1992 έως 44.29% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από 77.56% το 1992 έως 81.84% το 2001.

Η Αυστρία, το Βέλγιο και η Ισπανία κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του λόγου ρευστοποιήσιμου ενεργητικού, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα από αυτόν. Από τις χώρες της ΟΝΕ, η Γαλλία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και η Πορτογαλία, κινήθηκαν κάτω από το μέσο όρο του δείκτη με την Πορτογαλία να παρουσιάζει τάση κατά το τελευταίο έτος σύγκλισης με τις τιμές του μέσου όρου του δείκτη ρευστοποιήσιμου ενεργητικού. Πάνω από το μέσο όρο κινήθηκαν οι υπόλοιπες εξεταζόμενες χώρες εντός ΟΝΕ, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ολλανδία, η Φιλανδία και η Ελλάδα με την τελευταία να εμφανίζει υψηλότερες του μ.ό. τιμές από το 1997 και έπειτα. Όλες οι χώρες εκτός ΟΝΕ (Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Σουηδία) κινούνται πάνω από το μ.ό του δείκτη, με τη Σουηδία να παρουσιάζει ελαφρώς εντονότερες διακυμάνσεις από 78.79% το 2000 σε 61.70% το 2001.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για τις χώρες Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ην. Βασίλειο, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, και Πορτογαλία, παρουσίασε άνοδο. Αντίθετα για τις χώρες Γερμανία, Δανία ο δείκτης παρουσίασε πτώση ενώ τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη εμφανίζει η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Σουηδία και η Φιλανδία. Τάσεις σύγκλισης προς το μέσο όρο του δείκτη κατά το τελευταίο έτος παρουσίασαν εντονότερα η Πορτογαλία και η Σουηδία και σε μικρότερο βαθμό η Γερμανία με ποσοστά κατά το έτος 2001 68.89%, 61.70% και 71.56%.

ΛΟΓΟΣ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΙΜΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (%)

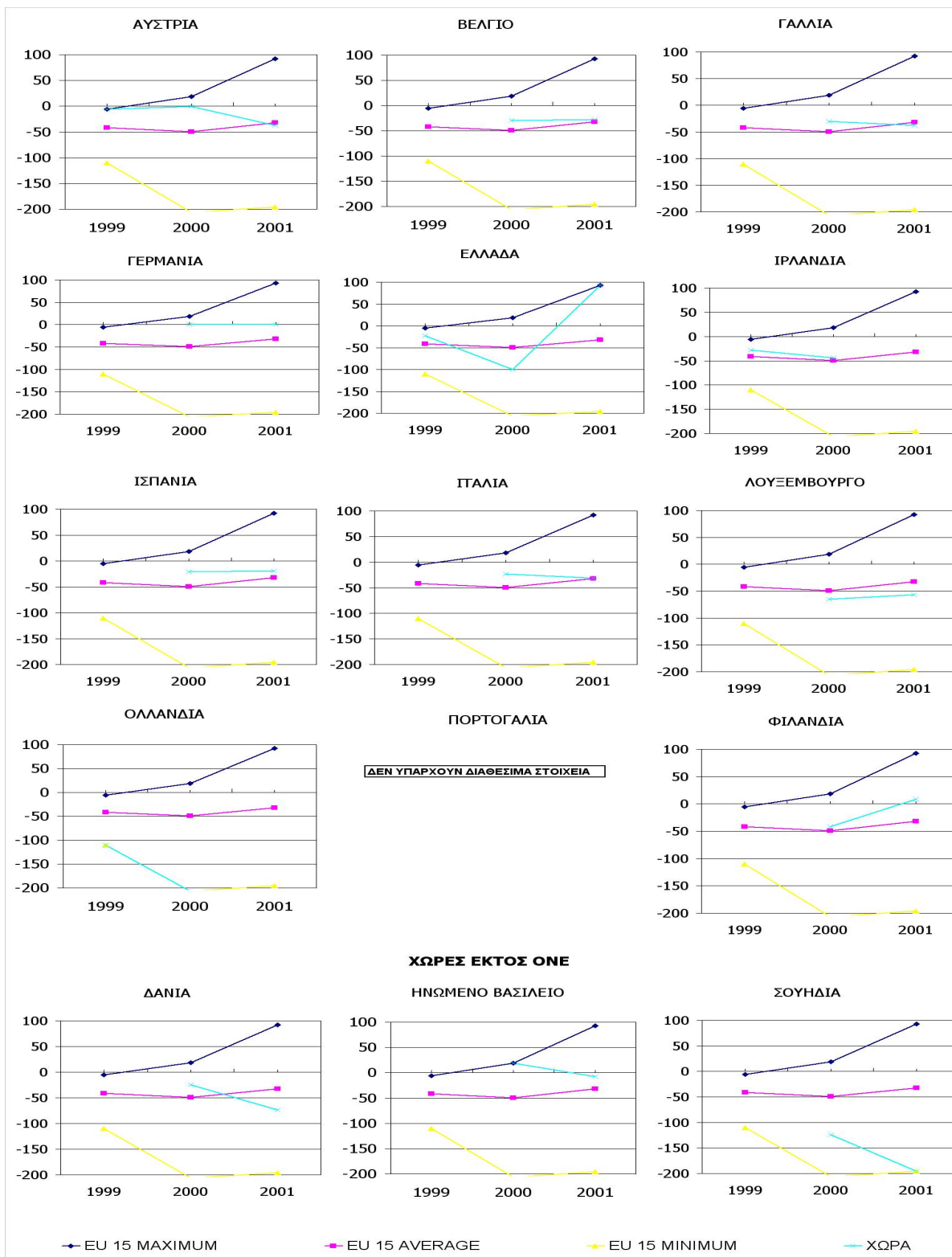
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΠΡΟΣ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Ο μέσος όρος του δείκτη καθαρής συναλλαγματικής θέσης προς τα ίδια κεφάλαια για την περίοδο 1999-2001 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από - 41,59% το 1999 έως - 32,11% το 2001. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείκτη ευαισθησίας στον κίνδυνο της αγοράς για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο διαμορφώθηκαν από - 110,03% το 1999 έως - 195,57% το 2001, ενώ τα υψηλότερα από - 5,53% το 1999 έως 92,51% το 2001.

Η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Φιλανδία κινήθηκαν πάνω από μέσο όρο του δείκτη καθαρής συναλλαγματικής θέσης προς τα ίδια κεφάλαια. Από τις χώρες της ΟΝΕ το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία κινήθηκαν κάτω από το μέσο όρο. Η Ελλάδα από το 1999 μέχρι το 2000 έχει καθοδική πορεία και κινείται κυρίως κάτω από το μ.ό., όμως από το 2000 και έπειτα ακολουθεί ανοδική πορεία και το 2001 παρουσιάζει τιμές πάνω από του μ.ό. του δείκτη. Για την Πορτογαλία δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Από τις χώρες εκτός ΟΝΕ η Δανία το 2000 κινείται πάνω από το μ.ό. του δείκτη ευαισθησίας στον κίνδυνο της αγοράς, όμως το έτος 2001 παρουσιάζει αντίθετη εικόνα. Το Ηνωμένο Βασίλειο κινείται πάνω από το μ.ό. του δείκτη, σε αντίθεση με τη Σουηδία που κινείται κάτω από αυτόν.

Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για την Αυστρία, Γαλλία, Δανία, Ην. Βασίλειο, Ιρλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία και Σουηδία παρουσίασε πτώση. Άνοδο παρουσίασε ο δείκτης για το Βέλγιο, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Λουξεμβούργο και Φιλανδία. Τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη εμφανίζει η Ελλάδα με ποσοστά από - 22,51 το 1999 σε 92,51% το 2001 και επιμέρους ελάχιστο το έτος 2000 στο - 100,17%. Έντονες αποκλίσεις στις τιμές του δείκτη ανά έτος παρουσιάζει και η Φιλανδία και το Ην. Βασίλειο με ποσοστά από - 41,68% (το 2000) σε 8,57% (το 2001) η πρώτη, και από 18,59% (το 2000) σε - 7,39% (το 2001) η δεύτερη.

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ
ΠΡΟΣ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (%)**

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ EU 15 MAXIMUM, EU15 AVERAGE, EU15 MINIMUM.

Αυτή η ερευνητική εργασία με θέμα: «Δείκτες Κερδοφορίας και Αποτελεσματικότητας των Ευρωπαϊκών Τραπεζών» πραγματοποιήθηκε εξετάζοντας το Τραπεζικό Σύστημα στη Ευρωπαϊκή Ένωση. Εστιάζεται δε στο ερώτημα κατά πόσο υπάρχουν ενδείξεις σύγκλισης των δεικτών των τραπεζικών ιδρυμάτων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι δείκτες ερμηνεύονται με βάση το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης κάθε χώρας, τη θεσμική δομή της και τις ανά χώρα οικονομικές συνθήκες. Όλες οι εξεταζόμενες χώρες η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Φιλανδία, η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Σουηδία είναι χώρες – μέλη του ΟΟΣΑ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλες πλην των τριών τελευταίων χωρών βρίσκονται εντός ΟΝΕ.

Οι δείκτες είναι συγκρίσιμοι ανάμεσα σε χώρες που συμφωνούν σε διεθνές επίπεδο στα λογιστικά και στατιστικά πρότυπα. Η κάλυψη των τραπεζών σε όγκο δεν είναι η ίδια σε κάθε χώρα, εν τούτοις στόχος ήταν να περιληφθούν στην ανάλυση όλα τα ιδρύματα που διευθύνουν γενικές τραπεζικές δραστηριότητες. Για τις χώρες Αυστρία, Βέλγιο, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία και Ολλανδία χρησιμοποιούνται στοιχεία από συγκεντρωτικές οικονομικές καταστάσεις για όλα τα τραπεζικά ιδρύματά τους. Για το Ην. Βασίλειο, την Πορτογαλία και το Λουξεμβούργο χρησιμοποιούνται στοιχεία από συγκεντρωτικές οικονομικές καταστάσεις για τις εμπορικές τράπεζές τους, για την Ελλάδα για τα μεγάλα εμπορικά τραπεζικά ιδρύματα, για τη Δανία για τις εμπορικές και ταμειυτηρίου τράπεζες και για τη Σουηδία για τις εμπορικές (εγχώριες και ξένες) και ταμειυτηρίου τράπεζες.

Στην εμπειρική ανάλυση ως benchmark χρησιμοποιήθηκε ο μέσος όρος κάθε υπολογιζόμενου δείκτη, καθώς βοηθά στην ανάλυση και ερμηνεία των δεικτών των τραπεζικών ιδρυμάτων κάθε εξεταζόμενης χώρας.

Τα κύρια συμπεράσματα της εμπειρικής ανάλυσης έχουν ως εξής :

Όσον αφορά το **δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων**, ο μέσος όρος του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων για την περίοδο 1992-2001, για τις 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 11,10% το 1992 έως 21.78% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός **περίπου στο 20%**. Η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Ολλανδία κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε

χαμηλότερα. Οι περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες παρουσίασαν καθοδική πορεία στο δείκτη τους ιδιαίτερα από το 1999 και έπειτα. Εντονότερη ήταν η πτώση της τιμής του δείκτη για την Ελλάδα τα έτη 1999 – 2000, από 43.14% σε 25.56%, παραμένοντας πάνω από το μέσο όρο. Αντίθετα η Φιλανδία και η Σουηδία παρουσιάζουν μια σταθερά ανοδική τάση, με τη Φιλανδία να φτάνει το 69.51%. **Σύγκλιση προς το μέσο όρο του δείκτη ROE παρουσιάζουν κατά το τελευταίο έτος το Βέλγιο, η Ελλάδα, η Ολλανδία, η Δανία και το Ην. Βασίλειο.**

Ο μ.ό. του **δείκτη ROA** των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε από 0.66% το 1992 έως 1.17% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός **περίπου στο 1%**. Η Αυστρία, η Ολλανδία, η Γερμανία (πλην των ετών 1999 έως 2001), η Ιρλανδία από το 1997 και έπειτα, και η Πορτογαλία από το 1995 μέχρι και το 2001 κινήθηκαν κοντά στο μ.ό. του δείκτη ROA, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα. Η Ελλάδα, η Σουηδία και η Φιλανδία παρουσιάζουν τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη, ενώ σε μικρότερο βαθμό αυξομειώσεις εμφανίζουν η Δανία, και η Ιρλανδία. Από τις εξεταζόμενες χώρες οι περισσότερες παρουσίασαν καθοδική πορεία στο δείκτη τους ιδιαίτερα από το 1995 και έπειτα με εντονότερη την πτώση της τιμής του δείκτη τους κυρίως από το 1998 και έπειτα. Έντονη ήταν και η πτώση της τιμής του δείκτη για τη Δανία από 2.18% το 1993 σε 0.95% το επόμενο έτος, παραμένοντας όμως καθ' όλη τη διάρκεια των ετών πάνω από το μέσο όρο. Η Φιλανδία και η Σουηδία παρουσιάζουν μια σταθερά ανοδική τάση, με τη Φιλανδία να φτάνει το 2.84%. Το υψηλότερο δε ποσοστό του δείκτη εμφανίζει η Ελλάδα με 3.32% το 1999. **Σύγκλιση προς το μέσο όρο του δείκτη ROA παρουσιάζουν κατά το τελευταίο έτος η Πορτογαλία και η Δανία.**

Ο μέσος όρος του **δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους** των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε **από 3.41% το 1992 έως 2.39% το 2001**, συνεχώς μειούμενος από το 1993 και έπειτα. Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για όλες τις εξεταζόμενες χώρες πλην της Ελλάδας και της Φιλανδίας, παρουσιάζει πτώση. Τις εντονότερες διακυμάνσεις του δείκτη παρουσιάζουν η Δανία, η Σουηδία και η Ελλάδα ενώ έντονη πτωτική πορεία του δείκτη εμφανίζουν η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία. Η Σουηδία παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό του δείκτη 6.72% το 1993. **Σύγκλιση προς το μέσο όρο του δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους παρουσιάζουν κατά το τελευταίο έτος η Πορτογαλία, η Φιλανδία, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.**

Ο μέσος όρος του **δείκτη καθαρών χρηματοοικονομικών κερδών προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα** των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε από 68.39% το 1992 έως 57.29% το 2001, διατηρούμενος κυρίως **περίπου στο 60%**. Από τις χώρες στην ΟΝΕ, η Ολλανδία, η Αυστρία, το Βέλγιο και η Ιρλανδία (από το 1995 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) ακολουθούν την πορεία του μ.ό. του δείκτη παρουσιάζοντας ελαφρώς άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα ποσοστά. Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για όλες τις εξεταζόμενες χώρες πλην της Ελλάδας και της Σουηδίας, παρουσιάζει πτώση. Τις εντονότερες διακυμάνσεις του δείκτη παρουσιάζουν η Δανία, η Ελλάδα και σε μικρότερο βαθμό η Φιλανδία. Η Δανία και η Ελλάδα το έτος 1994 παρουσιάζουν αντίθετη πορεία στο δείκτη, με την πρώτη να εμφανίζει το μεγαλύτερο επιμέρους μέγιστο ποσοστό 116.71% και την δεύτερη το μεγαλύτερο επιμέρους ελάχιστο στο 25.49%. **Η Γαλλία ενώ τον πρώτο εξεταζόμενο χρόνο βρίσκεται πολύ κοντά στο μ.ό. του δείκτη, είναι η μόνη χώρα που συνεχώς αποκλίνει από το μ.ό. του δείκτη με έντονα πτωτική πορεία.**

Ο μέσος όρος του **δείκτη μη επιτοκιακών δαπανών προς το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα** των 15 εξεταζόμενων χωρών της Ε.Ε. για την περίοδο 1992-2001 κινήθηκε **από 3.39% το 1992 έως 5.70% το 2001**, ακολουθώντας μια κυρίως ανοδική πορεία. Από τις χώρες στην ΟΝΕ, η Ισπανία ακολουθεί τον μέσο όρο του δείκτη με μικρές διακυμάνσεις από αυτόν. Η Ιταλία από το 1992 μέχρι και τον επόμενο χρόνο παρουσιάζει πτώση στο δείκτη της, ενώ από το 1994 και έπειτα ακολουθεί τον μ.ό. κινούμενη ελαφρώς κάτω από αυτόν. Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για όλες τις εξεταζόμενες χώρες πλην της Ιταλίας και της Ολλανδίας, παρουσιάζει άνοδο. Τις περισσότερες διακυμάνσεις του δείκτη παρουσιάζουν το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Ιταλία.

Ο μ.ό. του **δείκτη προβλέψεων ζημιών από δάνεια προς το σύνολο των χορηγούμενων δανείων**, για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε.Ε., κινήθηκε από **1.25% το 1992 μειούμενος στο 0.54% το 2001**, με επιμέρους μέγιστο το 1993 στο 1.37%. Συγκρίνοντας τις τιμές του δείκτη το 1992 και το 2001 για κάθε χώρα, όλες οι χώρες πλην της Αυστρίας, Γερμανίας και Ιρλανδίας παρουσίασαν πτώση. Τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη, εμφανίζουν **η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Δανία, οι οποίες και παρουσιάζουν έντονες τάσεις σύγκλισης προς τον μ.ό. του δείκτη.**

Ο μέσος όρος του **δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης** για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε **από 5,33% το 1992 έως 5.94% το 2001**, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός περίπου στο 5.4% και φτάνοντας το υψηλότερο σημείο του το 2000 με ποσοστό 6.06%. Οι περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες παρουσίασαν πτώση του δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης και κινήθηκαν κάτω από το μ.ό. του. Εντονότερη ήταν η πτώση της τιμής του δείκτη για την Ισπανία από 9.70% το 1992 σε 8.81% το 2001. Αντίθετα η Ελλάδα και η Σουηδία παρουσιάζουν μια ανοδική τάση, με την πρώτη από 3.99% το 1992 φτάνει το 7.80% το 2001 και τη δεύτερη από 4.37% το 1992 να φτάνει 8.17% το 2001. Τις υψηλότερες τιμές του δείκτη παρά τις αυξομειώσεις αυτού, παρουσιάζει η Πορτογαλία με 10.88% το 1992 και 11.82% το 2001. **Η Δανία παρουσιάζει έντονες τάσεις σύγκλισης προς τον μ.ό. του δείκτη.**

Ο μέσος όρος του **δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας** για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 121,90% το 1992 έως 123.88% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός **περίπου στο 120%**. Η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Ολλανδία και η Φιλανδία κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα από αυτόν. Τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη εμφανίζει η Σουηδία. **Οι περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες παρουσίασαν σύγκλιση προς το μέσο όρο του δείκτη τους ιδιαίτερα από το 1999 και έπειτα, με εξαίρεση τη Γερμανία που το 2001 παρουσιάζει ποσοστό για το δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας 83.63% το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών.** Η Σουηδία κατά το ίδιο έτος παρουσιάζει ποσοστό 162.84%, 40% περίπου υψηλότερη τιμή από την τιμή του μέσου όρου του δείκτη.

Ο μέσος όρος του **λόγου ρευστοποιήσιμου ενεργητικού** για την περίοδο 1992-2001, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από 65.16% το 1992 έως 67.81% το 2001, διατηρούμενος τα περισσότερα από τα εξεταζόμενα έτη σταθερός περίπου στο **65 έως 67 τοις εκατό**. Η Αυστρία, το Βέλγιο και η Ισπανία κινήθηκαν κοντά στο μέσο όρο του λόγου ρευστοποιήσιμου ενεργητικού, άλλοτε υψηλότερα και άλλοτε χαμηλότερα από αυτόν. Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για τις χώρες Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ην. Βασίλειο, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, και Πορτογαλία, παρουσίασε άνοδο. Αντίθετα για τις χώρες Γερμανία, Δανία ο δείκτης παρουσίασε πτώση ενώ τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη εμφανίζει η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Σουηδία και η Φιλανδία. **Τάσεις σύγκλισης**

προς το μέσο όρο του δείκτη κατά το τελευταίο έτος παρουσίασαν εντονότερα η Πορτογαλία και η Σουηδία και σε μικρότερο βαθμό η Γερμανία με ποσοστά κατά το έτος 2001 68.89%, 61.70% και 71.56%.

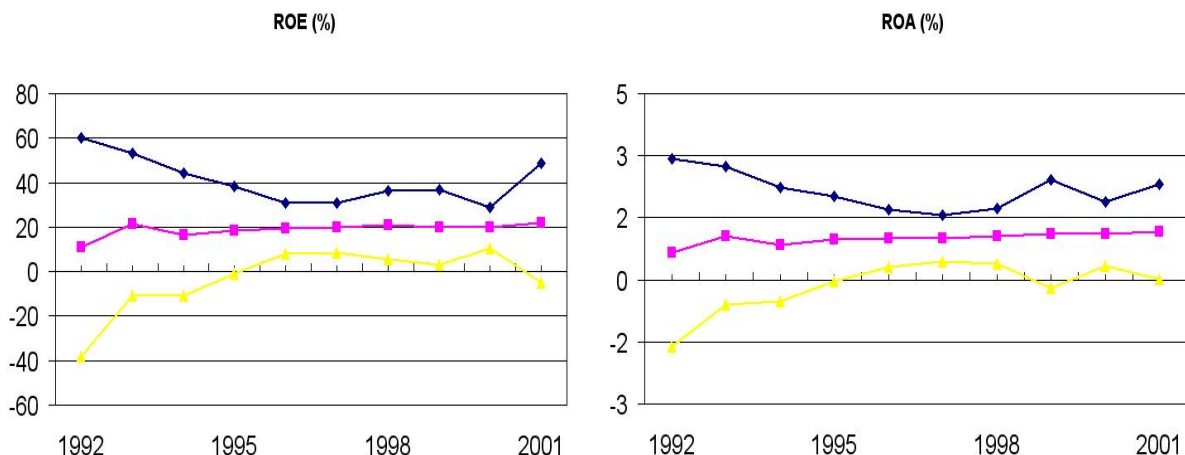
Ο μέσος όρος του **δείκτη καθαρής συναλλαγματικής θέσης προς τα ίδια κεφάλαια** για την περίοδο 1999-2001 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, για 15 εξεταζόμενες χώρες της Ε. Ε., κινήθηκε από – 41,59% το 1999 έως – 32.11% το 2001. Συγκρίνοντας τις αρχικές (1992) και τελικές τιμές του δείκτη (2001) για κάθε χώρα, ο δείκτης για την Αυστρία, Γαλλία, Δανία, Ην. Βασίλειο, Ιρλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία και Σουηδία παρουσίασε πτώση. Άνοδο παρουσίασε ο δείκτης για το Βέλγιο, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Λουξεμβούργο και Φιλανδία. Τις εντονότερες αυξομειώσεις του δείκτη εμφανίζει η Ελλάδα με ποσοστά από – 22.51 το 1999 σε 92.51% το 2001 και επιμέρους ελάχιστο το έτος 2000 στο – 100.17%. **Έντονες αποκλίσεις στις τιμές του δείκτη ανά έτος παρουσιάζει και η Φιλανδία και το Ην. Βασίλειο με ποσοστά από – 41.68% (το 2000) σε 8.57% (το 2001) η πρώτη, και από 18.59% (το 2000) σε – 7.39% (το 2001) η δεύτερη.**

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΥΡΟΣ ΤΩΝ ΤΥΠΙΚΩΝ ΑΠΟΚΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

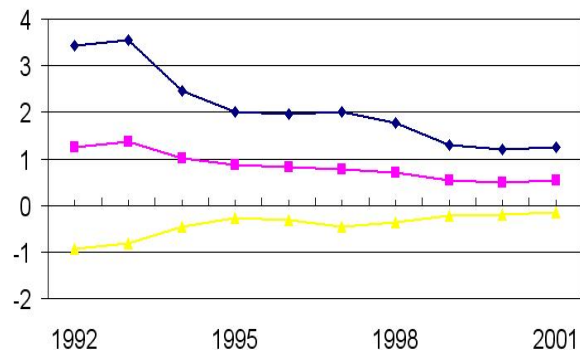
- Το εύρος της τυπικής απόκλισης μειώνεται διαχρονικά για όλους τους δείκτες πλην του δείκτη κεφαλαιακής διάρθρωσης και ευαισθησίας στον κίνδυνο της αγοράς.
- Τάσεις σύγκλισης στο μ.ό παρουσιάζουν μόνο οι δείκτες αποδοτικότητας, ποιότητας του ενεργητικού και ρευστότητας.
- Οι δείκτες αποδοτικότητας εμφανίζουν διακυμάνσεις άλλοτε ανοδικές και άλλοτε καθοδικές.
- Οι δείκτες ποιότητας του ενεργητικού και ρευστότητας εμφανίζουν έντονη μείωση στο εύρος της τυπικής απόκλισης.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

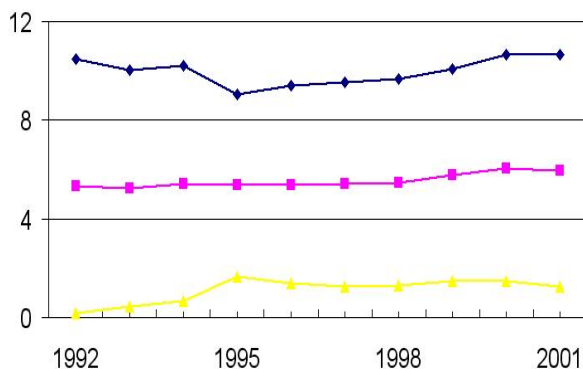
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΥΡΟΣ ΤΗΣ ΤΥΠΙΚΗΣ ΑΠΟΚΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΟΡΩΝ

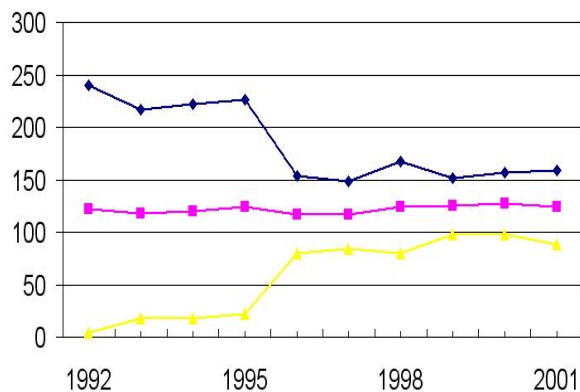
Δείκτης πιθανών ζημιών από δάνεια προς τη συνολική αξία των δανείων

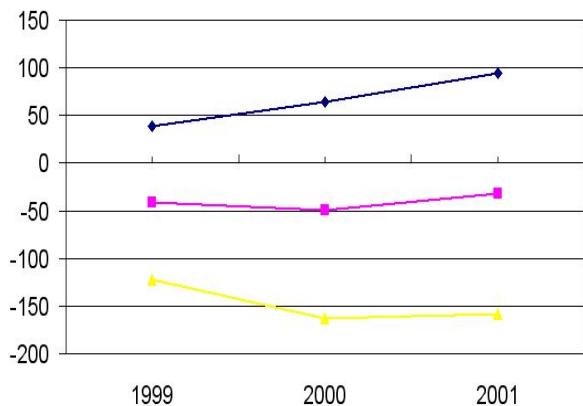
Δείκτης Κεφαλαιακής διάρθρωσης

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας

Δείκτης Καθαρή ανοικτή θέση στο συνάλλαγμα προς το ίδιο κεφάλαιο

◆ +2σ

■ EU 15 AVERAGE

▲ -2σ

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

- Η ύπαρξη διαφορετικών λογιστικών και στατιστικών προτύπων καθώς και διαφορών στη δομή των οικονομικών συστημάτων, εντείνουν τις δυσκολίες σύγκρισης των δεικτών μεταξύ των χωρών.
- Η χρήση benchmark για το επίπεδο των δεικτών ανά χώρα βοηθά στην ανάλυση και ερμηνεία των δεικτών των τραπεζικών ιδρυμάτων κάθε εξεταζόμενης χώρας, ωστόσο οι μεταβολές στα επίπεδά τους είναι δύσκολο να διακριθούν όταν εμφανίζονται.
- Μεταβολές στα θεσμικά και ρυθμιστικά πλαίσια που διέπουν το οικονομικό σύστημα μιας χώρας π.χ. των προτύπων λογιστικής ή του επιπέδου προβλέψεων για ζημίες από δάνεια, οδηγούν στην εμφάνιση κενών στις χρονοσειρές των δεδομένων και έχουν επιπτώσεις στην αξιοπιστία των διαχρονικών συγκρίσεων.
- Παρουσιάζεται συχνά το φαινόμενο τα στοιχεία για τη σύνταξη των δεικτών να εμφανίζονται ως μη διαθέσιμα ή να είναι διαθέσιμα μόνο για μικρά χρονικά διαστήματα.
- Το στοιχείο του Ενεργητικού που φέρει τη μεγαλύτερη αβεβαιότητα κατά την αποτίμησή του είναι τα δάνεια καθώς πάντα υπάρχει η πιθανότητα οι δανειστές να καταστούν αφερέγγυοι και η αξία των χορηγούμενων δανείων να είναι χαμηλότερη από εκείνη που εμφανίζουν οι τράπεζες στον ισολογισμό τους ως ιστορικό κόστος.
- Οι τράπεζες δεν γνωρίζουν με ακρίβεια αν θα αποπληρωθούν τα δάνεια που έχουν χορηγήσει, ενώ συχνά προσπαθούν να ωραιοποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις με τους διοικητές των τραπεζών να επιθυμούν να παρουσιάζουν ελάχιστες εμφανιζόμενες ζημίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Carl – Johan Lindgren, Gillian Garcia and Matthew I. Saal, “Bank Soundness and Macroeconomic Policy”, International Monetary Fund (February 1998), p. 173-201.
2. Frederic S. Mishkin, “The economics of money, banking and financial markets”, Columbia University Copyright (2001), sixth edition, Chapters 8,9,10,11.
3. Benton E. Gup. The Bank Director’s Handbook, “The Board Member’s Guide to Banking and Bank Management”, Bank line Publication. p.73 –138.
4. National Bank of Greece Bulletin, “Economic and Market analysis” (February – March 2005).
5. International Monetary Fund, “Germany’s Three – Pillar Banking system”, Occasional paper 233 Washington DC (2004).
6. European Central Bank, “EU Banks’ margins & credit standards” (December 2000)
7. European Central Bank, “EU Banks’ income structure” (April 2000)
8. European Central Bank, “Financial Stability Review” (June 2005)
9. International Monetary Fund, “Financial Soundness indicators”, Analytical aspects and country Practices, Occasional Paper 212, Washington DC (2002)
10. Bank Profitability Financial Statements of Banks (Statistics, OECD, 2002)
11. Bank Profitability Methodological Country Notes (Statistics, OECD, 2002)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (%)

ΧΩΡΑ ΕΤΟΣ	ΑΤ	ΒΕ	FR	DE	DK	GR	UK	ΙΕ	ES	ΙΤ	LU	NL	PT	SE	FI
	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ
1992	20,05	14,99	19,32	22,41	10,25	28,46	37,12	..	17,77	18,18	24,87	20,36	19,73	-48,11	-49,94
1993	19,17	23,41	18,76	24,32	39,61	27,41	41,42	..	18,59	22,66	28,60	21,45	17,30	24,72	-28,52
1994	17,46	18,82	13,52	23,91	14,40	32,98	35,34	..	16,47	15,20	24,23	18,99	13,38	13,32	-25,92
1995	18,13	22,16	17,49	20,58	28,50	26,97	35,96	23,27	14,71	16,59	22,55	19,26	12,38	7,06	-8,24
1996	19,48	23,76	14,93	20,19	22,56	27,33	30,68	21,81	15,27	17,54	23,39	19,69	12,00	16,81	7,50
1997	17,81	24,29	15,49	18,92	19,94	29,78	30,35	19,43	15,49	15,57	27,40	19,61	13,48	13,00	15,34
1998	17,01	22,24	16,31	25,24	19,69	34,97	33,84	21,56	16,15	20,10	32,72	19,92	13,15	11,50	9,56
1999	15,70	19,35	13,49	16,31	18,77	43,14	35,24	18,65	14,35	19,33	23,94	21,67	10,57	12,29	15,89
2000	17,76	24,15	15,61	15,73	19,39	25,56	25,20	18,96	14,25	22,54	25,68	20,00	9,70	16,99	23,74
2001	16,32	19,22	16,23	14,55	22,23	22,85	24,63	14,57	16,22	23,36	22,17	20,48	9,28	15,05	69,51

ΕΤΟΣ	EU 15		
	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	37,12	11,10	-49,94
1993	41,42	21,35	-28,52
1994	35,34	16,58	-25,92
1995	35,96	18,49	-8,24
1996	30,68	19,53	7,50
1997	30,35	19,73	13,00
1998	34,97	20,93	9,56
1999	43,14	19,91	10,57
2000	25,68	19,68	9,70
2001	69,51	21,78	9,28

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων (%)

ΧΩΡΑ ΕΤΟΣ	ΑΤ	ΒΕ	FR	DE	DK	GR	UK	ΙΕ	ES	ΙΤ	LU	NL	PT	SE	FI
	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ
1992	0,97	0,59	0,78	0,92	0,61	1,14	1,41	..	1,72	1,23	0,69	0,82	2,15	-1,04	-2,71
1993	0,96	0,60	0,84	0,97	2,18	1,11	1,57	..	1,65	1,51	0,76	0,88	1,64	1,66	-1,43
1994	0,91	0,49	0,62	1,01	0,95	1,55	1,45	..	1,52	1,06	0,58	0,87	1,21	1,04	-1,29
1995	0,84	0,56	0,77	0,86	1,97	1,21	1,39	1,56	1,27	1,12	0,56	0,88	1,02	1,03	-0,39
1996	0,84	0,60	0,62	0,82	1,55	1,04	1,29	1,46	1,31	1,15	0,58	0,90	1,10	1,39	0,40
1997	0,80	0,63	0,62	0,77	1,30	1,33	1,26	1,11	1,33	1,01	0,62	0,83	1,21	1,38	0,84
1998	0,81	0,69	0,67	0,98	1,24	1,64	1,44	1,30	1,34	1,36	0,79	0,77	1,36	0,98	0,52
1999	0,72	0,60	0,63	0,65	1,14	3,32	1,50	1,13	1,15	1,33	0,60	0,89	1,13	0,80	0,88
2000	0,79	0,85	0,71	0,63	1,30	2,14	1,30	1,19	1,25	1,53	0,68	0,80	1,10	1,08	1,38
2001	0,77	0,70	0,77	0,59	1,37	1,78	1,27	0,96	1,43	1,60	0,60	0,79	1,10	0,95	2,84

EU 15 ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	2,15	0,66	-2,71
1993	2,18	1,06	-1,43
1994	1,55	0,85	-1,29
1995	1,97	0,98	-0,39
1996	1,55	1,00	0,40
1997	1,38	1,00	0,62
1998	1,64	1,06	0,52
1999	3,32	1,10	0,60
2000	2,14	1,12	0,63
2001	2,84	1,17	0,59

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (%)

ΧΩΡΑ ΕΤΟΣ	ΑΤ ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕ ΒΕΛΓΙΟ	FR ΓΑΛΛΙΑ	DE ΓΕΡΜΑΝΙΑ	DK ΔΑΝΙΑ	GR ΕΛΛΑΔΑ	UK ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΕ ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ES ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤ ΙΤΑΛΙΑ	LU ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	NL ΟΛΛΑΝΔΙΑ	PT ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	SE ΣΟΥΗΔΙΑ	FI ΦΙΛΑΝΔΙΑ
1992	2,86	2,29	2,91	2,69	4,87	1,94	3,35	..	5,39	5,12	2,37	2,39	5,38	4,64	1,56
1993	3,04	2,14	2,55	2,68	5,22	1,96	3,36	..	5,16	4,98	1,99	2,35	4,84	6,72	2,25
1994	2,94	2,01	2,44	2,79	5,55	1,53	3,31	..	4,68	4,52	1,97	2,54	4,35	5,51	2,30
1995	2,57	1,99	2,24	2,54	3,99	2,60	3,12	3,64	4,21	4,92	1,83	2,37	3,90	5,57	2,40
1996	2,43	1,96	1,96	2,42	3,46	2,48	2,80	3,15	3,95	4,74	1,65	2,24	3,51	5,46	2,34
1997	2,22	1,77	1,67	2,22	3,02	2,69	2,72	2,35	3,72	4,30	1,48	2,05	3,58	5,04	2,37
1998	2,02	1,81	1,51	2,05	2,85	2,92	2,75	2,27	3,39	4,11	1,38	1,94	3,31	4,51	2,42
1999	1,78	1,68	1,55	2,01	2,67	3,22	2,61	2,07	3,00	3,88	1,26	1,93	3,01	4,26	2,22
2000	1,76	1,53	1,44	1,80	2,51	3,31	2,26	2,05	2,81	4,12	1,29	1,74	2,61	4,25	2,40
2001	1,83	1,47	1,35	1,77	2,41	2,91	2,28	1,95	3,13	4,53	1,40	1,73	2,60	4,30	2,26

EU 15 ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	5,39	3,41	1,56
1993	6,72	3,52	1,96
1994	5,55	3,32	1,53
1995	5,57	3,19	1,83
1996	5,46	2,97	1,65
1997	5,04	2,75	1,48
1998	4,51	2,62	1,38
1999	4,26	2,48	1,26
2000	4,25	2,39	1,29
2001	4,53	2,39	1,35

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης καθαρών χρηματοοικονομικών κερδών προς ακαθάριστο συνολικό εισόδημα (%)

ΧΩΡΑ	ΑΤ ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕ ΒΕΛΓΙΟ	FR ΓΑΛΛΙΑ	DE ΓΕΡΜΑΝΙΑ	DK ΔΑΝΙΑ	GR ΕΛΛΑΔΑ	UK ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΕ ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ES ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤ ΙΤΑΛΙΑ	LU ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	NL ΟΛΛΑΝΔΙΑ	PT ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	SE ΣΟΥΗΔΙΑ	FI ΦΙΛΑΝΔΙΑ
ΕΤΟΣ															
1992	66,61	78,40	65,91	76,14	113,07	37,62	57,83	..	79,70	83,03	70,82	70,87	78,68	38,45	40,36
1993	72,08	71,45	58,39	76,33	79,71	38,58	55,53	..	74,19	73,74	60,47	66,26	75,97	48,98	42,05
1994	71,26	73,79	62,35	80,78	116,71	25,49	57,20	..	78,54	77,95	66,91	71,31	77,91	69,36	53,16
1995	60,63	70,80	54,46	79,03	67,25	46,88	57,29	70,18	76,86	80,23	65,49	66,72	76,04	71,47	56,80
1996	58,95	69,35	52,95	79,02	67,88	45,68	60,84	67,87	73,37	75,61	61,74	64,07	68,88	65,20	50,52
1997	57,00	62,91	46,84	76,42	68,23	47,46	61,62	66,18	70,76	71,54	55,06	60,42	68,19	59,80	54,41
1998	52,67	61,35	41,17	64,46	63,57	51,83	60,68	62,93	67,95	65,04	44,81	59,77	65,17	59,10	49,25
1999	50,89	61,81	44,17	70,58	62,23	42,60	59,26	62,99	68,29	63,16	50,94	57,46	69,37	58,67	55,24
2000	49,84	49,54	39,11	64,15	55,65	55,62	56,81	61,17	64,24	63,95	46,13	52,96	66,82	50,96	56,80
2001	50,01	51,25	36,86	64,45	60,66	57,95	56,37	65,84	72,34	70,17	54,69	54,54	70,19	58,27	35,82

ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	113,07	68,39	37,62
1993	79,71	63,84	38,58
1994	116,71	70,19	25,49
1995	80,23	66,67	46,88
1996	79,02	64,13	45,68
1997	76,42	61,79	46,84
1998	67,95	57,98	41,17
1999	70,58	58,51	42,60
2000	66,82	55,58	39,11
2001	72,34	57,29	35,82

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης μη επιτοκιακών δαπανών προς ακαθαριστο συνολικό εισόδημα (%)

ΧΩΡΑ ΕΤΟΣ	ΑΤ	ΒΕ	FR	DE	DK	GR	UK	ΙΕ	ES	ΙΤ	LU	NL	PT	SE	FI
	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ
1992	4,81	..	..	..	..	0,43	..	..	2,73	7,93	..	..	1,04	..	..
1993	5,02	7,06	7,56	1,89	..	1,22	..	..	2,68	4,17	..	..	1,26	..	..
1994	5,24	8,75	8,46	1,83	..	1,31	3,78	..	3,14	3,00	..	..	1,59	..	..
1995	4,18	8,38	6,76	1,88	1,92	1,90	4,05	2,26	3,49	2,66	..	..	1,96	..	..
1996	4,47	8,18	8,16	2,15	2,03	1,84	4,52	2,46	3,58	2,84	..	..	2,02	3,23	..
1997	5,17	8,00	8,17	2,46	2,84	2,71	5,36	2,74	3,81	3,27	..	..	1,95	4,19	..
1998	5,38	8,23	8,41	2,78	3,18	2,67	5,23	3,11	3,91	3,61	..	..	2,59	5,04	..
1999	6,40	10,09	8,53	3,77	4,08	0,79	5,63	4,09	4,29	3,88	..	..	3,02	5,52	..
2000	7,46	12,22	9,13	4,75	4,53	4,46	5,85	3,57	4,28	4,71	..	3,91	3,46	5,87	..
2001	7,27	10,87	8,99	4,77	4,30	4,07	6,42	4,39	4,28	4,95	..	3,43	3,59	6,70	..

EU 15 ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	7,93	3,39	0,43
1993	7,56	3,86	1,22
1994	8,75	4,12	1,31
1995	8,38	3,58	1,88
1996	8,18	3,79	1,84
1997	8,17	4,22	1,95
1998	8,41	4,51	2,59
1999	10,09	5,01	0,79
2000	12,22	5,71	3,46
2001	10,87	5,70	3,43

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης πιθανών ζημιών από δάνεια προς το σύνολο των δανείων (%)

ΧΩΡΑ	ΑΤ ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕ ΒΕΛΓΙΟ	FR ΓΑΛΛΙΑ	DE ΓΕΡΜΑΝΙΑ	DK ΔΑΝΙΑ	GR ΕΛΛΑΔΑ	UK ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΕ ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ES ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤ ΙΤΑΛΙΑ	LU ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	NL ΟΛΛΑΝΔΙΑ	PT ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	SE ΣΟΥΗΔΙΑ	FI ΦΙΛΑΝΔΙΑ
ΕΤΟΣ															
1992	0,75	..	0,73	0,65	3,30	1,05	..	..	1,28	1,02	..	..	2,54	..	-0,06
1993	0,78	0,62	1,55	0,77	3,16	1,16	..	..	2,43	1,59	..	0,35	2,66	..	0,02
1994	0,71	0,38	1,37	0,89	1,70	1,52	..	..	1,14	1,14	..	0,29	1,95	..	-0,06
1995	0,97	0,47	1,24	0,60	1,26	0,74	..	0,26	0,93	1,52	..	0,26	1,32	..	..
1996	0,89	0,49	0,99	0,58	0,75	1,79	..	0,22	0,65	1,13	..	0,28	1,33	..	..
1997	0,82	0,29	0,85	0,61	0,44	2,10	..	0,18	0,43	1,34	..	0,23	1,13	..	..
1998	0,95	0,07	0,82	0,59	0,46	1,61	..	0,21	0,31	1,06	..	0,37	1,24	..	..
1999	0,71	0,30	0,46	0,56	0,38	1,08	..	0,17	0,24	0,95	..	0,22	0,88	..	..
2000	0,75	0,24	..	0,59	0,39	0,75	..	0,22	0,37	0,73	..	0,17	0,80	..	..
2001	0,82	0,30	..	0,75	0,58	0,63	..	0,30	0,49	0,76	..	0,31	0,50	..	..

ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	3,30	1,25	-0,06
1993	3,16	1,37	0,02
1994	1,95	1,00	-0,06
1995	1,52	0,87	0,26
1996	1,79	0,83	0,22
1997	2,10	0,77	0,18
1998	1,61	0,70	0,07
1999	1,08	0,54	0,17
2000	0,80	0,50	0,17
2001	0,82	0,54	0,30

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (%)

ΧΩΡΑ	ΑΤ ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕ ΒΕΛΓΙΟ	FR ΓΑΛΛΙΑ	DE ΓΕΡΜΑΝΙΑ	DK ΔΑΝΙΑ	GR ΕΛΛΑΔΑ	UK ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	IE ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ES ΙΣΠΑΝΙΑ	IT ΙΤΑΛΙΑ	LU ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	NL ΟΛΛΑΝΔΙΑ	PT ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	SE ΣΟΥΗΔΙΑ	FI ΦΙΛΑΝΔΙΑ
ΕΤΟΣ															
1992	4,86	3,96	4,02	4,10	5,91	3,99	3,79	..	9,70	6,79	2,79	4,02	10,88	4,37	5,42
1993	5,01	2,54	4,49	3,99	5,51	4,04	3,80	..	8,86	6,67	2,65	4,11	9,48	7,36	5,02
1994	5,19	2,59	4,58	4,24	6,58	4,69	4,09	..	9,23	6,99	2,40	4,60	9,01	6,83	4,99
1995	4,64	2,55	4,42	4,20	6,93	4,48	3,88	6,70	8,62	6,76	2,50	4,58	8,23	7,20	4,77
1996	4,33	2,52	4,12	4,06	6,89	3,82	4,19	6,68	8,60	6,55	2,47	4,56	9,16	7,50	5,27
1997	4,50	2,60	4,00	4,07	6,54	4,45	4,17	5,69	8,58	6,48	2,28	4,23	8,97	9,05	5,48
1998	4,74	3,08	4,09	3,90	6,31	4,69	4,26	6,01	8,33	6,76	2,40	3,84	10,33	7,96	5,45
1999	4,61	3,08	4,65	4,01	6,07	7,70	4,25	6,06	7,99	6,89	2,51	4,13	10,74	8,19	5,56
2000	4,43	3,54	4,57	4,01	6,69	8,36	5,16	6,30	8,77	6,80	2,65	4,02	11,30	8,42	5,83
2001	4,73	3,65	4,75	4,08	6,17	7,80	5,14	6,58	8,81	6,83	2,72	3,84	11,82	8,17	4,08

EU 15	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
ΕΤΟΣ			
1992	10,88	5,33	2,79
1993	9,48	5,25	2,54
1994	9,23	5,43	2,40
1995	8,62	5,36	2,50
1996	9,16	5,38	2,47
1997	9,05	5,41	2,28
1998	10,33	5,48	2,40
1999	10,74	5,76	2,51
2000	11,30	6,06	2,65
2001	11,82	5,94	2,72

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας (%)

ΧΩΡΑ ΕΤΟΣ	ΑΤ	ΒΕ	FR	DE	DK	GR	UK	IE	ES	ΙΤ	LU	NL	PT	SE	FI
	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ
1992	103,23	125,20	113,27	113,87	133,06	75,17	85,61	..	106,37	127,79	72,39	123,98	104,82	296,07	125,76
1993	101,60	121,48	110,21	114,51	122,19	75,89	85,56	..	104,46	122,92	76,68	126,18	104,25	252,30	126,87
1994	102,60	123,09	111,53	118,09	124,28	82,07	108,46	..	109,79	124,70	75,87	113,57	104,61	261,77	120,79
1995	106,20	124,79	110,90	119,82	125,46	85,35	111,25	115,61	106,77	123,87	83,07	116,68	105,80	309,05	120,54
1996	109,56	126,38	117,81	119,81	126,64	85,35	110,15	120,00	108,56	119,06	86,53	122,97	108,11	169,12	121,20
1997	112,46	127,98	118,66	122,92	128,74	81,39	109,80	123,97	111,98	120,18	89,97	129,03	103,50	150,61	116,60
1998	114,21	128,33	121,16	125,24	132,73	88,70	109,98	135,57	120,56	121,09	97,84	133,72	113,92	191,45	123,30
1999	119,16	131,33	125,82	118,11	129,61	102,45	111,07	137,84	117,62	124,95	111,24	131,36	119,65	162,02	129,25
2000	118,34	132,66	125,28	120,34	142,56	114,53	112,59	138,70	119,25	131,77	100,32	134,94	126,82	164,57	126,76
2001	114,84	127,39	118,77	83,63	144,46	122,49	113,07	141,90	116,10	130,22	104,76	128,44	125,02	162,84	124,19

EU 15 ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	296,07	121,90	72,39
1993	252,30	117,51	75,89
1994	261,77	120,09	75,87
1995	309,05	124,34	83,07
1996	169,12	116,75	85,35
1997	150,61	116,52	81,39
1998	191,45	123,86	88,70
1999	162,02	124,77	102,45
2000	164,57	127,30	100,32
2001	162,84	123,88	83,63

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Λόγος Ρευστοποιήσιμου Ενεργητικού (%)

ΧΩΡΑ ΕΤΟΣ	ΑΤ	ΒΕ	FR	DE	DK	GR	UK	IE	ES	IT	LU	NL	PT	SE	FI
	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ
1992	62,90	64,16	53,07	73,24	75,52	59,82	71,24	..	64,32	58,21	34,16	74,03	67,47	76,55	77,56
1993	62,30	61,88	54,63	73,61	68,18	60,71	70,54	..	58,71	57,10	37,14	74,39	58,73	75,86	73,57
1994	63,03	63,20	55,12	74,96	72,46	62,64	69,45	..	63,36	58,02	35,86	74,51	56,46	77,35	75,15
1995	65,15	61,88	54,85	74,29	72,32	64,49	70,51	73,80	63,02	56,46	37,79	75,79	56,57	74,80	76,22
1996	66,19	61,80	55,22	73,96	70,76	64,44	73,80	74,04	64,46	55,09	40,36	78,35	60,32	69,18	74,91
1997	67,32	62,10	55,77	73,66	72,15	64,99	73,20	74,59	65,65	53,69	41,28	79,54	57,63	74,70	72,52
1998	65,42	63,77	56,22	73,16	68,79	71,70	72,99	74,70	68,37	55,11	42,01	80,71	59,95	75,61	76,89
1999	66,55	65,71	55,23	71,43	69,98	74,20	75,00	71,15	70,76	55,13	45,11	83,18	63,03	77,64	75,16
2000	67,19	68,94	56,98	72,00	71,05	74,81	73,57	71,35	73,29	54,08	44,34	82,78	68,70	78,79	75,93
2001	65,04	66,15	55,39	71,56	73,50	80,33	73,64	73,10	74,22	55,25	44,29	81,84	68,89	61,70	72,27

EU 15 ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	77,56	65,16	34,16
1993	75,86	63,38	37,14
1994	77,35	64,40	35,86
1995	76,22	65,20	37,79
1996	78,35	65,53	40,36
1997	79,54	65,92	41,28
1998	80,71	67,03	42,01
1999	83,18	67,95	45,11
2000	82,78	68,92	44,34
2001	81,84	67,81	44,29

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Δείκτης Καθαρής Συναλλαγματικής Θέσης προς Ίδια Κεφάλαια (%)

ΧΩΡΑ ΕΤΟΣ	ΑΤ	ΒΕ	FR	DE	DK	GR	UK	IE	ES	ΙΤ	LU	NL	PT	SE	FI
	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ
1992	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1993	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1994	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1995	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1996	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1997	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1998	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1999	-5,53	..	..	..	..	-22,51	..	-28,29	..	..	..	-110,03	..	..	..
2000	-0,87	-29,14	-29,83	0,11	-24,58	-100,17	18,57	-43,76	-20,83	-23,51	-64,77	-206,35	..	-124,31	-41,68
2001	-37,64	-27,64	-37,40	0,14	-74,09	92,51	-7,39	..	-19,16	-30,87	-56,76	..	..	-195,57	8,57

EU 15 ΕΤΟΣ	EU 15 MAXIMUM	EU 15 AVERAGE	EU 15 MINIMUM
1992	..	..	..
1993	..	..	..
1994	..	..	..
1995	..	..	..
1996	..	..	..
1997	..	..	..
1998	..	..	..
1999	-5,53	-41,59	-110,03
2000	18,57	-49,37	-206,35
2001	92,51	-32,11	-195,57

.. : μη διαθέσιμα στοιχεία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΥΡΟΥΣ ΤΥΠΙΚΩΝ ΑΠΟΚΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΟΡΩΝ									
	ΕΤΟΣ 1992			ΕΤΟΣ 1999			ΕΤΟΣ 2001		
ΔΕΙΚΤΕΣ	EU 15 AVERAGE -2σ	EU 15 AVERAGE	EU 15 AVERAGE +2σ	EU 15 AVERAGE -2σ	EU 15 AVERAGE	EU 15 AVERAGE +2σ	EU 15 AVERAGE -2σ	EU 15 AVERAGE	EU 15 AVERAGE +2σ
ROE (%)	-38,07	11,10	60,28	3,08	19,91	36,74	-5,03	21,78	48,59
ROA (%)	-1,61	0,66	2,93	-0,21	1,10	2,41	0,02	1,17	2,31
Δείκτης πιθανών ζημιών από δάνεια προς τη συνολική αξία των δανείων (%)	-0,93	1,25	3,44	-0,22	0,54	1,31	-0,15	0,54	1,24
Δείκτης Κεφαλαιακής διάρθρωσης (%)	0,18	5,33	10,48	1,47	5,76	10,06	1,24	5,94	10,65
Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας (%)	3,74	121,90	240,06	97,87	124,77	151,66	88,80	123,88	158,95
Δείκτης κ.θ. στο συνάλλαγμα προς ίδια κεφάλαια (%)	..	..	..	-122,37	-41,59	39,19	-158,83	-32,11	94,61
.. :μη διαθέσιμα στοιχεία									